
In labore quies
DFSFD


MATTH XIII
Liefde des
LEERZAAME ZINNEBEELDEN.

VERVOLG DER

LEERZAAME

# ZINNEBEELDEN,

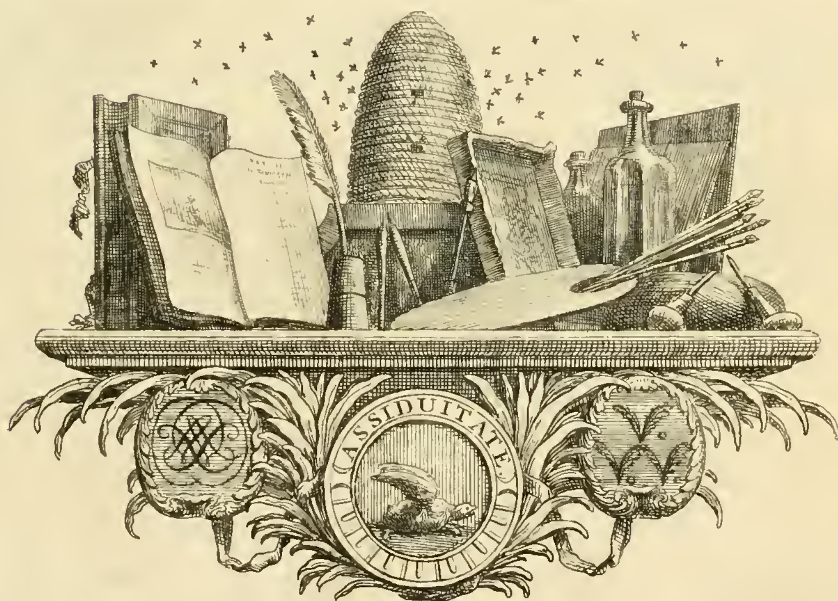
*SPIEGEL DER BOETVAARDIGHEID EN GENADE*

EN EENIGE

STICHTELYKE GEZANGEN,

DOOR

ADRIAAN SPINNIKER




TE HAARLEM

*By JAN BOSCH*, 1758.

# O P D R A G T

*AAN MYN' HEEREN,* EN *MEJUFFROUWEN,*

DEN HEERE

# ISAAC VERHAMME,

DESZELFS EGTGENOOTE, MEJUFFROUWE

## ANNA JOHANNA BARNAART,

DEN HEERE

# NICOLAAS WILLEM KOPS

EN DESZELFS EGTGENOOTE, MEJUFFROUWE

## ELISABETH BARNAART, ABRAHS.

MYN' HEEREN,
MEJUFFROUWEN!

'T Is al ſedert veele Jaaren dat de Overleden A. SPINNIKER ondernam, om by zyn eerſte deel der LEERZAAME ZINNEBEELDEN, een tweede te voegen, waar toe dezelve konſtige

† hand,

hand; die de Plaaten tot het eerste geëtst had, reeds zeven en twintig, op nieuw, had vervaardigd.

My zyn de Dichtkundige Schriften van dien deugdlievenden Dichter door zekere schikking en vriendelyke afspraak, en de Konstplaaten door aankoop, ten eigendom geworden. Ik heb derhalven daar uit kunnen byeenbrengen twee en twintig zyner berymde *Zinnebeelden*, door eene andere my waardige hand vermeerderd tot dertig; waar by gevoegd zynde des Dichters *Spiegel der Boetvaardigheid en genade*, en eenige zyner *Stigtelyke Gezangen*, maakt dus het een en ander een bekwaam Boekdeel, geschikt, gelyk het voorige stuk, om de aandagt en Leeslust van Jonge luiden optewekken, en meer gevorderden zelf, een aangenaam onderhoud, en aanleiding te geeven om met verstand en toepassinge tot de voorvallen deezes leevens, het zelve te doorzien, en stichting, dat 's verbetering van 't gemoed, daar in te vinden. Dit is het dan dat ik de eere heb UE E. Optedraagen.

Ik weet UE. E. is bekend dat het eerste stuk der Zinnebeelden in zo verre tot dit oogmerk geschikt wierd geoordeeld, dat daar van de eerste Druk zeer spoedig is uitverkogt, en dat eene nieuwe, in den voorleden Jaare naauwlyks was

uit-

uitgekomen, of men verkoos, behalven in veele fraaije Huisgezinnen, in beide onze Doopsgezinde Gemeenten, hier te Haerlem, dezelve, der Leerzaame Jeugd ter verdere aanſpooringe uittedeelen. Ik ken blyken genoeg van uwe betrekkinge, genegenheid, en den invloed byzonderlyk op veelen dier Eensgezinde Broederſchappen, en anderen buiten dezelve; ik heb des geen twyfel of uwe naamen, vooraan geplaatſt, zullen het by veelen een gunſtige vooringenomenheid doen verwerven, en dus alle aanmoediging geeven, om 'er nuttig gebruik van te maaken.

Dit 's eene beweegreden die my met alle graagte beſluiten deed UE E. dit werk toe te wyden. Maar laat ik het openhartig zeggen wat my nog ſterker bewoog. Ik heb te veel vrindelykheids, ik heb te veel blyken van uwe onverdiende agtinge ſedert veele jaaren genooten, dat ik niet met blydſchap, openlyk voor UE. E. en anderen, toonen zou, dat ik 'er waarlyk erkentelyk voor was. Neemt het, bid ik UE E, in dit gevoelen aan, en dan weet ik is ook het neemen myner vryheid in deezen verdedigd.

De Aanbiddelyke, de oneindig goede GOD, zegene, uwe waarde Perſoonen met dat gelukkig genot der ryk bedeelde goederen, dat gy 'er de liefde,

dat 's de goedkeuring uwer goede medemenschen in vinden moogt, en allermeest de goedkeuring van Hem, aan wiens goedkeuring alles gelegen is.

In dit werk vind men verscheide Gedichten, die hier na te tragten zeer redelyk, zeer aangenaam maaken, die 't menschelyk gemoed in eene tedere gesteldheid brengen, geschikt om met aandagt, en met blydschap de goedheid en liefde van haaren Heer te overdenken: dat het dan UE E. en elk die het door uwe gunstige aanpryzinge leezen zullen, waarlyk tot dit uitmuntend heil gedye, dat geev' de bron van alle heil! Die onuitputbaare goedheid, verheffe UE E. tot bevorderaars van zyne eer, die ontsteeke langs hoe meer het edel, het waarachtig genoegen van uwen evenmensch tot nutte overdenking, tot aanmoediging in waare Godsvrugt, te hebben aangespoord, en maake UE E. alzoo gelukkig hier en eeuwig.

*Dit wenscht met al zyn hert,*

MYN' HEEREN,

MEJUFFROUWEN!

*UE E zeer gedienstige en Ootmoedige Dienaar*

J. BOSCH.

# 'T LEEVEN

## VAN WYLEN

# ADRIAAN SPINNIKER.

*Den minnaar onzer taal- en dicht-kunde kan 't niet onaangenaam zyn, bericht t' ontvangen van den Dichter, van wien hy thans wederom eenige verſen ziet in 't licht komen; en hy zal my gaarne zoo veel aandacht toeſtaan, dat ik kan volbrengen dien plicht van vriendſchap welke beſtaat in zorg te draagen voor den naam en gedachtenis van eenen overleeden vriend. Want, hoewel deeze 't grootſte deel van zyn leeven in ſtilte, en buiten den glans der groote waereld, heeft doorgebragt, verdient hy echter, byzonderlyk om zyne bedreevenheid in de Vaderlandſe Taal en Poëzy, dat men zyne geheugenis bewaare.*

ADRIAAN SPINNIKER *wierd geboren te Groningen, den* 18. *Maart des jaars* 1676, *uit Margaretha Hillebrands, en Melis Spinniker, in dien tyd een voornaam Boek-drukker, en Leeraar onder de Doopsgezinden te Groningen. Zyn' Ouders gaven hem, volgens de Groninger uitſpraak, den naam van* ATE MELIS, *dat is* ADRIAAN ÆMILIUS, *welke, wanneer zy met der woon in Holland overkwamen, in* ADRIAAN *veranderd wierd, zoo als hy denzelven ſedert alleen gevoerd heeft.*

*Want, kort na de geboorte van deezen zoon, wierd zyn Vader in de Gemeente der Doops-gezinden te Schiedam tot Leeraar beroepen: en dit was de gelegenheid, welke onzen Adriaan in zyn' eerſte kindsheid een inwooner van Holland maakte.*

*Hy had 't ongeluk van zynen Vader zeer vroeg te verliezen, die hem, noch niet bereikende den ouderdom van vyf en een half jaaren, door den dood ontrukt wierd op den* 3. *September des jaars* 1681.

*Na dit overlyden droegen zyne moeder en verdere vrienden voor zyn opvoeding zorg, en beſtelden hem, zoo ras zyne jaaren zulks toelieten, in de Latynſe Schoolen te Schiedam, alwaar hy in de geleerde taalen onder-*

*weezen wierd, en deezen grondslag van wetenschap gelukkig gelegd hebbende, na Amsteldam vertrok, om aldaar de lessen der Geleerde Mannen, zo in als buiten 't* Athenaeum *van die Stad, te hooren.*

*Hier heeft hy tot Leer-meesters gehad* PETRUS FRANCIUS, *den welspreekendsten man van zyn' tyd :* PHILIPS VAN LIMBORCH, *zeer vermaard Profesfor onder de Remonstranten, en Dr.* GALENUS ABRAHAMS, *mede een beroemd Leeraar onder de Doops-gezinden.*

*By 't genot van zoo goed een onderwys voegde hy geene mindere naarstigheid, en de vorderingen, die hy in de God-geleerdheid en andere wétenschappen maakte, wierden zoo bekend, dat men hem, noch zeer jong, en, zoo ik wel onthouden hebbe, weinig over de twintig jaaren zynde, tot Predikant in de grootste Kerk van zyne gezindheid t' Amsteldam beriep.*

*Hoe yverig hy zich ook in deezen post kweet, kon hy echter niet nalaaten zyne uitspanningen in de Vaderlandse Poëzy te neemen, waar in hy van kinds-been af, groot vermaak geschept had, en gaf een vers uit over den* Lof der Vriendschap, *zich voornaamendlyk toeleggende op zuivere taal, en eenen geregelden spel-trant, in welk laatste wy Nederlanders geweldig veel van elkanderen verschillen : doch hy volgde den trant, dien hy voor de beste gekeurd had, en was zich zelven daar in altoos gelyk.*

*Dus zynen geest oefenende in den lof der vriendschap, besloot hy zelve de naauwste vriendschap, die 'er onder ons menschen plaats heeft, dat is 't huuwlyk, aantegaan, en verbond zich in den echt, op den* 12. *April des jaars* 1699, *met Sara Verduin, zuster van Abraham Verduin, zynen mede-leerling, die, onder dezelve meesters, dezelve weetenschappen beoefend had, welke sederd veele jaaren 't Leeraar-ampt onder de Doops-gezinden op de Koog en Zaandyk waargenomen heeft.*

*Ik kan niet net bepaalen, hoe lang onze Spinniker den Predik-dienst t' Amsteldam hebbe waargenomen, en wanneer hy dien heeft neder gelegd. Men weet, dat hy 't ongeluk gehad heeft, van in drift der jeugd tot eene zonde vervoerd te worden, die hem belette dat ampt verder, zonder opspraak, te bekleeden. Indien hy, volgens een gemeen gebruik, van daaden, die niet kunnen beweezen worden, t' ontkennen, zyn misdryf had willen bedekken, of loochenen, had hy niet kunnen genoodzaakt worden, zyne standplaats te verlaaten : maar hy verkoor liever als een eerlyk man te handelen, dan met meerder bezwaar van zyn geweeten, en aanstoot van anderen, in zynen post te blyven; en hy is sedert van*

die

*die nedrigheid geweest, dat, wanneer hy daarna door die van zyne gezindheid te Middelburg wederom tot den Heiligen Dienst beroepen wierd, hy weigerde op nieuws een ampt t' aanvaarden, waar toe een volstrekt onbesproken leeven vereischt word. Indien 't nu waar is, 't geen de Latynse Treur-spel-Dichter elders iemand doet zeggen, gelyk 't waarachtig is :* dat Hy byna onschuldig word, die toont berouw te hebben *; *zoo moet dit gedrag, en zyn volgende gansche leevens-loop onzen man niet alleen verschoonen, maar de verkreegen vlek geheel uitwisschen, en hem tot zoo veel eer strekken, als hy door zynen val schande behaald hadde. Elk, die hier op een onchristelyk oog zouwde willen werpen, gelieve te beseffen, hoe ligt wy door onze driften vervoerd worden, en dat niemand, zoo lang hy leeft, verzekerd is, van nooit te zullen vallen in grove zonden. Overfraai is 't zeggen van den Kerk-vader Tertullianus:* Zullen wy ons verwonderen, als wy nu of dan eens een vroom mensch in buitenspoorigheden zien vervallen? Saul, een goed man boven anderen, word door nydigheid ten val gebragt. David, eenen man naar Gods herte, zien wy schuldig worden aan overspel en moord. Salomo, van den HEERE met allerlei genade en wysheid begiftigd, laat zich van zyne vrouwen vervoeren tot afgodery. Want 't wierd alleen voor den ZOON van GOD bewaard, geheel onschuldig aan misdaad te blyven **.

*Van Amsteldam vertrok hy na Haarlem, in welke stad hy 't overige van zyn leeven heeft doorgebragt; en, om zich en de zynen door een behoorlyk bestaan t' onderhouden, begaf hy zich tot 't boek-houden op een voornaam Comptoir, en wierd in die konst in korten tyd zoo ervaaren, dat hy, schoon tot heel iets anders aangelegd, voor eenen der kundigsten in dit soort gehouden wierd, en eerlang veele leerlingen tot zich trok, om van hem daar in onderweezen te worden.*

*Schoon*

* Sera nunquam est ad bonos mores via,
Quem poenitet peccasse paene est innocens.

** *Tertullianus* de praescriptionibus adversus haereticos, *non procul ab initio* : Et hoc mirum, opinor, ut probatus aliquis retro postea excidat. Saul, vir bonus prae caeteris, livore postea evertitur. David, vir bonus secundum cor Domini, postea stupri & caedis reus est. Salomon, omni gratia & Sapientia donatus a Domino, ad idololtariam a mulieribus inducitur. Soli enim Dei Filio servabatur sine delicto permanere.

*Schoon dit alles zynen ganschen tyd byna wegnam, liet hy echter zyne letter-oefeningen niet geheel vaaren, maar besteedde aan dezelven alle d' uuren, die hy van zyn moeielyk beroep konde affnipperen. Hy zette in 't Nederlandsch over 't fraaije werk van den Heer de Groot tegen Faustus Socinus, over* de Genoegdoening van CHRISTUS, *welke vertaaling, zonder zyn' naam, uitkwam tot Amsteldam in 't jaar* 1707.

*In* 1713 *kwam te Haarlem voor d' eerste maal in 't licht eene verzameling van Psalmen, uit verscheide dichteren, die de Psalmen berymd hadden, by één gebragt, met invoeging van eenige, veranderingen, en verbeteringen, op plaatsen, die zulks scheenen te vereischen. Dit werk is ten dienste en tot Kerk-gebruik van ééne der Doops-gezinde Gemeentens in deeze Stad door zommige kenners der Dicht-kunde met veel oordeel te zaamen gesteld, onder welken onze Spinniker niet 't kleinste gedeelte van den arbeid getorst heeft; zoo als hy ook aan de verbeteringen van deeze verzameling, by de laatste uitgaave van dezelve, die na zynen dood volbragt is, en welken niet weinig in getal, noch van gering belang zyn, de laatste dagen van zyn leeven heeft besteed*.*

*In* 1714 *gaf hy uit vyftig gedichten, van verscheide maat, opgeçierd met een gelyk getal zinne-printen, getekend en gesneden door Vincent van der Vinne, onder den titel van* Leerzaame Zinnebeelden, berymd door Adriaan Spinniker, te Haarlem, by Izaäk van der Vinne, 1714. *Om een genoegzaam bericht van dit Dicht-stuk te geeven, heb ik niet meer noodig dan eenige regelen van de voor-rede hier uit te schryven. Dus begint onze Dichter:*

Gy, die uw' leeslust niet aan kluchten,
  Maar steeds aan nutte stoffen wyd,
Wy offeren aan u de vruchten,
  Geteeld in onzen tussentyd;
Een reeks van vyfmaal tien gedichten
  Op veelerleie maat en trant,
Met tafereelen, om te stichten
  Verrykt door VANDER VINNES hand,

Geschikt

* Ziet van deeze verzameling den Heer Andriessen, in de Naam-lyst der geenen, die de Psalmen van David in Nederlandse Dicht-maat gebragt hebben, zynde 't III. Deel van deszelfs *aanmerkingen op Dathenus Psalmen*, N°38, bladz. 199 en 200.

Gefchikt naar inhoud van de zaaken,
In ider maatgezang vermeld,
Om des te beter 't wit te raaken,
Dat zich de geeft had voorgefteld.

*Den inhoud en 't oogmerk verklaart hy ons in de volgende verfen.*

Indien gy verder wenft te weeten,
Met welk een inzicht ons gemoed
In deezen arbeid was bezeten,
Het kent geen ander wit, dan goed.
By 't zoet der dichtkunft, niet te ontvouwen,
Is zyn beooging anders geen,
Dan eerft zich zelven op te bouwen
In weetenfchap en goede zeên;
Daarna ook anderen te ftrekken,
Tot nut en voordeel om het hert
Van al 't vergangbaar af te trekken,
En 't Zonden kwaad, de bron van fmert;
Op dat het, van dien laft ontheven,
Geftaâg verkeeren mogt by God,
En vlytig langs de paden ftreeven,
Die leiden naar het hoogfte lot.

*Deeze Zinnebeelden heeft hy federd vervolgd, en zyn daarvan twee en twintig na zyn' dood gevonden onder zyne papieren, welken 't grootfte gedeelte uitmaaken van 't boek-deel, dat thans den leezer word aangeboden.*

*Maar, terwyl ik dit fchryve, word my ter hand gefteld eene lyft, van alles wat voor en na de gemelde tyd, door onzen dichter is uitgegeeven tot den jaare* 1743, *eigenhandig door den overleeden zelven gefchreeven, welke ik daarom, in de plaats van myne woorden, hier zal invoegen. Ziet hier deeze lyft:*

Lykzangen op het Affterven van Hendrik ten Kate, Oud Leeraar der Doopsgezinden te Amfteldam: by D. Beeteman 1697 in 4.

Verfcheide Gedichten in de uiterfte Wille van eene Moeder aan haar toekomende Kind: te Amfteldam by J. van Nieuweveen 1698 in 8.

Op de Predikaatsiën van Hermanus Hillers: te Amsteldam by J. Nieuweveen 1698 in 4.
Lof der Vriendschap : te Amsteldam by J. van Nieuweveen 1699 in 4. Op nieuws overgezien, en gedrukt te Rotterdam by P. vander Veer 1711 in 8.
De Christelyke Vrede. Vreugdezang op de Vereeniginge der Vlaamse en Waterlandse Doopsgezinde Gemeenten te Rotterdam : by W. de Wilde 1700 in 4.
Op de Stichtelyke Rymen van J. Huigen : te Amsteldam by J. van Hardenberg 1700 in 8.
Op het uitgeeven der Gedichten van K. Brand : te Amsterdam by J. van Nieuweveen 1701 in 8.
Op de Vertaaling der Christelyke Godgeleerdheid van F. van Limborg : te Amsteldam by Barend Visser 1701 en 4.
Opdragt van de Zaamenspraaken der Wandelende Ziele met Adam, Noach, en Simon Kleofas, aan de Jeugd : te Amsteldam by J. Riewertsz. en B. Visser 1706 in 8.
De werken en vergelding der Barmhertigheid en onbarmhertigheid, uit Matth. XXV berymd : te Amsteldam by de Wed: P. Arentz en K van der Sys 1711 in 8
Verscheide Byschriften op de Afbeelding van J. Luiken, te vinden in deszelfs 's Menschen Begin, Midden, en Einde : te Amsteldam by de Wed. P. Arentz en K. vander Sys 1712 in 8.
Lykzang over J. Vergoes, Leeraar der Doopsgezinden te Haarlem : by Izaäk vander Vinne 1712 in 4.
Op de Titelplaat voor de Psalmen, te Haarlem gedrukt by Izaäk Enschedé 1713 in 12.
Op de Titelplaat voor de Psalmen, te Haarlem gedrukt by Izaäk vander Vinne 1713 in groot 12.
Zeege der Vrede, behaald in Utrecht den 11den van Grasmaand in 't 1713de Jaar : te Haarlem by Izaäk Enschedé in 4.
Leerzaame Zinnebeelden : te Haarlem by Izaäk vander Vinne 1714 in 4.
Op de Geestelyke Brieven van J. Luiken : te Amsteldam by de Wed. P. Arents en K. vander Sys 1814 in 8.
Lykzang over K. van Diepenbroek, Leeraar der Doopsgezinden te Haarlem : by Izaäk vander Vinne 1714 in 4.
Op de Titelplaat voor 't onderzoek over het weezendlyke Oogmerk van den Godsdienst, door S. Nieuweveen : te Amsteldam by C. van Hoogenhuizen 1715 in 8.
Gods Gerichten op aarde, vertoond in den schrikkelyken Storm en hoogen Watervloed, op den 25 en 26sten van Wintermaand in 't 1717de Jaar voorgevallen : te Haarlem by Izaäk Enschedé in 4.
Israëls Gebed, door Mozes uitgestort Ps. XC. 15, 16, zangswyze nagevolgd : te Amsteldam by J. Krellius 1718 in 4.
Jo. Frid. Hochstetter, Wysgeerig-Godgeleerd Ontwerp over het Leerstuk van

van de volstrekte Voorschikking, uit het Latyn vertaald: te Amsteldam by J. Roman 1727 in 8.

*Abrahami Verduin Examen Argumentorum Adriani à Cattenburg pro Necessitate Jurisjurandi, & Mennonitarum Defensio contra ejusdem iniquam criminationem; Utraque è Belgico in Latinum Sermonem conversa: Amstelaedami apud Isaäcum Tirion* 1729 *in* 8.

Op de Snykunst van Joanna Koerten, Echtgenoote van Adriaan Blok: te Amsteldam 1735 in 8.

Op de Algemeene Historie, beschreeven door eenige Geleerden in Engeland, en vertaald door K. Westerbaan W. Z. te Utrecht by H. Besseling 1735 in 4.

Op de Redenvoering van den Heer J. Alberti over het naauw Verband der Godgeleerdheid en oordeelkunde: te Leiden by J. vander Kluis P. Z. 1740 in 4.

Nagalm van Christus Voorzegging aan Israël Matth. XXIV: 6, 7, 8, den Nederlanderen toegezongen: te Haarlem by J. Bosch 1741 in 4.

Op de Bevestiging van J. van den Berg, als Leeraar der Doopsgezinden van Koog en Zaandyk: te Haarlem by J. Bosch 1742 in 4.

Op de Geschiedenis der Mennoniten van H. Schyn, met eene verklaaring van de Titelplaat, en een aanhangsel achter het zelve werk: te Amsteldam by K. de Wit 1743 in 8.

Byschriften op 30 Afbeeldingen van Doopsgezinden Leeraaren: te Amsteldam by K. de Wit in 4.

*Zeker vonnis by 't volle Collegie van Schepenen der nabuurige Stad Amsteldam, op den* 20. *Septemb.* 1743, *in reauditie, geweezen, waar by eene voorgaande Sententie van 't minder tal Schepenen tegen den uitgever en drukker van zeker werk van W. Deurhof over JOB wierd te niet gedaan, en de Heer Hoofd-Officier zyn eisch ontzegd, deed twee jaaren daarna een lang en scherp gedicht te voorschyn komen, ten titel voerende:* De Vryheid op den troon gezet door de Edele Achtbaare Heeren Schepenen der Stad Amsteldam, den 20. van Herfstmaand 1743, *ondertekend* PARRHASIUS, *dat is te zeggen, iemand, die met vrymoedigheid en vertrouwen op zyne zaak spreekt: als mede eene niet min scherpe* Verdediging van Parrhasius tegen de beschuldigingen *enz. welke beide men standvastig, en niet zonder grond van waarheid, aan onzen Dichter heeft toegeschreeven. Evenwel heeft hy dezelven nooit voor de zynen erkend, zelve niet onder zyne vrienden, altoos dubbelzinnige woorden gebruikende, als men daar van sprak. En, hierom, behoef ik van deeze twéé Gedichten niets te zeggen, als van een werk, dat door den vader zelven nooit voor kind is aangenomen.*

*In* 1748 *gaf eerst de honderste verjaaring der Westfaalse Vreede,*

*daar-*

*daarna de Vreede van Aaken, welke in October van dat zelve jaar een einde maakte van den laast-voorgaanden oorlog, onzen Dichter ryke stof, om den geest, die zyne krachten door den ouderdom noch niet verlooren had, te laten weiden. Zyn gedicht op 't eerste geval is gedrukt onder de verzameling van versen, op dit eeuwfeest gemaakt, en dat op d' Aakense Vreede afzonderlyk, onder den titel van* Adriaan Spinnikers Feestzang op de Vrede, geslooten te Aken in den nacht tussen 17 en 18 van wynmaand des jaars 1748 te Haarlem by J. Bosch. *In dat gedicht heeft hy de lotgevallen van dien rampzaligen tyd in orde geschakeld, en, op dat gy uit één staal de fraaiheid van 't gansche stuk zoude kunnen afneemen, ziet daar, leezer, 't begin van dit schoone vers:*

Daar breekt de Vredezon, de wellust van 't gemeen,
De schets van 't hemels heil, door alle nevels heen,
En laat den uitvloed van haar' koesterende straalen,
Vol tintelende glans, op 't flaauwe Europe daalen!
Daar stuiven, voor de kracht van dat aanminnig licht,
Uit ons door ramp op ramp dus lang bezwalkt gezicht
De dicht op een gepakte en donkere oorlogs wolken
Al teffens weg, tot troost der onderdrukte volken.
ô Wellekome dag! ô aangenaame gloed!
Hoe streelt gy myne ziel met onuitbeeld'lyk zoet!
Wat ryst 'er in myn hert op uw gewenscht verschynen,
Een vreugd, daar druk en zorg en kommer voor verdwynen.

*Van zyne andere Schriften, die hy, vooral in de God-geleerdheid, en tot verklaaringe der H. Schrift, heeft uitgewerkt, zal niets worden uitgegeeven.*

*Hy heeft één dochtertje uit zyn eerste huuwlyk met de voorheen gemelde Sara Verduin zien geboren worden, doch 't zelve is zeer jong gestorven. Dit huuwlyk heeft in groote eensgezindheid en liefde den tyd van vier en dertig jaaren geduurd, wanneer de dood eene scheiding maakte, wegneemende deeze pryswaardige en deugdzaame vrouwe, op 't einde des jaars* 1733. *Hy herhuuwde den* 7. *November* 1735 *met Sara van Leuvenich, welke insgelyks voor hem overleed den* 13. *September* 1747.

*Onze Dichter heeft in zynen ouderdom de volle krachten van zyn verstand behouden, en zoude in de laatste jaaren van zyn leeven veel hebben kun-*

*kunnen uitvoeren, indien zyn' oogen even ſterk gebleeven waren; want hy was gewoon alle dagen, zoo des winters, als des ſomers, zeer vroeg, en des winters lang voor de zon, opteſtaan, en heeft deeze gewoonte van zyn' eerſte jeugd af, tot zynen dood toe ſtandvastig onderhouden: maar zyn gezicht was zoo verzwakt, dat hy niet lang achter een kon ſchryven of leezen, en by 't kaars-licht in 't geheel niet. Hy was in den aard vrolyk, en gaf altoos blyken van een vergenoegd gemoed, dat hem de zwakheden en gebreken des ouderdoms niet alleen draaglyk, maar zelve ligt maakte. Onder andere ongemakken, had hy door al te veel zitten eene verſtopping in de borſt gekreegen, die hem dikwils zeer benaauwde, en eenen naderende dood voorſpelde, gelyk hy ook onverwacht, en noch ſpreekende met zyne huisgenooten, daar in ſtikte, op den 28. April* 1754, *in den ou- derdom van ruim 78 Jaaren. Twéé zyner vrienden hebben de volgende Graf-ſchriften, d' een in 't Latyn, d' ander in Nederduitſch tot zyne gedachtenis geſteld.*



D. M.

# ADRIANI. SPINNIKER.

## G. W. AB. OOSTEN. DE. BRUYN.

AMICUS. MOESTISSIMUS. P. C.

SPINNIKER hic jaceo. Viridi mors atra ſenecta
Me rapuit terris, & caris abduxit amicis.
Naſcentis cunas habuit GRONINGIA TELLUS.
SCHIEDAMUM erudiit puerum, Muſisque dicavit.
FRANCIUS, eloquii clarisſimus arte Latini,
Ingenium ſollers finxit juvenile magiſter.
HARLEMI exacta eſt vitae pars maxima noſtrae;
Aonidum ſtudiis, & ſacris dedita curis.
HARLEMUM cineres ſervabit & oſſa ſepultos,
Corporis exuvias. Nam mens divinior altam
In patriam rediit, coeleſti in ſede recepta.
Ut, bene qui latuit, bene vixit! & idem
Innocuum duxit reliquis ſecurior aevum.

GRAF-

# GRAFSCHRIFT

## VOOR DEN VERMAARDEN DICHTER

# ADRIAAN SPINNIKER.

Hier ruſt de Dichter, die, van yvervuur gedreven,
De Vryheid heeft geroemd, en op haar Troon verheven;
Den Lof der Vriendſchap ſchreef, en, net van ſtyl en taal,
Den naam verdiend heeft van den Christen Juvenaal;
Die, in 't verbeetren van de Nederduitſche Pſalmen,
Der Waereld wierd ontrukt. *Zyn ziel plukk' vreedepalmen*
In 't eeuwig Paradys. Ween, Neêrlands Dichtkunſt! ween!
De Vryheid van 't gemoed ſtort traanen op deez' Steen.

P. LANGENDYK

# DE BOEKVERKOOPER AAN DEN LEEZER.

'*t* Geen ik wegens de uitgave van dit werk te zeggen hebbe is van geen merkelyk belang : wyl ik voornamelyk den Leezer daar in moet wyzen, na 't *Slotvers*, 't welk de korte inhoud uitmaakt deezer Zinnebeelden, en naa 't geen ik zelf gezegd heb in de Opdragt welke my vergund werd voor dit werk te plaatsen. In 't een en ander word namelyk gemeld hoe verre de Dichter gevorderd was met deeze Zinnebeelden, en hoe eene andere hand dat werk gebragt heeft tot dertig in getal.

Agter deeze Zinnebeelden heb ik maar eenige zyner gezangen uitgekozen, om dat dit stuk weinig meerder beloopen zou als het voorig deel : anders had ik nog wel eene ruime voorraad derzelve, door de naarstigheid van onzen overledenen: of ik 'er in vervolg gebruik van maaken zal heb ik niet vastelyk beslooten.

Ik dank zeer den geleerden Schryver welke dit werk met het Leeven van onzen Dichter, en 't berigt zyner schriften vereerd heeft: kon de man opzien, hy dankte zelf zulk eenen getrouwen vriend met heeler harte, die hem ter eere gedenkt na dat hy gestorven is. Nu danken allen die deel neemen in zyne goede gedagtenis.

De Dichtkunst heeft zo iets dat zy onze aandoeningen teder en scherp maakt, dat zy onze Verbeelding zeer merkelyk verleevendigd. Valt deeze omstandigheid voor in 't gemoed van een deugdlievend mensch, die de goedheid van zyn Schepper kent, en gaarne beschoud, hy kan 'er door geraaken in eene dier gelukkige oogenblikken, waar in de Geest met meerder klaarheid ziet, als zy in 't doorgaande Leeven vatten kan. Mogt tot zulk een gezegend werktuig dit dichtstuk by veelen dienen, en der Jeugd ter Leeringe en verbetering strekken. Ik dankte dubbel de arbeid van mynen overleden Vriend, en myne onderneeming.



VER-

# VERVOLG

DER

# LEERZAAME

# ZINNEBEELDEN.

# HET EERSTE ZINNEBEELD.

## KIES 'T RECHTE PAD.



*Gaat in door de enge poorte: want wyd is de poort, en breed is de weg, die tot het verderf leid, en veele zyn 'er die door den zelven ingaan. Want de poort is eng, en de weg is naauw, die tot het leven leid, en weinige zyn 'er die den zelven vinden.* Matth. VII. 13, 14.

## *Op het eerfte* ZINNEBEELD.

Een mens ontving bericht uit wyzen mond,
Dat eenen dag van zyn' geboortegrond
Een fchoon paleis en luftwarande ftond,
Vervuld met zaaken,
Wier zoet genot, van geen verdriet bewuft,
In diepe vrede en ongeftoorde ruft,
Het oog en oor voldoen kon in hun luft,
En 't hert vermaaken.
Die zelve mond beloofde hem met een,
Indien hy flechts daar heenen wilde treên,
Het eigendom van all' die lieflykheên
Naar zyn behaagen;
En gaf bewys, tot fteunfel voor 't gemoed,
Dat hem de Heer van dat beminlyk goed
Belaft had, om die tyding, vol van zoet,
Hem voor te draagen.
Die zelve mond vertoonde hem de baan,
Waar langs hy kon naar 't heerlyk lufthof gaan,
En 't lot, dat zyn' begeerte kon verzaân,
Met vreugd behaalen;
En leerde hem, hoe hy zyn' gangen had
Te fluuren op het aangeweezen pad,
Van geen gevaar noch laagen aangevat,
En vry van dwaalen.
Op zulk vertoog ontvonkte in eenen gloed
Van heete luft het menfelyk gemoed:
Hem dacht, de weg was kort, en groot het goed,
Op 't eind te ontvangen.
Dies nam hy voor met vlyt daar heen te gaan,
En ving terftond dien waarden wandel aan,
Met kloeken moed en iver aangedaan,

En ſterk verlangen.
De weg was vaſt, doch in het midden met
Oneffenheên, en veelerlei belet
Van doorenhaag, en ſtruik, en ſteen bezet,
Nooit heel te myden;
Ten waar hy zich begaf naar de eene zoom,
Daar 't effen was, doch vol gevaar en ſchroom,
Om elken ſtap in eenen diepen ſtroom
Ter neêr te glyden.
Dit zag het oog. En ſchoon hem was gedaan
Een ſcherp bevel van 't middelpad te gaan,
Noch dacht hem beſt dien weg voor de effen' baan
Te laaten vaaren.
Te meer, dewyl ſlechts, hier en ginder, een
Ging op den weg, zo vol van moeilykheên,
Daar 't zypad wierd in overvloed betreên
Van wandelaaren.
Dus volgde hy den ſtoet, van hoop gevleid,
Dat hy zich zelv' door zyn' voorzichtigheid
Bewaaren zoude, en letten met beleid,
Op zyne gangen:
Van hoop gevleid, dat, ſchoon hy op den laſt,
Hem opgelegd, zo naauw niet had gepaſt,
Die Heer nochtans in gunſt, als waarden gaſt,
Hem zoude ontvangen.
Die dit bedryf aandachtig gadeſlaat,
En met verſtand en reden zich beraad,
Zal 't nevens my voor eene dwaaze daad
Noodwendig achten.
Doch is dit zo, hoe komt, hoe komt het dan,
Dat zich in zyn beleid zo menig man
Niet wyzer draagt, maar volgt het voetſpoor van
Dien onbedachten?

De hoogſte Heer liet ons door zynen Zoon,
Door mond en pen van zyne mind're boôn
Tot zyn paleis en hemels luſthof noôn,
Vol lieflykheden;
Liet ons op 't klaarſt ontdekken 't rechte pad,
't Geen elk, naar zyn bevel, te volgen had,
Om uit genade in zyne weeldeſtad
Met vreugd te treeden.
Die nooding trekt, en op dat heerlyk woord
Van Gods genaê voelt ider zich bekoord,
Voelt ider zich op 't krachtigſt aangeſpoord
Daar heen te ſtreeven.
Maar ô! de weg behaagt ons dwaazen niet,
Om dat men hem met ongemakken ziet,
En pynlykheên, en veelerlei verdriet
Voor 't vlees omgeeven.
Het trouwe woord, verzaakt, trekt herten af
Van al wat ooit de waereld geeft of gaf,
Klinkt in ons oor te hard, te wrang, te ſtraf;
En ſteeds te waaken,
Met heil'ge vreeze en zorgen aangedaan,
Om in de deugd naar hooger trap te ſtaan,
Ziet ons gezicht voor laſt en arbeid aan,
En zwaare zaaken.
Komt hier noch by, dat, om des waarheids leer,
Naar 't voorbeeld en het woord van onzen Heer,
Verdrukking, kruis, en lyden, min of meer,
Ons hier ontmoeten,
Dat hoon, en ſmaad, en onrecht, en gevaar,
Of zieleſmert ons treffen droef en naar,
Dan ſchynt het pad geheel onwandelbaar
Voor onze voeten.
Wat raad? wat raad? des waerelds listigheid

Heeft langs die baan een wegje geplaveid,
Wel ſchoon en glad, 't welk minlyk ſtreelt en vleit,
Doch waard te ontwyken;
Naardien geſtaâg beneden langs den voet
Een zorgelyke en grondelooze vloed
Van wis verderf voor lichaam en gemoed
Komt heenen ſtryken.
Nochtans wat is 't? op 't uiterlyk genot
Van aards gemak, en weelde, en ſtaat verzot,
En onbeſchroomd voor 't dreigende onheilslot,
Of, aangedreeven
Van eigen' krachts en wysheids dwaazen waan,
Verbeelden we ons zo wel langs deeze baan,
Als 't ander pad, te kunnen heenen gaan
Naar 't zalig leven.
En ſchoon Gods mond ons klaar heeft aangezeid,
Dat de ingang tot zyn ryk van heerlykheid
En eeuwig heil voor niemand ſtaat bereid,
Voor niemand open,
Dan die zich hier getrooſt met kloeke ſchreên
Den eigen weg, van zynen Zoon betreên,
Hoe hard, hoe zwaar, en vol van moeilykheên,
Getrouw te loopen;
Noch durven we ons belooven zulken ſchat
In 't wandelen op 't zachte waereldpad,
Terwyl zich 't hert met hoope koestert, dat
Gods heilige oogen
Op dit en dat zo naauw niet zullen zien,
Maar, zo wy hier de rampen ſlechts ontvliên,
Ons 't ryk genot van zyne wooning biên,
Door gunſt bewoogen.
ô Snood bedrog, op loosheid afgericht,
Dat 's Hemels mond van logentaal beticht,

En

En God te ſtout weêrſpreekt in 't aangezicht,
Als of zyn' wetten
Iets meldden, 't geen hy niet in 't herte dacht,
En zyne trouw niet in zyn volle kracht
Het woord, van hem zo duidlyk voortgebracht,
Eens zoude zetten;
Zal onze ziel, ten einde toe, verleid,
Op een misſchien, dat dwaazen trooſt en vleit,
Het groot gewigt van haare zaligheid
Domzinnig waagen?
ô Neen, zy wil zich ſchikken naar den laſt
Van Gods bevel, en neemen 't wis en vaſt,
Op dat zy hier noch namaals zy verraſt
Van droeve plaagen.
En gy, die noch, bekoord door ſchat, en ſtaat,
En weelde, en pracht, op 's waerelds byweg gaat,
Word eenmaal wys, en neemt door goed beraad
Uw' zaaken veilig.
Word eenmaal wys, en geeft u, ſterk genoopt
Door 't groote heil, daar uwe ziel op hoopt,
Met kloeken moed op 't pad, dat zeker loopt
Naar 't zalig heilig.
Laat moeite en pyn ons niet verſchrikken: neen.
Gods hand zal ons een ſtut zyn in het treên,
En aan 't gemoed door ſmaak van vrolykheên
Den laſt verzoeten.
Tot dat wy, eens in Gods paleis geleid,
Ons uit genade een loon zien toebereid,
Dat al het leed door zyne lieflykheid
Volmaakt zal boeten.

Het

# HET TWEEDE ZINNEBEELD.

## GISSEN DOET MISSEN.



*En oordeelt niet naar het aanzien, maar oordeelt een rechtvaerdig oordeel.* Joann. VII. 24.

## *Op het II. ZINNEBEELD.*

Die in zyn' jonge jeugd den kostelyken ſchat
Van klaar gezicht bezat,
Kon tot de kennis van den naam der verwen raaken,
En keurig onderſcheid van de eene en de and're maaken:
Maar zo hy naderhand
Dat onwaardeerbaar pand
Door eenig ongeluk of toeval heeft verlooren,
Is 't eveneens met hem, als met een' blindgebooren.
Indien zich zulk een mens by eenig kunſtſtuk vond,
En ſtoutlyk onderwond
Te vonnisſen, of 't net getroffen zy naar 't leven,
En all' de verwen wel gelegd zyn, en verdreeven,
Hy ſloeg niet zelden mis;
En zo hy eens by gis
De waarheid trof, men zou zyn oordeel gants verſmaaden,
Als zonder kennis, en gebouwd op enkel raaden.
ô Ziende blinden, die eens anders werken pryſt,
Of onbeſchroomd verwyſt,
Eer uw verſtand zich heeft benaarstigd, om te dringen
Tot in de kennis van den rechten aard der dingen,
Ziet hier de onbillykheid
Van uw verkeerd beleid,
Ziet hier op 't klaarſt (en doet met dat gezicht uw voordeel)
De onwettigheid getoond van uw lichtvaardig oordeel.
Wanneer gy dus van 't geen uw naasten met de hand
Verricht, of, naar 't verſtand,
Van God hem ingeſtort, gemaald heeft, of geſchreeven,
Beſtaat een vonnis in onweetendheid te geeven,
Eer gy, gelyk het paſt,
Zyn werk hebt ondertaſt,
Getoetſt, beproefd, wat doet gy anders, als de blinden,

Die zich het oordeel van de verwen onderwinden?
Al treft gy nu of dan de waarheid van de zaak,
Wat is het, als luk raak?
Wat is 't, als blindeling te raaden en te gisfen,
Waar in gy duizendmaal het rechte wit kunt misfen?
En die zyn oordeel leit
Op deeze onzekerheid,
Om 't werk van and'ren te verheffen, of te doemen,
Pleegt onrechtvaardigheid, hoe zeer men 't wil verbloemen.
Want daar zich buiten fchuld een blinde onmachtig vind,
Maakt deez' zich zelven blind,
Steekt zelf zyne oogen uit, of houd ze dicht geflooten
Door fchuldige onkunde, uit vooroordeel voortgefprooten,
Wyl blinde min, of haat
Den grond van 't hert beflaat.
Maar is in eenig ftuk het onrecht ooit gebleeken,
't Is, daar in domme drift een vonnis word geftreeken.
Vooral, zo dit gefchied, daar van verzuim in pligt
De naasten word beticht,
En hy, indien 't gemeen aan 't ftuk geloof zou geeven,
Word in gevaar gefteld van middelen, of leven,
Of goeden naam en eer,
By 't eêl gemoed veel meer
Dan alle fchat gekeurd, hoe hoog by elk gepreezen,
Ja boven 't leven zelf in waardigheid gereezen.
Romeinen, flechts beftraald van de ingefchapen reên,
Ontzagen dus te treên
In 't fchroomlyk rechterampt, eer onderzoek van zaaken
Den grondflag had gelegd, om 't vonnis op te maaken;
Wyl dat natuurlyk licht
Hen ftelde voor 't gezicht,
Dat, daar onweetendheid den zetel kwam bekleeden,
Het heilig recht verkracht en fchendig wierd vertreeden.

De

De Leeraar Nikodeem weêrstond dus met bescheid
Der Jooden bitterheid,
Uit kennis, dat de Wet, daar 't hert zyn' roem in stelde,
De tong op stoste, van geen' mens ooit vonnis velde,
Ten zy ze alvoorens klaar
Zyn handel wierd gewaar,
En door 't gebruik van een naauwkeurig overweegen
Het recht verstand van zyn' bedryven had gekreegen.
En zal een Christen hier niet ongelyk veel meer
Voor schroomen, die de leer
Van Jezus houd voor 't snoer van zyn beleid en wandel,
De leer, die billykheid beveelt in allen handel,
Die 't onrecht streng verklaart
De zwaarste straffe waard,
En op het oordeel, uit lichtvaardigheid gebooren,
De felle slagen dreigt van Gods gerechten tooren?
Ja, Christen herten, houd door deez' gewyde schroom
Verstand en tong in toom,
Opdat ge u nimmer, dan na kennis van de zaaken,
Vermeet uw 's naastens doen te pryzen, of te wraaken.
En zo u iets ontmoet,
Waar in, wat vlyt gy doet,
De waarheid evenwel blyft voor uw oog verschoolen,
Schorst daar uw oordeel, om onweetend niet te doolen.
En gy, die, noch gehecht aan dat verfoeilyk kwaad,
Het spoor der blinden gaat,
Licht eens van uw gezicht die nevelen der driften,
En doet uw' naasten recht, door 't goed van 't kwaad te schif-
Zo hoeft gy niet voor spot, (ten.
Of zwaarder onheils lot,
Dat onrecht oordeel volgt, in uwe ziel te schroomen:
Zo wint gy gunst en eer by God en alle vroomen.

# HET DERDE ZINNEBEELD.

## NIET WIE, MAAR WAT.



*Filippus vond Nathanaël en zeide tot hem, wy hebben* [dien] *gevonden, van welken Mozes in de Wet geschreeven heeft, en de Profeeten,* [namelyk] *Jezus den zoon van Jozeph, van Nazareth. En Nathanaël zeide tot hem, kan uit Nazareth iets goeds zyn? Filippus zeide tot hem, kom en zie.* Joan. 1. 46, 47.

## *Op het derde* ZINNEBEELD.

De Wisſelaar, op winſt bedreeven,
Betoont zich vaardig en gereed,
Om gangbaar geld voor goud te geeven,
En acht zyn' munte wel beſteed,
Die zo mag wisſelen en wand'len.
Dus nood hy met ontſlooten' deur
Al wie genegen is te hand'len,
En heeft in 't allerminſt geen' keur,
Van wien hem goud word aangebooden:
Hy weet van boer, noch edelman,
Hy ſcheid geen' Christenen van Jooden,
Als 't goud maar proef behouden kan,
En zyne zwaarte in 't weegen haalen.
En zeker, zo hy, ſtyf van hoofd,
Zich wilde in deeze zaak bepaalen,
Hy vond zich menigmaal beroofd
Van zyn' beoogde vrugt en voordeel,
En ſtelde zich, geacht voor zot,
By menſen van rechtzinnig oordeel,
Ten voorwerp van hun ſchimp en ſpot.
De waarheid word met recht in waarde
Verr' boven 't fynſte goud geacht,
Dat immer uit den ſchoot der aarde
Door graavers hand wierd voortgebragt;
Naardien zy haare lievelingen,
Door goed bericht, tot kundigheên
Van nutte zaaken in doet dringen,
En ſtrekt een' voedſter van goê zeên,
Een' leermeestres in 't deugdepleegen,
Een' lamp en toortslicht voor den voet,

Een' ſtuur- en leidsvrouw op de wegen,
Die leiden naar het hoogſte goed.
Eene ed'le ziel, die haare zinnen
Vind uitgeſtrekt, om 't waare heil,
Dat haare luſt bekoort, te winnen,
Heeft alles voor de waarheid veil.
Zy volgt het ſpoor der wisſelaaren,
En ziet op afkomſt, noch geſlacht,
Noch onderſcheid van ſtand, of jaaren,
Maar op de zaak, haar voorgebragt.
Kan die, als goud, de proef verdraagen,
Is die op waarheids grond gelegd,
Strekt die om godsvrugt te onderſchraagen,
Al even veel, van wien gezegd,
Al even eens, van wien geſchreeven.
Ja hoe zy min van iemand wacht,
Te meer genoegen kan 't haar geeven,
Te hooger is 't by haar geacht.
Maar ach! hoe wykt van 't rechte baaken
Een dwaaze hoop, die onbezind
Het werk om zynen meester wraaken!
Het zy vooroordeel hen verblind,
En 't hert, met deezen damp bevangen,
Blyft aan het uiterlyk gewaad,
Aan ſlecht vertoog van wezen hangen,
Of laagheid van geboorte en ſtaat;
Recht als de Jooden, ſterk bezeten
Met die verbeelding in 't gemoed,
Dat Galilea geen' Profeeten
Kon leveren, noch eenig goed
Uit Nazareth te voorſchyn komen:
Het zy een opgevatte haat
Hun zielen ganſch heeft ingenomen,
Die 't al onwaardiglyk verſmaad,

En zonder kennis durft verſtooten,
Hoe braaf gezegd, hoe wel gemaakt,
Dat van het voorwerp komt geſprooten,
Daar deeze tocht zyn' gal op braakt.
Een tocht, die dikmaal word gebooren
Uit enkel onverſtand en waan,
Of zo in waarheid lang te vooren
Iets van den naasten was begaan,
Dat afweek van de deugdeperken,
Noch ſtand blyft houden in 't gemoed,
Schoon een gevolg van beter werken
Zyn' ouden misſlag heeft geboet:
Een tocht die, in de ziel aan 't woelen,
Zich niet vernoegt den evenmens
Zyne enk'le werking te doen voelen,
Maar voed en ſtookt een' zucht en wens,
En tracht, in arbeid onbezweeken,
Om and're herten met den gloed
Van de eigen' vlammen aan te ſteeken,
Die hier in merg en beenen woed;
Om dus zyn doelwit te beraaken,
En voor zich zelven niet alleen
Des naastens werk onnut te maaken,
Maar tevens ook voor 't algemeen.
ô Wrev'le herten! ô verkeerden!
Hoe ſchoeit uw handel op den leeſt
Der Farizeen en Schriftgeleerden,
Die voormaals in gelyken geeſt
En zelv' de leer der waarheid wraakten,
En, zo veel in hen was, door raad,
En achtbaarheid, en voorgang maakten,
Dat ze ook van and'ren wierd verſmaad!

Of neemen 't uw' vergalde driften
Op 's naastens feilen van weleer,
Gaat heenen, doemt dan ook de schriften
Van Petrus, die voorheen zyn' Heer
Verzaakte, en Paulus, die, verbolgen,
Zich tegen God vergreep zo grof,
Dat hy de kruiskerk dorst vervolgen,
Eer Jezus hem in 't herte trof.
Of schynt dit ongerymd te weezen,
Naardien des Heilands eigen mond
Genade en gunst betoonde aan deezen,
't Is echter bondig en gegrond.
Die zelve mond komt elk te stade,
Verklaart elkeen van schuld bevryd,
En deelgenoot van Gods genade,
Die 't voorig kwaad verfoeit en myd,
En schikt ter deugd zyn gantsche leven.
Die zelve mond heeft ons een' wet
Van ted're liefde voorgeschreeven,
Die tot een' pligt voor ider zet,
Geen mens om 't oud gebrek te smaaden;
Maar, als de zalige Eng'len stoet,
Om 't wel bezinnen van zyn' paden
Met vreugd getroffen in 't gemoed,
Zo waard te schatten, als te vooren.
En ach! waar zouden we alle heen,
Was 't eens vooral met ons verlooren,
Als we eens Gods wetten overtreên?
Waar zoud gy, viezaards, zelve blyven,
Die and'ren valt zo hart en straf?
Want zo men eens op uw' bedryven
Ging vitten van uw' jongheid af,

Licht zou men 't een of 't ander vinden,
Dat u verbood u immermeer
Een werk van ſtichting te onderwinden
By mond of pen: of om zo veer
In 't onderzoeken niet te loopen,
Die haat, die onverzoenb're haat,
Die uwe zielen heeft bekroopen,
Stelde u met recht in zulken ſtaat,
Dat ge als onwaardig wierd gerekend;
Wyl in Gods woord die wrokkende aard
Niet min affchouwlyk ſtaat getekend,
Niet min verdoemlyk word verklaard,
Als eene zonde, hoe mispreezen,
Ja onbewimpeld, onverbloemd
De haat, den broederen beweezen,
Een broedermoorden word genoemd.
Zo by geval dit dicht uwe oogen
Te vooren komt, ei laat u raân,
Om, door 't gewigt der reên bewoogen,
Van blind vooroordeel u te ontſlaan,
En 't vuur van haat in 't hert te dooven,
Twee ſnoode tochten, die 't gemoed
Niet zelden van het nut berooven,
Daar 't wyze hart zyn' vrucht meê doet.
Laat waarheid, en dat waarheid ſtyven,
Dat dwaaze dooling kan verhoên,
Dat dient om zonden uit te dryven,
En deugdluſt in de ziel te voên,
Laat al, wat ſtrekt om heil te baaren,
U weezen als een waarde ſchat,
En doet, gelyk de wisſelaaren,
Ziet niet angſtvallig, Wie, maar Wat.

# Het vierde ZINNEBEELD.

## Te veel gewaagd.




*Doch die ryk willen worden, vallen in verzoeking en* [in] *den ſtrik, en* [in] *veele dwaaze en ſchadelyke begeerlykheden, welke de menſen doen verzinken in verderf en ondergang. Want de geldgierigheid is een wortel van alle kwaad, tot welke ſommige luſt hebbende, zyn afgedwaald van 's geloof, en hebben zich zelven met veele ſmerten doorſteeken.* I. Timoth. vi. 9, 10.

*Op*

## *Op het vierde* ZINNEBEELD.

Beminnaars van des waerelds ſchatten,
Die gaarn in uwen arm zoud vatten,
Al wat het ryk Guinea heeſt,
Al wat Peru in zyne holen
En donk're mynen houd verſchoolen,
En Ganges uit zyn' vloeden geeſt:
Laat hier uw oog een weinig marren,
Om op het kinds bedryf te ſtarren,
Waar van u hier een' ſchets ontmoet,
Of 't aan uw' zielen nut kon geeven,
Van al te ſterke zucht gedreeven
Naar groot bezit van geld en goed.
De knaapen, onbekwaam te weegen,
Waar heil of ſchaade in is gelegen,
Begeeven zich met vlyt naar 't land,
Op hoop of ergens biezen groeiden,
En bloemen ſchoon voor de oogen bloeiden
In beek of flooten langs den kant.
Zo haaſt zy zien hun wens gelukken,
Straks vallen ze iverig aan 't plukken.
Al heeft het moeilyk reiken aan,
Al is 'er ſteeds gevaar te ſchroomen
Om af te ſchieten in de ſtroomen,
Dat kan hun drift niet wederſtaan.
Ja ſchoonze een oogenblik te vooren
Een' van hun makkers zagen ſmooren
In diep moeras of watervliet,
Straks gaan zy weêr aan de oude zaaken,
En aan 't vermaanen van dat baaken
Kreunt zich hun hert in 't minſte niet.

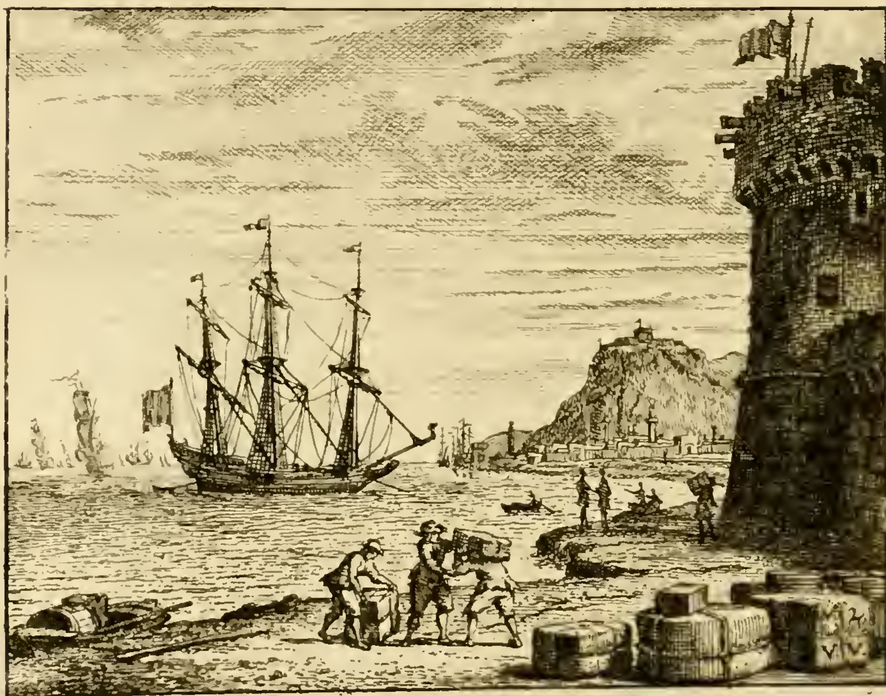
ô Domme en onbedachte zinnen,
Die, om een nietig goed te winnen,
Die, om een ding, dat haaſt vergaat,
Hun leden zo veel moeite vergen,
En 't doodsgevaar lichtvaardig tergen,
Waar voor het lyf ten doele ſtaat!
Zo denkt uw hert, en 't word bevonden
Te ſteunen op onwank'le gronden.
Maar kan uw' ziele niet bevroên,
Niet voelen, dat uwe eigen' reden
Voor roekelooze uitzinnigheden
Met een verwyſt uw eigen doen?
Gy trooſt u mede een ſtadig draaven,
Een pynlyk ſlooven, lastig ſlaaven,
Door uw' begeerte ſterk geſpoord;
Een' arbeid, die met angſtig zorgen
Den avond ſchakelt aan den morgen,
Ja dikmaal 's nachts uw' ruſt verſtoort:
Een' arbeid, daar des lichaams leden
Vaak hun gezondheid aan beſteeden;
Een' arbeid, die de ziele krenkt,
En zo volkomen houd verbonden,
Dat naauw een uur werde uitgevonden,
Waar in ze om and're zaaken denkt.
En wat is 't doelwit, welks behaagen
U zo doet loopen, werken, jaagen?
Eene overmaat van waerelds goed:
Van goed, dat waarlyk tot het leven
Geen meerder nut of dienſt kan geeven,
Dan bies of bloem den kinders doet:
Van goed, dat dikmaal heen gaat rennen,
Gelyk op zyn' gezwinde pennen,
Een arend naar den hemel ſnort;

Of

Of immers, dat men eens op 't leste
Aan and'ren geeven moet ten beste,
Als 's levens draad gebroken word.
En was het noch hier meê ten ende!
Maar ach! een afgrond van elende
Gaapt yslyk onder uwen voet,
Om u, na alle uw' vlyt en waaken,
Te zwelgen in zyn' holle kaaken
Met uw' vergaarden overvloed.
Dit ruſt op geen' bedenklykheden,
Of enkel overleg van reden,
Maar op het duidlyk woord van God,
't Welk allen, die zich ſlechts bekloeken,
Om ſchatten hier op aard te zoeken,
Verwyſt tot dit rampzalig lot.
Weet dan uw oordeel dwaas te keuren,
Dat kinderen, om ſlechte leuren,
Gevaar en arbeid ondergaan,
En zult gy zelve, nu gekomen
Tot meerder weetenſchap, niet ſchroomen
Noch erger paden in te ſlaan?
Zult gy, van 't onheil, eens te vreezen,
Door Gods gezanten onderweezen,
Vermaand, gewaarſchouwd menigwerf,
Met zo veel ongemaks en hinders,
Noch ſlechter, als de onwyze kinders,
U ſtorten in uw wis verderf?
Dat was voorzeker te beklaagen.
Neen; laat u hier de ruſt behaagen,
't Gezelſchap van vernoegzaamheid:
Op dat ge u eens in 't zalig heilig
Een' rykdom, voor gevaaren veilig,
En vol van ruste, ziet bereid.

# Het vyfde ZINNEBEELD,

## Men komt'er zo niet.



*Om den winter zal de luyaard niet ploegen : daarom zal hy bedelen in den oogst ; maar daar zal niet zyn.* Spreuk. xx. 4.

*En die de vyf talenten ontfangen had , kwam en bragt tot hem andere vyf talenten , zeggende : Heere , vyf talenten hebt gy my gegeeven , ziet , andere vyf talenten heb ik boven dezelve gewonnen. En zyn heere zeide tot hem , wel gy goede en getrouwe dienst - knecht , over weinig zyt gy getrouw geweest , over veele zal ik u zetten : Gaat in in de vreugde uwes heeren.* Matth. xxv. 20, 21.

*Op*

## *Op het vyfde* ZINNEBEELD.

Al vind een Schipper zich bewuſt,
Dat aan een' verr' gelegen' kuſt
Een' menigte van dierb're waaren,
Van eêl geſteente, en blinkend goud,
En wat men meer voor waardig houd,
Naar 's herten luſt is t' zaam te gaâren:
Al voelt hy telkens in 't gemoed
Een' lichte vlam, een' heeten gloed
Van neiging en verlangen blaaken,
Om eens te zien dat ſchoone land,
En naar genoegen aan het pand
Van dien geachten ſchat te raaken:
Al zyn de ſtreeken van 't kompas,
De gronden van de waterplas,
De loop van 's hemels lichte vuuren
Hem op het naauwſt bekend, en wat
Noch dient, om 't Schip door 't ruime nat
Ter wenſelyke reê te ſtuuren:
Al heeft hy alles binnen boord,
Dat noodig tot dien tocht behoort :
Al waait de wind naar zyn behaagen,
Om 't ſchip te voeren door den vloed,
Tot daar de zucht van zyn gemoed
't Beoogde voordeel kan bejaagen :
Dat alles baat in 't minste niet,
Zo lang hy ſtil en ledig ziet
De kiel aan 't ankertouw gebonden,
Zo lang hy in gerusten ſtaat
Het groote en kleène zeildoek laat
Aan ſpriet en ſtengen opgewonden.

Neen;

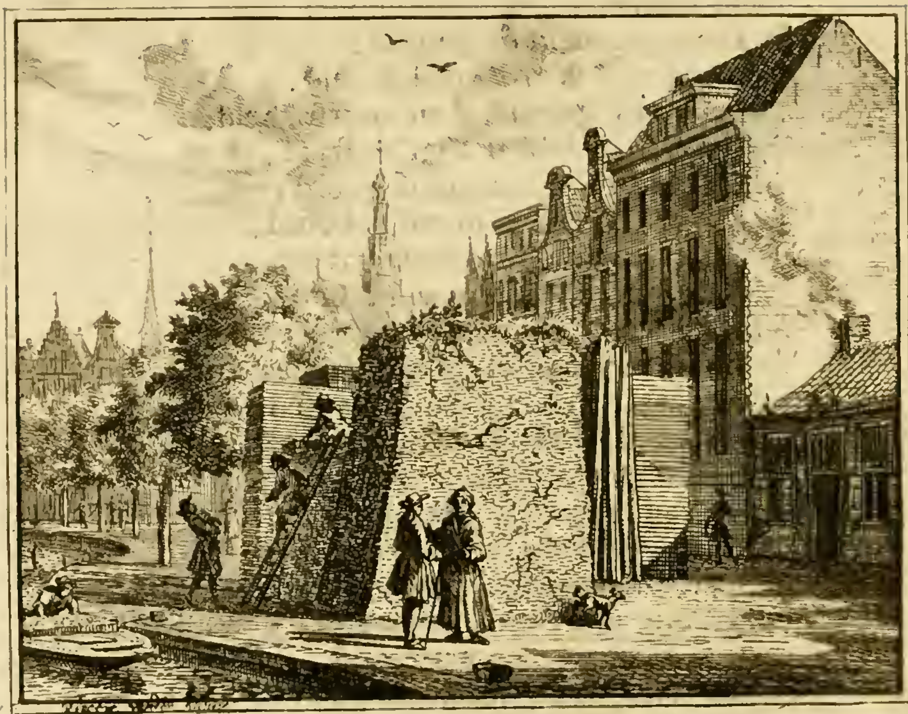
Neen; zal zyn' weetenſchap en zucht
Gevolgd zyn van de rechte vrucht,
Het gunſtig blaazen van de winden,
En wat hem meer met hoope vleit,
Moet zich met kloeke werkzaamheid
En goed gebruik vereenigd vinden.
Hier moet de ſteven van den tand
Des ankers los, en van het land,
Naar ſtuurmans handen 't roer doen draaijen;
Hier moet het laken, losgedaan,
Voor koele winden open ſtaan,
Naar dat zy zacht of harder waaijen.
Hier moet elk een zyn' naarſtigheid
Doen zien in 't werk, hem opgeleid,
En zynen hoefſlag trouw bewaaren;
Hier beurt om beurt by dag en nacht
Zorgvuldig uitſtaan op de wacht
Voor allerhande Zee-gevaaren.
Let op dit ſtuk, heilgierig mens.
De Hoogſte heeft uw' hertewens
Tot een uitmuntend lot verheven,
En duidlyk u geopenbaard
Een heerlyk goed, by hem bewaard
In 't zalig land van eeuwig leven.
Zyn goedheid heeft u klaar ontdekt
Den wisſen ſtreek, die derwaarts ſtrekt,
En bygezet, en aangebooden
Al 't geen in 't zeilen door de zee
Der waereld naar die ſchoone reê
Van zaligheid u is van nooden.
Maar waant gy, dat dit heilkleinood
U eens zal vallen in den ſchoot,
Terwyl ge aan ankers en aan dreggen
Van kwaâ gewoonte en eigen' wil

Ge-

Geruſt, en zorgeloos, en ſtil
Blyft voor het land der waereld leggen?
ô Neen, ô neen, zo gaat het niet.
De middelen, die God u bied
In zyne goedheid en genade,
Vereiſen ook uw goed beleid,
En trouw gebruik, en naarſtigheid,
Op dat hun kracht u kom' te ſtade,
Dit leert u het gezegend woord,
Wel eer uit Jezus mond gehoord,
Dat inhield van vertrouwde gaaven,
Hier, tot geluk, op winſt beſteed,
Daar, tot verdriet en eeuwig leed,
Verwaarloosd, en in de aard begraaven.
Wel aan, wel aan dan, menſen kind,
Terwyl u Gods genade-wind
Noch noopt en noodigt, om te reizen
Naar 't ryk geweſt, daar hoog geluk,
Bevryd van ongeval en druk,
U wacht in eeuwige paleizen;
Verzuim geen' tyd, maar ſteek met luſt,
Steek af van deeze barre kuſt,
Steeds vlytig in de bezigheden,
Die 't vord'ren eiſt van deezen tocht,
Der deugden oefening, verknocht
Met ernſtig waaken, en gebeden.
Hou ſtadig aan uw oog gezet
Op 't wis kompas van 's Hemels wet,
Om allerlei gevaar te myden.
Zo erft gy 't wenſelyk gewin,
En ſtreeft in 't end de haven in
Van eeuwig heil en hoog verblyden.

# HET ZESDE ZINNEBEELD.

## DE ONNUTTE VOORRAAD.



*Daar is een, en geen tweede, hy heeft ook geen kind, noch broeder: nochtans is alles zynes arbeids geen einde, ook word zyn oog niet verzadigd van den rykdom, en* [zeit niet] *Voor wien arbeide ik toch! en doe myne ziel gebrek hebben van het goede! dit is ook idelheid, en het is een moeijelyke bezigheid.* Predik. IV. 8.

*Maar gy, ô menſe Gods, vlied deeze dingen: en jaag naar gerechtigtigheid, Godzaligheid, geloof, liefde, lydzaamheid, zachtmoedigheid.* I. Timoth. VI. 11.

*Op*

## *Op het zesde* ZINNEBEELD.

Een man bevond zyn huis te kleen,
Om aan zyn' zinlykheid te geeven
Een vergenoegd en rustig leven:
  Ook ſtond het wankel op zyn' leên,
Zo dat het oogenſchynlyk neigde,
  En, als een ſtormwind, opgeſtaan,
  Sloeg tegen dak en wanden aan,
Met zwaaren val hem telkens dreigde.
  Des nam hy voor, een nieuw gebouw
Op vasten grondſlag op te haalen,
Dat door gerief van ruimer zaalen
  Hem meer voldoening geeven zou,
En liet een' overvloed van waaren,
  Van yzer, lood, en kalk, en zand,
  En hout, en ſteen, van allen kant
Met wakk're vlyt by een vergaêren.
  Maar ſchoon hy verre boven nood
Dien hoop van voorraad aan deed winnen,
Men zag hem nooit den bouw beginnen;
  Tot dat op 't leſt de bleeke dood
Den draad zyns levens af kwam korten,
  En al zyn overleg, en raad,
  En hoop, en wenſen, zonder baat,
Met eenen ſlag in 't ſtof deed ſtorten.
  Geldgierigen, ziet hier den aard
Van uw bedryf gemaald naar 't leven;
Ziet hier uw oog een' ſchets gegeeven
  Van 't lot, hierna voor u bewaard.
Gy zyt de man, voor wiens begeeren
  En eindelooze zinlykheên

Het huis te naauw valt en te kleen,
Waar in gy hier u moet geneeren.
Gy zyt de man, wiens flechte hut,
Van hevige onweêrvlaag getroffen
Elk oogenblik dreigt neêr te ploffen,
Van zwakken grondveſt onderſtut.
Gy zyt de man, die vaſt de zaaken
In ruimen overloed bereid,
Om een gebouw van duurzaamheid
En wyden omtrek op te maaken.
Maar ach! gy zyt met een de man,
Die, dwaas en onbedacht van zinnen,
Den opbouw rustig te beginnen
Nooit van zich zelv' verkrygen kan.
Licht vat gy, wat die taal wil zeggen.
Of eiſt uw' ziel noch meer beſcheid,
Wy zyn genegen en bereid,
U 't ſtuk wat klaarder uit te leggen.
't Bekrompen huis, zo los gebouwd,
Zo licht van onweêr omgeſlaagen,
Is 't lyf, waar in met klein behaagen
Uw ed'le geeſt zich hier onthoud.
De middelen, om u, na 't ſloopen
Van deeze tent, te zien verrykt
Met een gebouw; dat nooit bezwykt,
Zyn uwe goud- en zilver - hoopen.
ô! Kond gy die, naar uwen pligt,
En Jezus eis, aan Jezus leden
Uit eene oprechte zucht beſteeden,
Gy zaagt u eens een huis geſticht
Op onbeweegelyke gronden,
Van donderbui, noch onweêrvlaag,
Van oudheids tand, noch oorlogsplaag,

Noch

Noch felle vlammen ooit geſchonden :
  Een huis van ruimte zonder end,
Daar zuivere geneugte en weelde
Eeuw in, eeuw uit de ziele ſtreelde,
  En nimmer onheil was bekend.
Maar neen, gy weet ſlechts van vergaêren,
  En wilt, wel verre van beſteên,
  Veel liever voor de mot uw' kleên,
En voor den roeſt uw' ſchat bewaaren.
  Noch hoopt ge in 't einde ook in te gaan
In 't zalig huis, zo groot en heerlyk:
Maar ach! hoe droevig, en hoe deerlyk
  Zult ge in uw' hoop bedroogen ſtaan,
Als gy de deur ziet toegeſlooten,
  En u, als vreemd en onbekend,
  Tot eeuwig jammer en elend
In 't yslyk hellenhuis verſtooten!
  ô Onbeſchryflyk onderſcheid!
Ach! laat, ô mens, uw' ziel ter deegen
Deez' ſtrydige uitkomſt overwegen,
  Op dat gy 't niet te laat beſchreit.
Stel nu, nu is het tyd van bouwen,
  Gods arbeidsliên, uw' overvloed
  Ter handen, met een bly' gemoed,
Dat zal u eeuwig niet berouwen.
  Vang aan, eer u de dood belet,
  Die alle werk zyn' paalen zet.

# HET ZEVENDE ZINNEBEELD.

## TOT ZUIVERING.



*En alle kastyding, als die tegenwoordig is, schynt geen* [zaak] *van vreugde, maar van droefheid te zyn: doch daar na geeft zy van zich, eene vreedzaame vrucht der gerechtigheid den geenen die door dezelve geoefend zyn.* Hebr. XII. 11.

*En wy weeten dat den geenen die God liefhebben, alle dingen mede werken ten goede.* Rom. VIII. 28.

## *Op het zevende* ZINNEBEELD.

Wanneer de vlytige akkerman
Het kooren omſchud in den wan;
Terwyl de wind alom doet voelen zyn vermogen,
Dan blykt, met wisſe zekerheid,
Op zulk een' proef, het onderſcheid
Van 't nuttellooze kaf en goede graan voor de oogen.
Het kaf, zo haaſt het door de kracht
Van 't ſchudden word om hoog gebragt,
Vliegt, door het blaazen van den wind daar heen gedreeven,
In de open' lucht met ſnellen vaart,
Wyl 't idel is, en licht van aard,
En dus onmachtig dat geweld te wederſtreeven.
Maar 't goede kooren, dik en bol,
Van edel pit en voedſel vol,
Kan voor den wind beſtaan, en valt geduurig weder
Door zyne zwaarte in 's bouwmans wan,
En ſtort op 't leſt, gereinigd van
Al 't kaf, op eenen hoop voor zyne voeten neder.
Daar ligt het ſtil, met wat geweld
De wind komt veegen over 't veld,
En weet in 't minſt van geen beweegen of beroeren,
Tot dat de landman met dien laſt
Zyn' kooren zakken zwaar vermaſt,
Om hen vernoegd en blyde in zyne ſchuur te voeren.
Gelyk het hier, zo gaat het meê,
Als God ons aards geluk en vreê
Met eenen ſterken wind van rampen komt beſtryden,
En ſchud, en werpt ons op en neêr,
En ſchokt ons krachtig heen en weêr

In

In eenen harden wan van tegenſpoed en lyden.
Zo lang naar wens de zaaken gaan,
Vermengt het kaf zich onder 't graan.
Maar als de Hoogſte met zyn' wan begint te werken
En met zyn' wind daar onder blaaſt,
Dan ſcheid zich 't een van 't ander haaſt,
Dan laat zich 't groot verſchil by wisſe proeve merken.
De boozen, 't zy ze goed in ſchyn,
Of openbaar godloozen zyn,
En leêg van waare deugd, met recht by kaf geleeken,
Bezwyken ſtraks, in 't hert ontſteld,
En vliên daar heen, wanneer 't geweld
Van kruis hun aards belang komt ſtooren en verbreeken.
Maar 't vroom geſlacht, als 't goede graan,
Met reine godsvrucht zwaar gelaân,
Hoe heen en weêr geſchud, hoe op en neêr gedreeven,
Blyft onderling in zoeten ſtand
Van eenigheid en vaſt verband,
En onafſcheidlyk aan zyn' God en Heiland kleeven.
Dus valt het ſtaâg zyn' Heer te voet,
Gelaaten, ſtil, en zacht van moed,
In ned'righeid vereend met 's meesters welbehaagen.
Dus wacht het in langmoedigheid
Den blyden dag, ter oogſt bereid, (gen.
Waar in 't door 's Landsheers laſt werde in zyn' ſchuur gedraa-
Zo is dezelve tegenſpoed
Den boozen kwaad, den vroomen goed.
Zo word de deugd, als 't goud, beproefd door hevig lyden.
Zo ſtrekt de prang van 't aardſe kruis
Tot zuivering van 's Heeren huis;
En, wel gebruikt, in 't eind ten welbron van verblyden.
Wie wraakt 'er, wie mispryſt 'er dan,
Dat God zomtyds dien nutten wan

Ge-

Gebruike, en ons beſtook' met zyne vruchtb're winden?
Of ſchrikken wy voor tegenſpoed
Uit overtuiging in 't gemoed,
Dat ons die proef, als kaf, zal licht en ledig vinden?
Verkeerde ſchroom bevangt ons hert.
Want ſchoon men hier ontging de ſmert,
En mogt in ſtille ruſt zyn deugdloos leven leiden,
Wat voordeel wierd ons toegebragt,
Daar ons noch ſtrenger wantyd wacht,
Die 't all' ontdekken zal, en 't kaf van 't kooren ſcheiden?
ô Laat ons dan van nu voortaan
Van die verkeerdheid ons ontſlaan,
En al ons zorgen, al ons waaken, al ons poogen
Beſteeden, om niet leêg en licht,
Maar wel voorzien van deugdenwigt,
En waardig graan te zyn in 's Heeren heilige oogen.
Of ſchoon ons dan een kruis-wan ſchud,
Dat geeft de ziel geen ſchaâ, maar nut,
En dient om meer en meer haar in Gods gunſt te vesten.
Zo krygt het woord zyn' volle kracht,
Van Jezus dienaar voortgebragt,
*Den God-beminnaars ſtrekt en werkt het al ten besten.*
En als het kaf der boosheid zwicht
Voor 't wannen van het hoog gericht,
Zal God ons, in zyn oog geacht voor waardig kooren,
In 's hemels ruime ſchuur geleid,
Doen deelen in de zaligheid,
Voor zyne vrienden tot in eeuwigheid beſchooren.

## HET AGTSTE ZINNEBEELD.

### SCHYN BEDRIEGT.



*Het is kwaad, het is kwaad, zal de kooper zeggen: maar als hy weggegaan is, dan zal hy zich beroemen. Het brood des leugens is den mensche zoet: maar daar na zal zyn mond vol van zand-steenkens worden.* Spreuken xx. 14 en 17.

*Wy weeten dat een iegelyk die uit God gebooren is, niet zondigt, maar die uit God gebooren is, bewaart zich zelven, en de booze vat hem niet.* I. Joann. v. 18.

## *Op het agtste* ZINNEBEELD.

Een koopman, die met al zyn hert en zinnen
Is uitgestrekt, om op zyn' waaren veel te winnen,
Bedient zich menigmaal van streeken, vuil en snood,
Ontziet zich niet voordachtelyk te liegen;
En met arglistigheid den kooper te bedriegen,
Als maar zyn voordeel door dien handel word vergroot.
Dan laat hy loos het meerderdeel van 't laken
Van grove draaden, en geringe stoffe maaken,
Terwyl zich 't eind vertoont bekoorlyk, zacht, en fyn.
Dat, buiten om met schalk beleid geslaagen,
Het kwaad verbergt, en trekt des koopers welbehaagen
Door 't uiterlyk vertoog van zynen schoonen schyn.
Dan weet hy met inneemelyke reden,
Die zyne gladde tong geleerd heeft mild te smeeden,
Zyne opgesmukte waar door onverdienden lof
't Onkundig oog des koopers aan te pryzen,
Als of in 't gantse land geen laken was te wyzen,
Dat daar by haalen mogt in waardigheid van stof.
Een, die zich vind onweetend van die greepen,
En door ervaarnis in dien handel niet gesleepen,
Gaat licht op 't vleijend woord des loozen koopmans aan,
Doch zal daarna zich reis op reis beklaagen,
Wanneer 't gemaakte kleed hem telkens onder 't draagen
Zyn' dwaazen koop verwyt, zo blindeling gedaan.
Maar die of door bericht van and'ren leerde,
Of zelf by dit bedryf zomwylen meer verkeerde,
(Indien hy niet voorheen bevond des koopmans trouw)
Gelooft geen woord of schyn, maar eigen zinnen,
Gevoel en scherp gezicht, en onderzoekt van binnen
Het laken door en door tot in zyn diepste vouw.

ô Menſen, die in zulken aard van zaaken
Met ſchrander toezicht voor uw' ſchaade weet te waaken,
Een' ſchaâ van klein belang, die met het kleed verſlyt,
Waarom niet meê gelyke zorg gedraagen
In eene koopmanſchap, waar in veel ſnooder laagen
U dreigen met een ſchaâ, die eeuwig ſmert en ſpyt?
De waereld ſpeelt des koopmans rol naar 't leven.
Want, recht als hy, volleerd in loosheid, en bedreeven
In ſnoô bedriegery, verlokt zy ons gemoed
Met overvloed van waaren, die behendig
Door haare ſchalke liſt omhangen zyn uitwendig
Met aangenaamen glimp van wenſlyk heil en goed.
By 't ſchoon vertoog komt een bekoorlyk ſtreelen,
Waar door zy ſtadig tracht des herten zucht te ſteelen,
Beloovende aan de ziel al wat haar' neiging luſt,
Al wat men hier zich goed en zoet verbeelde,
Hoogachting, ſtaat, en eer, en ryken ſchat, en weelde,
Verzeld van ſtille vrede en ongeſtoorde ruſt.
En ach! wat zyn, wat zyn 'er veel' te vinden,
Die, op haar vleijend woord vertrouwende, als de blinden,
Niet eens de buiten vouw van 't laken openſlaan,
Maar onbedacht gezondheid, lyf en leden,
Verſtand, en geeſt, en al wat dierbaar is, beſteeden,
Om met die toveres den handel aan te gaan!
Doch 't ſcherp gezicht der Godgezinde wyzen,
Bedacht op loos bedrog, vergaapt zich aan geen pryzen,
Noch blyft in 't praalgetooi van 's waerelds ſchoon verwerd,
Maar volgt den raad, van boven afgevlooten,
En ziet naauwkeurig, eer de handel word geſlooten,
Des waerelds waaren door tot binnen in het hert.
Dan ziet het klaar, dat al haar vriendlyk ſpreeken,
Haar ſtreelen en gevlei niet anders zyn, dan treken,

Om

Om de onbedachte ziel te lokken in het net;
Dan ziet het klaar, dat all' haar' groote dingen
Niet anders zyn, dan wind en id'le beuzelingen,
Met valſchen glimp van heil en voordeel geblanket:
Dan ziet het klaar, dat haar gebieden ſlommer,
Haar ſtaat vernedering, haar ſchat behoefte en kommer,
Haare eere ſchand, haar' vreugd verdriet is en elend;
Dan ziet het klaar, dat al haar mild belooven
Van vreê het middel is, om waare vreê te rooven,
En 't hert te dompelen in onruſt zonder end.
Dus blyft het oor geſlooten voor haar vleijen,
Dus blyft de wyze ziel beveiligd voor verlei'en,
En tevens eeuwig vry van knaagend herteleed:
Van herteleed, het lot der dwaaze zielen,
Die door een' loozen ſchyn tot zulk een' laagte vielen,
Dat voor des waerels min het hert zich opendeed:
Van herteleed, dat in hun ingewanden
Zal woeden, als het vuur de waereld doet verbranden,
En dus haar valsbedrog op 't klaarſt voor de oogen daagt:
Van herteleed, dat droevig op zal breeken,
Als zy rechtvaardiglyk zich zien van 't goed verſteeken,
Hen aangeboôn, maar nooit bemind of nagejaagd.
Laat af, laat af, ô dwaaze waereldknaapen,
Aan 't laken, ſchoon voor 't oog, u langer te vergaapen,
En leert met klaar gezicht het binnenſt te bezien.
Laat af 't gevlei van 's waerelds taal te hooren,
En leent aan 's Hemels ſtem voortaan uw hert en ooren,
Opdat gy wyſelyk uw onheil moogt ontvliên.

# HET NEGENDE ZINNEBEELD.

## DOOR VLUCHTEN VEILIG.




*Want onder myn volk worden godloozen gevonden : een ider van hen loert, gelyk zich de vogel-vangers schikken; zy zetten een' verderflyken strik, zy vangen de mensen. Gelyk een kouw die vol is van gevogelte, alzo zyn hunne huizen vol bedrogs : daarom zyn ze groot en ryk geworden.* Jerem. v. 26, 27.

*Zalig is de man die verzoeking verdraagt : want als hy beproefd zal geweest zyn, zo zal hy de kroon des levens ontfangen, welke de Heere beloofd heeft den geenen die hem liefhebben.* Jacobus 1. 12.

*Op*

## *Op het negende* ZINNEBEELD.

Ja, Vogelaar, al weet uw liſt
Haar' menigmaal beproefde netten
En ſtrikken naar den eis te zetten,
Het is haar echter nu gemiſt.
Daar gaat het pluimgedierte ſtryken
Op zyne vlerken naar om hoog,
En laat u met een ſpytig oog
Op zyn gezwinde vlucht ſtaan kyken.
Al ſtrooit gy rykelyk uw zaad,
Al laat ge uw vleijend fluitje hooren,
Om dus 't gevogelt te bekooren,
Al neemt gy noch een' hoop te baat
Van zangers, in de kouw geſlooten,
Al wat gy doet, het is om niet,
En 't wit, daar uw' begeerte op ziet,
Uw' luſt naar haakt, blyft onbeſchooten.
De vrye benden volgt haar' vlugt,
En roeit op onvermoeide pennen,
Om net en ſtrik geheel te ontrennen,
Al opwaarts aan door de open' lucht.
Dus mag 't u heden niet gebeuren
Een' ryke vangſt van wild te braân,
En, met een ſtoet van gasten aan
Uw' dis gezeten zonder treuren,
Te ſmaaken 't welbereid banket,
Dat tong en maag daar wel van vaaren;
ô Neen, pak op 't gebreide garen,
En wend naar huis uw' vluggen tred.
Maar is uw vlyt naar 't lyf verlooren,
Wy ſpellen voordeel voor 't gemoed

Uit

Uit die geringe tegenſpoed,
Indien 't u luſt naar ons te hooren.
Gelyk gy op 't gevogelt loert,
Zo legt de waereld alle dagen,
Alle oogenblikken haare laagen,
Van loos bedrog aan een geſnoerd;
Zo vleit en ſtreelt zy met gezangen
Van een betoverend geluid;
Zo ſtrooit zy mild haar lokäas uit,
Om in haar ſtrikken u te vangen;
Zo heeft zy tot haar' dienſt bereid
Een' hoop van zielen, die, voor deezen
Door haare ſchalke tong beleezen,
En aan haar' banden vaſtgeleid,
Hun vlyt en poging nimmer ſtaaken,
Om and'ren met een' zoeten toon,
In 't pryzen van des waerelds ſchoon,
Aan de eigen koorden vaſt te maaken.
En ô! wat geeft die zielharpy
Aan haare wreedgevangen' ſlaaven,
Dan hier een' laſt van pynlyk draaven,
Gezweept van harde dwing'landy,
En na deez' tyd een deerlyk zuchten,
Gekerkerd in de duisternis,
Daar leed en pyn oneindig is,
En 't eeuwig jammer nooit te ontvluchten?
Maar ziet gy, hoe 't gevogelt doet,
Ei laat uw' ziel dit wel betrachten,
En ſteeds op vleugels van gedachten
Opſtygen naar het eeuwig goed,
Door 't oog van haar' beſpiegelingen,
Wyd afgeſcheiden van beneên,

Verr'

Verr' boven lucht en wolken heen
In 't heiligdom des hemels dringen,
Beſchouwen met verrukten geeſt
De heerlykheid dier ruime hoven,
Daar Serafyns de Godheid looven
Op 't eeuwigduurend vreugdefeeſt,
En dus in diepen ernſt bedenken
Het onwaardeerbaar zalig lot
Der zielen, wien de milde God
Den ingang in die plaats zal ſchenken.
Kon uw' mislukte vogeljacht
Dit krachtig in uw herte drukken,
Gelukkig was u dat mislukken,
Om 't groote nut, u toegebragt.
Dan mogt de waereld u beloeren,
U lokken door haar' ſchoone praal,
U nooden door haar' zachte taal,
Om u met liſt in 't net te voeren:
Dan mogt zy haaren dienſtb'ren ſtoet,
Uw' vrienden, maagen, en bekenden,
Al hun vermogen aan doen wenden,
Om vat te krygen op 't gemoed:
Maar gy, van haare min ontſlaagen,
By God verkeerende in 't geloof,
Bleeft eeuwig voor haar vleijen doof,
En eeuwig vry van haare laagen;
Tot dat gy eens die plaats en ſtaat,
Waar heen gy hier met vuurig zuchten
En ſterk verlangen pleegt te vluchten,
Beërfde in weezendlyke daad,
Ten hoogen trap van heil gereezen,
Dat nooit gevaaren heeft te vreezen.

# HET TIENDE ZINNEBEELD.

## NIET LANGER ALS DE OORZAAK.



*De arme word zelfs van zynen vriend gehaat : maar de liefhebbers des ryken zyn veele.* Spreuk. XIV. 20.

*Verwisselt uwen vriend niet om eenig middel-matig dings wille, het zy ook wat het wil : nog eenen oprechten broeder om goud uit Ophir.* Jesus Sirach. VII. 18.

## *Op het tiende* ZINNEBEELD.

Zo lang de gulde zon haare aangenaame ftraalen
Laat zonder hindernis op aarde nederdaalen,
Ziet ider, die zich bloot voor haaren luifter ftelt,
Zich onaffcheidelyk van een fchaduwbeeld verzeld.
Maar als een bruin verdek van donk're wolkgordynen
Den zonnegloed belet ons lichaam te befchynen,
Dan vlucht de fchaduw, die ons eerft zo eigen fcheen,
Gelyk een id'le rook, of losfe wind, daar heen.
Zie hier, myn' ziel, den ftand der ondermaanfe dingen,
Zie hier den aard vertoond der meeste ftervelingen,
Zie hier een tafereel van 's waerelds eer en prys,
En vriendfchap, fchoon van fchyn, en liefde, en gunftbewys.
Wanneer een' blyde zon van aardfe zaligheden
En voorfpoed, van geen' ramp of ongeval beftreeden,
Op eenig mens het licht van haare ftraalen fchiet,
En ftelt hem in een' ftaat van rykdom, of gebied,
Dan keurt hem ider voor den besten aller menfen,
Dan ziet men elk om ftryd naar zyne vriendfchap wenfen,
Dan buigt zich ider op 't demoedigft voor hem neêr,
Dan offert elk hem op zyne achting, liefde, en eer,
Dan ziet hem ider naar het wenken van zyne oogen,
Gewillig en bereid, om lyfs en ziels vermogen,
In alle zaaken, daar hem dienft in kan gefchiên,
Met uitgeftrekte vlyt hem ftadig aan te biên.
Doch laat eens 't los geval met dichtgepakte dampen
En zwarte nevelen van onverwachte rampen
Het aangenaame licht dier heilzon fchuil doen gaan,
En hem, die flus in weelde en overvloed kon baân,
Die flus in hoogen ftaat en luister was gezeten,
Doen zuchten, in het ftof van laagheid neêrgefmeeten,

 Straks

Straks vluchtenze alle, die, als ſchaduwen, voorheen
Hem volgden op zyn' tred, en laaten hem alleen.
Zo word by 't wuſte volk geene eer of gunſt beweezen
Aan 't geen verdient te zyn begunſtigd, en gepreezen;
Zo word de vriendſchap niet op vasten grond geleid
Van ongeveinsde liefde en hertsgenegenheid;
Maar 't wispeltuurig lot beſtuurt de wank'le zinnen
Tot eerbewys of ſmaad, tot haaten of beminnen,
Tot vriend- of vyandſchap, naar dat het eenig mens
Uitwendig min of meer gelukt naar zynen wens,
En 't eigenbaatig hert zich min of meer met reden
De vordering belooſt van eigen' nuttigheden,
Wyl die in al hun doen het hoogſte wit verſtrekt,
Dat hunne ziel, gelyk de zeilſteen 't yzer, trekt.
  Indien wy in de zee der oudheid wilden visſen,
Wat openbaarde zich een reeks geſchiedenisſen,
Waar in die waarheid zich zo duidlyk voor 't gezicht
Vertoonde, als op den dag de zon haar helder licht!
Dat wiſt ge, ô wyste Vorſt, door leevendig bevinden,
Wanneer uw' veder ſchreef; *Het goed geeft veele vrinden,*
*Elk ſmeekt het aangezicht des vorſten, vol ontzach,*
*Elk mint den ryken, die geſchenken geeven mag;*
*Maar die in kommer en behoefte zit bedooven,*
*Ziet van zyn' vrienden zich verlaaten en verſchooven,*
*Ja van zyn' broeders zelf onwaardiglyk gehaat.*
Dat wierd ge, ô Nazo, by 't verwisſ'len van uw' ſtaat
Met zulk een ſmert gewaar, die 't hert zo vinnig knelde,
Dat ze op uw treurgezang deez' droeve toonen ſtelde;
*Terwyl ons 't gunſtig luk een vrolyk wezen ſchenkt,*
*Volgt elk de ſchatten na, van geene ramp gekrenkt:*
*Maar dondert het, elk vlucht; en dien noch ſlus een' bende*
*Van vrienden volgde, word by elk een onbekende.*

't Is

*'t Is ſchande, dat men 't zegt, en echter waar; 't gemeen*
*Waar deert de vriendſchap naar 't genot van nuttigheên.*
Doch wat behoeven we in Hebreeuſe of Roomſe boeken,
Of elders van dit ſtuk bewyzen op te zoeken?
Die in deeze eeuw het oog opmerkend weiden laat
Op 't geen 'er in 't gemeen by menſen ommegaat,
Hy ziet het haaſt op 't land en in de ſteden krielen
Van zo onaardige, zo laffe en laage zielen,
Wier lof en vriendſchap ſteeds, naar dat het lot zich draait,
En hoop van voordeel vleit, gelyk een weerhaan zwaait,
Zo dat 'er naauwlyks een van duizend is te vinden,
Die deugd en armoê eert, of zich getrouw aan vrinden
Betoont, al ziet hy 't hen uitwendig tegen gaan.
En zou men langer noch naar eer van menſen ſtaan,
Noch langer op 't genot van hunne vriendſchap bouwen,
Die 't hert zo menigmaal bedriegt in zyn vertrouwen?
ô Neen, men leer' voortaan by God en God alleen,
Te zoeken eer en lof: men leer' met God gemeen
In een gewenſt verbond van vriendſchap te verkeeren:
By God, die niet, dan 't geen eerwaardig is, kan eeren;
Met God, wiens vriendſchap door geen lot zich buigen laat,
Maar als het vaſt gebergt, ja eeuwiglyk beſtaat.
Hier tusſen, wyl men ziet, waar anderen in doolen,
Blyve onze ziel met ernſt de zorg altyd bevolen,
Om met de waereld niet op 't eigen pad te gaan,
Maar in dit ſtuk het ſpoor der Godheid in te ſlaan.
En zo ons het geluk, hoe zeldzaam, mag gebeuren,
Dat we op gewisſe proef een' vriend getrouw beſpeuren,
Zelf onder 't nypen van gevaar, en droeven nood,
Men houde zich aan hem verbonden tot de dood.

## Het elfde ZINNEBEELD.

### 't Is beter dan het schynt.



*Neemt myn jok op u, en leert van my, dat ik zachtmoedig ben, en nedrig van herten : en gy zult ruste vinden voor uwe zielen. Want myn jok is zacht, en myn last is ligt.* Matth. XI. 29, 30.

*Op*

## *Op het elfde* ZINNEBEELD.

Al toont het buitendeel van 't kleed
Zich aan 't gevoelen hard en wreed,
Dat kan geen' wyzen deeren,
Als 't binnenſt, dat de leden raakt,
Van zachte ſtof of bont gemaakt,
Voldoet aan zyn begeeren.
Schoon elk, die ſlechts 't uitwendig ziet,
Zyn kleed belacht, hy acht het niet,
Terwyl, tot dienſt van 't leven,
Hy ſteeds gewaar word, wat geryf,
Wat warmte en nuttigheid aan 't lyf
't Inwendige kan geeven.
Gelyk onze uiterlyke leên,
Zo heeft de ziel ook haare kleên,
Een' kleeding, nooit volpreezen;
't Gewaad van deugd en heiligheid,
Haar van den Hoogſten zelv' bereid,
En in zyn woord geweezen:
Een kleed, waar mede onze aller Heer,
In 't vlees verkeerende, wel eer
Geſtadig was omhangen:
Een kleed, dat ider draagen moet,
Die in zyn ryk, vol goed en zoet,
Eens wenſt te zyn ontvangen.
Maar ach! wat ziet men dit gewaad
Veracht by veelen en verſmaad,
By weinigen gedraagen!
Hoe word het klein getal beſpot,
Aan wien 't, naar Jezus hoog gebod
En voorbeeld, kan behaagen!

Wat

Wat is de reden? Anders niet,
Als dat het hard van buiten ziet,
En moeilyk voor de leden.
Dies heeft schier niemand lust daar aan,
Dies acht men hen voor dwaas beraân,
Die zich daar meê bekleeden.
Al tuigt des waarheids mond met kracht,
Myn' kleeding is van binnen zacht;
Al tuigen 't all' de monden
Van die, op 's Hemels wyzen raad
Gestaâg bekleed met dit gewaad,
De zachtheid ondervonden;
't Gemoed, dat zien voor zeggen mint,
En zich aan de onderrichting bind
Der uiterlyke zinnen,
Laat zich door geen getuigenis,
Hoe duidelyk, hoe sterk, en wis,
Verzetten of verwinnen.
Maar 't kleed der ongerechtigheid,
Dat met een schyn van zachtheid vleit,
Trekt iders welbehaagen.
En schoon, in 't draagen, van dat pak,
Niet weinigen van ongemak
En moeilykheden klaagen,
Ja schoon hy zelf maar al te veel
Zich door het harde binnendeel
Van dat gewaad voelt prangen,
Noch blyft die overzwaare last
Door kwaâ gewoonte dicht en vast
Hem om de leden hangen.
ò Mens, hoe zo verkeerd en slecht,
Dat niets op uwe zinnen hecht!
Zult ge eeuwig u vergaapen

Aan

Aan ſchynvertoog, daar u Gods hand
Met ed'le gaaven van verſtand
En kennis heeft geſchaapen?
ô Neen, laat redens evenaar,
Die ſchyn van zyn, en vals van waar
Naauwkeurig weet te ſcheiden,
Ten richtſnoer ſtrekken voor 't gemoed,
Gelyk gy in het aardſe doet,
Om 't oordeel naar te leiden.
Zo krygt de waarheid eens geloof;
Zo blyft uw' ziel niet langer doof;
Zo laat uw hert zich buigen
Voor 't geen gy van het zondenkleed,
En deugdsgewaad zo klaar, zo breed,
Zo dikmaal hoort getuigen.
Zo word de rok, van 't vlees bevlekt,
Daar de oude mens meê is gedekt,
Gehaat, verſmaad, verſtooten,
En 't reine kleed van heiligheid
Den nieuwen mens met wys beleid
En blydſchap aangeſchooten.
Zo voelt ge in weezendlyke daad
De zachtheid van dit puikgewaad,
In lieflyk welbehaagen,
En zielvermaak, en ſtille ruſt,
Bevryd van moeite en tegenluſt,
En hertberoerend knaagen.
Zo vind gy na deez' tyd een kleed
Van heerlykheid voor u gereed,
Om eindeloos te praalen
In luiſter, die de zon verdooft,
En vreugde, nooit te recht geloofd,
In 's hemels goude zaalen.

# HET TWAALFDE ZINNEBEELD.

## HET SCHAADELYK GEVECHT.



*De Heere proeft den rechtvaardigen; maar den godloozen, en dien die geweld lief heeft, haat zyne ziele. Hy zal op de godloozen regenen ſtrikken, vuur, en zwavel, en een geweldige ſtormwind zal het deel hunnes bekers zyn. Want de Heere is rechtvaardig, hy heeft gerechtigheden lief; zyn aangezicht aanſchouwt den oprechten.* Pſal. XI. 5, 6, 7.

*Op*

*Op het twaalfde* ZINNEBEELD.

Wat moogt gy toch, ô Mens, beginnen,
Dat ge eenen steen bevecht?
Wat voordeel meent gy hier te winnnen?
Helaas! dit is te slecht.
Al vloekt, al knerst gy op uw' tanden,
Onzinnig en verwoed,
Al slaat en smyt gy met uw' handen,
Al stoot gy met den voet,
Gy kwetst geen' harde marmerpaalen,
Maar eer uw' voet of hand,
En kunt by wyzen niet behaalen,
Dan enkel spot en schand,
Wyl ider, in uw vinnig raazen,
Met reden en bescheid
In 't hert u keurt voor eenen dwaazen,
Ontbloot van goed beleid.
Waar wil, waar wil dit eindlyk heenen?
Volhard ge in uwe daad?
En weigert ge uw gehoor te leenen
Aan nuttelyken raad?
Zo zult gy 't leed ook moeten draagen,
Dat gy u zelf bereid,
En vruchteloos te laat beklaagen
Uw' dolle uitzinnigheid.
Maar ach! dat uw verbysterd woeden
Eens naar behooren wracht
Op alle wrevele gemoeden,
Die tegen het geslacht
Der heiligen en Godbeminden,
Door onrecht, kruis, en leed,

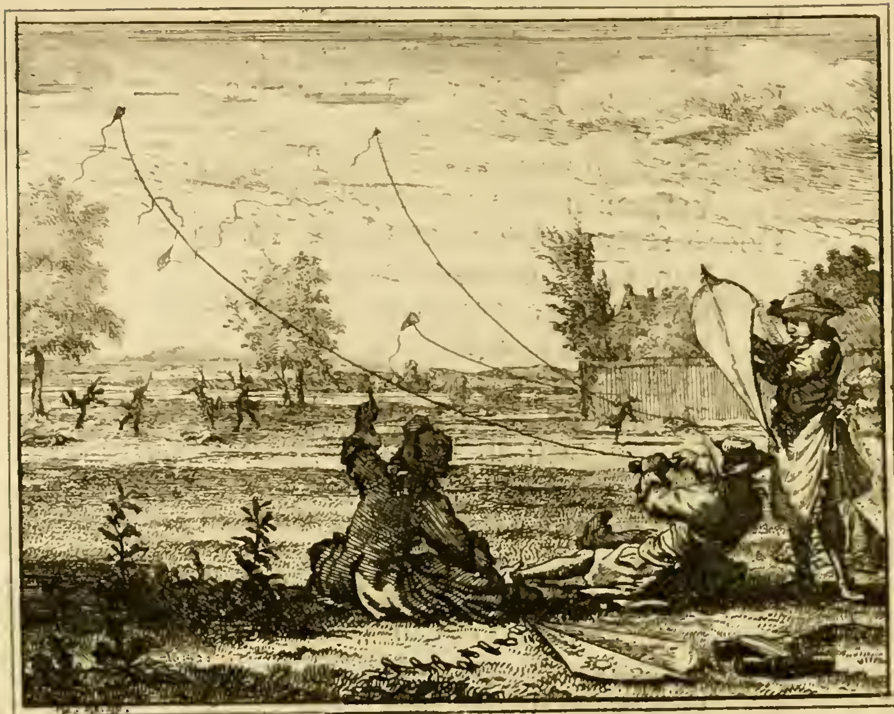
Zich hier te ſtryden onderwinden,
Verbitterd, boos, en wreed!
Zo mogt uw doen hen voordeel baaren,
Als die beſchouwing 't hert,
Door zynen drift te doen bedaaren,
Voor ramp behoedde en ſmert.
Ja, dwaazen, hebt gy noch 't vermogen,
Om eens voor redens licht
Te ontſluiten uwe zielen - oogen,
Wend herwaarts uw gezicht.
Hier kunt gy in zyn eigen wezen
Het beeld van uwen aard,
Het beeld van uw' bedryven leezen,
En 't lot, voor u bewaard.
Terwyl gy tegen 't zaad der vroomen,
Dat Godgewyde zaad,
In uwe ziel zyt ingenomen
Met wreveligen haat;
Terwyl gy op hun naam en daaden
Braakt uwe bitt're gal;
Terwyl gy hen zoekt te overlaaden
Met ramp en ongeval;
Wat doet ge, als u gelyk te ſtellen
Met die, te dwaas en ſtout,
Daar hy den ſteenzuil tracht te vellen,
Zyn eigen onheil brouwt?
Hoe fel gy woed, van ſchenzucht dronken,
De vroomen, als een rots,
Op rots gebouwd, uit rots geklonken,
Staan pal uw woên ten trots.
God zelf verſtrekt door zyn vermogen
Hen meerder, dan een wal,
Uit marmer hemelhoog getoogen,

Ten

Ten ſcherm voor ongeval.
Die tegen deezen muur durft ſtryden,
Wat is zyn lot en end?
Een droevig onheil, niet te myden,
Eene eindelooze elend.
Vraagt dat aan alle dwingelanden,
Wier boosheid, hels verwoed,
Beſtond Gods kinders aan te randen
In dollen evelmoed.
Hoe zag men ze allen nederploffen,
Vergaan in ſmert en ſchand,
Door 't ſcherp gewette zwaard getroffen
Van Gods getergde hand!
Dat heet zich in den ſtryd te wikk'len
Met ſteen, of fellen gloed.
Dat 's tegen ſcherpgepunte prikk'len
Te ſtooten met den voet.
Ei prent dit vaſt in uw' gedachten,
Op dat gy wyzer werd,
En leert omzichtig u te wachten
Voor eigen' ſchade en ſmert.
Of waart gy een verbolgen Saulus
In meer of minder maat,
Laat nu voortaan een' zachten Paulus
Uitblinken in uw' daad.
Bemint de ſchaar der Godbeminden,
Acht hun gezelſchap waard,
En maakt tot uwe beste vrinden,
Die God daar voor verklaart.
Zo word gy met de lieflykheden
In volle maat gedrenkt,
Die God zyn' vrienden hier beneden,
En namaals eeuwig ſchenkt.

# HET DERTIENDE ZINNEBEELD.

## DE VRUCHTELOOZE ARBEID.



*Verblyd u, ô jongeling, in uwe jeugd, en laat uw hert u vermaaken in de dagen uwer jongelingschap, en wandel in de wegen uwes herten, en in de aanschouwinge uwer oogen: maar weet, dat God, om alle deeze dingen u zal doen komen voor 't gerichte.* Pred. XI. 9.

*Wat heeft ons de hovaardigheid gevorderd? en wat heeft ons de rykdom met het pogchen medegebragt? Alle die dingen zyn voorby gegaan gelyk een' schaduwe, en gelyk een' voorby loopende tyding.* Boek der Wysh. V. 8, 9.

Op

## *Op het dertiende* ZINNEBEELD.

Het vliegertje, van dun papier
Te zaam geplakt, met beelden overtoogen
Van veelerleije verw en zwier,
Is voor het kind behaagelyk in de oogen.
Daar gaat het zomtyds meê te veld,
Terwyl een troep van zyns gelyke knaapen
Hem met gelyke zucht verzelt,
Om vreugde en luſt uit 't vliegerſpel te raapen.
En ô wat vreugd geniet het kind?
Geene andere, als den vlieger, onder 't vieren
Der koorde, op vleugels van den wind
Gedraagen, in de hoogte te zien zwieren.
Dat is wat ſchoons in zyn gezicht.
Daar zou hy huis en ouders om vergeeten.
Dat maakt hem alle moeite licht,
Terwyl hy draaft, dat all' zyn' leden zweeten.
En of hy zich by wylen ſtoot,
Ja valt daar heen, dat rug en beenen kraaken,
En 't hoofd hem ſuizebolt, geen nood,
Indien hy maar zyn doelwit mag beraaken.
ô Schraale vrucht, daar 't hert op ziet,
Eer noch 't verſtand tot rypheid is gereezen,
Wat zyt ge een louter ledig niet,
Eene idelheid, een' ſchaduw zonder wezen!
Hoe licht verſtuift gy, als het zand,
Het zy de koord door 't ſpannen breeke aan ſtukken,
Het zy behendig eene hand
Haar koom' van een te ſnyden, of te rukken!
Daar ſnort de vlieger voor den wind
In ſtroom, of boom, die 't bros papier doet ſcheuren,

En all' de blydfchap van het kind
Met eenen flag verkeert in droevig treuren.
Maar wat verbeeld deeze idelheid?
Den ftand van die naar 's waerelds aanzien haaken,
Terwyl het dwaaze hert zich vleit
Met eenen waan van heilsgenot te fmaaken.
Gelyk de vlieger in het oog
Der domme jeugd beminnelyk komt fpeelen,
Zo kan de ftaat van 's waerelds hoog
Het zielgezicht van zyn' beminnaars ftreelen.
Gelyk het kind niet liever ziet,
Dan in de lucht den vlieger opgedreeven,
Zo wenft de ftaatzucht anders niet,
Dan meer en meer haar lot te zien verheven.
Gelyk het kind zyn huis verlaat,
Om 't edel fpel, en doolt op verre weiden,
Zo trooft zich vaak een mens, om ftaat,
Van 't eeuwig huis zyns Vaders af te fcheiden.
Gelyk de kindsheid haaren wens
Niet aantreft, dan met loopen, rennen, draaven,
Zo raakt ook geen eerzuchtig mens
Zyn doelwit, dan met moeite en pynlyk flaaven.
Gelyk het kind door val of ftoot
Zich onverwacht een onheil kan bejaagen,
Zo ftelt zich de eerbeminnaar bloot
Voor rampen, die geftadig hem belaagen.
Dus ftaan zy beide nevens een
In zin, en wit, in arbeid, en gevaaren,
Maar teffens in de nuttigheên,
En vrucht, en eind, die elks bedryf kan baaren.
Hoe hoog het vliegertje van eer,
Gezach, en ftaat, gevoerd word door de winden
Der gunft van volk of grooter heer,

Wat

Wat heil, helaas! wat goed is hier te vinden?
    Geen ander, als het idel beeld,
Dat voor het oog der kinderen komt zweeven,
    En, als wat groots, hun zinnen ſtreelt,
Doch in der daad geen waar genot kan geeven.
    En ach! hoe lichtlyk raakt men 't kwyt,
Daar duizend op den ſtaatbeminnaar loeren,
    Genoopt door haat en bitſen nyd,
Om van den troon hem in het ſtof te voeren!
    Of blyft hy vry van zulken leed,
Een' ſtrenge hand, door liſt noch kracht te myden,
    De felle doodshand ſtaat gereed,
Om 's levens draad in 't kort van een te ſnyden.
    Dan knapt de vliegerkoord met een,
En die zo hoog in luiſter ſtond te praalen,
    Van elk gevierd en aangebeên,
Moet in het graf en diep vergeeten daalen.
    En luſt het ons, om zulken ſtaat,
Die nooit den wens der ziele kan verzaaden,
    En met het lyf eerlang vergaat,
Noch moeite en ſmert op onzen hals te laaden?
    Laat kinders, of die in 't verſtand
Slechts kinders zyn, zo dwaaslyk zich vergisſen;
    Wy willen, om een beter pand,
Dit ſchyngoed, en met een den arbeid misſen.
    Wy willen, naar des hemels wil,
In 't klein en laag ons hier gewillig geeven,
    En, ongeacht, geruſt, en ſtil,
Op Jezus ſpoor, naar ootmoeds wetten leeven.
    Die wys is, treede aan onze zy'.
Zo zien we ons eens ter hoogheid opgeſteegen,
    Die, van gevaar en moeite vry,
Ons kroonen zal met eeuwig heil en zegen.

# HET VEERTIENDE ZINNEBEELD.

## DE ONDERSCHEIDEN STAND.



*Doet aan de geheele wapen-rusting Gods, op dat gy kunt ſtaan tegen de listige omleidingen des Duivels. Want wy hebben den ſtryd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers der waereld, der duisternisſe deezer eeuwe, tegen de geestelyke boosheden in de lucht. Daarom neemt aan de geheele wapenrustinge Gods, op dat gy kunt wederſtaan in den boozen dag, en alles verricht hebbende, ſtaande blyven.* Efezen VI. 11 - 13.

*Op*

## *Op het veertiende* ZINNEBEELD.

Zo lang de krygsman zich voorzien zag met zyn wapen,
Zo lang hy ſpeer en zwaard
Voerde in de vuiſt, daar 't heir der dappere oorlogsknaapen
Aan benden ſtond geſchaard,
Om, op het hol geklank van trommels en trompetten,
Elk even zeer verwoed,
Op 's vyands legerſpits eendrachtig aan te zetten,
Bevond hy zich vol moed.
Al ſtonden hem voor 't oog veel' duizend yz're koppen
In dicht gepakt verband,
Al wekte 't oorlogsros, met brieſen, ſlaan, en kloppen,
Een' weêrgalm over 't land,
Al zag hy 't hol geſchut met opgeſperde kaaken
Staan gaapen en gereed,
Om yslyk blikſemvuur en donder uit te braaken,
Al trof de wapenkreet
Zyne ooren, daar hy zag de benden van weêrzyden
Aanhorten tegen een,
Wyl elk zich weerde op 't meeſt met ſchieten, kerven, ſny-
Wat vyand was, of ſcheen, (den,
Al zag hy 't ſlagveld in een' beek van bloed veranderd,
En lyk op lyk gehoopt,
Noch bleef hy onvervaard, en volgde zynen ſtanderd,
Van oorlogs eer genoopt.
Maar naauwlyks is 't geweer, zyn toeverlaat voorheenen,
Geklonken uit de hand,
Of al zyn eerſte moed is te eenemaal verdweenen,
En 't hert van vrees vermand.
Die doet hem voor verlies van leên of leven duchten,
En, zonder ſtil te ſtaan,

Zo ſpoedig, als hy kan, vol angſt en zorge vluchten,
Om dus 't gevaar te ontgaan.
ô Overwonnen held, hoe ſchildert gy voor de oogen
Het onderſcheiden lot
Van die zich hier bevind met Gods genade omtoogen,
Of wyd vervreemd van God!
Ja, waarde zielen, die bedeeld zyt met dien zegen,
Dit goed verſtrekt u meer,
En ſterker wapentuig, dan ooit ſoldaat zyn degen,
En helm, en ſchild, en ſpeer.
Op zulken toeverlaat kunt gy, met vaſt vertrouwen,
En zoete herteluſt,
In allen draai en zwaai der woeste waereld bouwen,
Van angſt noch vreeze ontruſt.
Al blaakt de lucht van vuur, al kraakt de ſchorre donder,
Al bruiſt de wilde zee,
Al giert de felle wind afgryſelyk hier onder,
Gy voelt geen hertewee.
Of bange hongersnood en diere tyden knellen,
Of 't oorlogsonweêr woed,
Of de alverſlindb're peſt veel' duizenden komt vellen,
Gy houd een' kloeken moed.
Schoon haat en nyd op u hun bitt're galle braaken,
En, ongeruſt van geeſt,
Op midd'len tot uw' ſchaade in boozen iver waaken,
Noch blyſt gy onbevreesd.
Zo word gy billyk by een' jongen leeuw geleeken,
Terwyl uw' ziele ſtaat,
Gelyk een rots in zee, waar op de golven breeken,
Op God uw' toeverlaat;
Terwyl ge op vasten grond zyn' hulp u moogt belooven,
Die of de rampen weert,
Of weet ze van hun kracht en angel te berooven,

En

En 't kwaad in goed verkeert.
Maar ô rampzaligen, die, hier van uitgeſlooten,
Het wapen van genaê
Ontbeeren, dat zo zoet Gods lieve gunſtgenooten
In nooden komt te ſtaâ!
Wat is hun deel? geſtaâg in angſt en ſchrik te leeven,
En op het minſte blyk
Van dreigend ongeval te trillen en te beeven,
Door vrees byna een lyk.
Dan ſlaat een ruiſend blad hun licht ontroerde zielen
Met naare ontſteltenis,
Als waare elk oogenblik de dood hen op de hielen,
En hun verderf gewis.
Zo zag men Kaïn, zo Herodes eng beneepen,
Zo Judas bang te moê,
Zo Nero en Tibeer gegeeſeld door de zweepen
Van die benaauwde roê.
Van waar dit onderſcheid? uit de onderſcheiden' daaden,
Daar de eene aan 't goede kleeft,
En de andere, in 't gemoed verbasterd, op de paden
Der ſnoode zonden ſtreeft.
Gods zegen volgt op 't wel, Gods haat op 't kwaalyk leeven.
Dit 's eigen aan zyn' aard.
Daar heeft hy 't aller tyd de blyken van gegeeven,
Dit in zyn woord verklaard.
Dat dan ons hert, door geen' gevallen af te trekken,
Staa in de Godsvrucht vaſt,
Op dat Gods liefde en gunſt ons tot een wapen ſtrekken
In allen nood en laſt;
Op dat Gods liefde en gunſt met kracht de ziele ſtyven,
Als 't al verdwynen moet,
En namaals, door zyn' macht het graf ontworſteld, blyven
Ons eeuwig deel en goed.

# HET VYFTIENDE ZINNEBEELD.
## GELYK IN DE ONGELYKHEID.



*Als de hovaardigheid komt, zal de ſchande ook komen: maar met de ootmoedigen is wysheid.* Spreuken XI. 2.

*Indien 'er dan eenige vertroosting is in Christus, indien 'er eenige troost is der liefde, indien 'er eenige gemeenſchap is des Geeſtes, indien 'er eenige innerlyke beweegingen en ontfermingen zyn: Zo vervult myne blydſchap, dat gy moogt eensgezind zyn, dezelve liefde hebbende, van één gemoed,* [en] *van één gevoelen zynde. En* [doet] *geen ding door twistinge, of idele eere, maar door ootmoedigheid achte de een den anderen uitneemender dan zich zelven. Een iegelyk zie niet op het zyne, maar een iegelyk* [zie] *ook op het geene dat der anderen is.* Filipp. II. 1-4.

*Op*

*Op het vyftiende* ZINNEBEELD.

Hoewel het uurwerk menig rad
Van ongelyke vorm bevat,
Naar hunnen ſtandplaats, hoog of laager,
Naar hunne omtrek, groot of kleen,
De tanden dicht, of wyd van een,
In hun beweeging ras, of traager,
Het uurwerkwigt helpt all' de raên
Door zyne zwaarte aan 't ommegaan,
Daar ze all' te zaamen, hoe verſcheiden,
Eendrachtig blyven in hun ſtand;
En, als verknocht door zachten band,
Naar 't zelve wit zich laaten leiden.
Zo kan de wyzer op de plaat,
De hamer, die op 't klokje ſlaat,
Naauwkeurig uur en ſtonden ſpellen,
Op dat een ider van 't gezin
Met vlyt, tot onderling gewin,
't Gepaste dagwerk mag beſtellen.
Ach! waare, als met een' ſtaale ſtift,
Dit beeld elk Christen ingegrift,
Hoe zoet, hoe krachtig zou 't hen leeren,
De vreê, het allerwaardſte pand,
Alom te zetten vaſt in ſtand,
En twiſt en tweedracht weg te te weeren!
Ja broeders, uit het zelve zaad,
Gods leevend woord, dat nooit vergaat,
Van eenen Vader t' zaam gebooren,
Met eenerleije ſpys gevoed,
Tot een genot van waardig goed
Gelyklyk uit genaê verkooren,

Laat

Laat u dit ſtuk ter herte gaan.
Want even als in de uurwerkraên,
Zo word 'er tusſen u gevonden
Een groot verſchil van aard en ſtand,
Maar dat door aangenaamen brand
Van liefde gants moeſt zyn verſlonden,
Op dat, in al dit onderſcheid
Eene onverdeelbaare eenigheid
Van wil, en wenſen, en beweegen
Geduuriglyk de maat mogt ſlaan
Op al uw' poogingen en daân
Tot algemeene vrucht en zegen.
Dat 's overal de zachte leer,
En eis van Jezus, onzen Heer,
En zyn Gezanten, hoog te roemen.
Dat ſtelt des Heilands klaare ſtem
Als 't regte merk van all' die hem
In waarheid hunnen Meester noemen.
Ja zonder dat is 't al om niet,
Wat eenig mens den Hoogſten bied,
Naardien zyn' ziel alle offerhanden,
En dienſten, en gebeên verſmaad,
Wanneer in 't hert de felle haat,
En bitſe nyd, en twiſtzucht branden.
Maar ô! wat middel, om die raên
Van 't Christen - uurwerk te doen gaan
Zo vredige en gelyke gangen?
Geen ander, (dit 's het klaar berigt
Van 't heilig woord) dan 't zwaar gewigt,
Dat ootmoed heet, daar aan te hangen.
Daar deeze 's herten grond beſlaat,
Is 't uit met gretige eigenbaat,
Die ſtadig loert op eigen voordeel.

Daar

Daar deeze, als koningin, gebied,
Gaat id'le waan en roem te niet
Van eigen weetenſchap en oordeel.
Daar deeze huisveſt in 't gemoed,
Kan 't grootſe beeld van eigen goed
En meerder godsvrucht niet vernachten.
Daar deeze woont, vertrekt de ſmaad,
En blinde drift, die 's naastens ſtaat,
Als min godsdienſtig, durft verachten.
Daar deeze heerſt, heeft goedheid meê,
En vriendlykheid, en zachtheid ſteê,
En vaardigheid in toe te geeven.
Daar deeze werkt, word onbeſcheid,
En gramſchap, en wraakgierigheid,
En wrok, en wrevel weggedreeven.
Zo volgt de vreê met al haar zoet,
Ja zelf de bron van alle goed,
De Hoogſte, een God van vreê geheeten,
En Jezus, vorſt van vrede en ruſt,
Hier in 't genot van volle luſt,
En zielenvreugd, ten troon gezeten.
Die luſt heeft tot zo waarden ſchat,
Hang dit gewigt aan 't uurwerkrad.
Zo word de vrede kracht gegeeven.
Zo zien wy met geneugte alom
In 't wydverdeelde Christendom
De Paradys-eeuw weêr herleeven.
Zo zienwe ons eens in 't ryk geleid,
Daar een' volkomene eenigheid
En vreê de zielen zal verbinden
Met eene koord van reine min,
Die ſtand behoud eeuw uit, eeuw in:
Want zalig zyn de vreêgezinden.

## HET ZESTIENDE ZINNEBEELD.

### 'T IS GEVAARLYK.



*Bewaar de bestendige wysheid, en bedachtzaamheid.* Spreuk. III. 21. *Ontwaakt gy die slaapt, en staat op uit den dooden, en Christus zal over u lichten.* Efezen v. 14.

## *Op het zestiende* ZINNEBEELD.

Wie is de reiziger, die, in de dichte lommer
Van 't bladerryke woud, gerust, en zonder kommer
Voor ongeval of leed,
Zich in den slaap vergeet,
Terwyl een' bitse slang, met boos vergif bezeten,
Vast om en om hem kruipt, en dreigt haar' felle beeten,
Die 't leven doen vergaan,
In vel en vlees te slaan?
Wie anders, dan de mens, die, jammerlyk gebonden
Aan dwaaze waereldliefde, en ketens van de zonden,
Heel zorgloos en gerust
Voldoet zyns herten lust?
Gewis, die met de kracht van opgescherpte zinnen
Zich brengt het rechte beeld van beider stand te binnen,
Straks ziet hy hen met reên
Geschat als lotgemeen.
De waereld is een woud, daar elk, zyn gantse leven,
Met welbedachte schreên en toezicht door moet streeven
Langs 't enge pad der deugd
Naar 't eeuwig ryk van vreugd.
Hier ziet men 't, tot vermaak, dat herten kan bekooren,
Al waar men heenen treed, van achteren, van vooren,
Aan de eene en and're kant
Met veel geboomt' beplant. (vrinden,
Eer, rykdom, weelde, kracht, gezondheid, schoonheid,
Elk strekt hier tot een' boom, daar schaduw is te vinden,
Die met behaaglykheid
De dierse zinnen vleit.
Maar even als hier in die lommerlyke dreeven
De lust haar voedsel vind, zo is 't 'er ook omgeeven

Met veel gevaar en ſchroom,
Terwyl by elken boom
Een' looze ſlang, van 't zaad dier oude ſlang geſprooten,
Die 't eerſte paar bedroog, en, nevens all' hun loten,
Stortte in elende en leed,
Legt tot verderf gereed.
Die kruipt geduurig om, die waakt met opene oogen,
Waar eenig reiziger, door 't ſchaduwzoet bewoogen,
Geruſt ter aarde glyd,
En zich tot ſlaapen vlyd.
En vraagt gy, wien wy hier den naam van ſlang doen voeren?
De zonde, die geſtaäg legt, als een ſlang, te loeren,
Op dat zy 't hert bekruip',
En listig binnen ſluip'.
Of zou die naam veel eer een ander voorwerp pasſen,
Men pasſ' hem op de dood, die ider kan verrasſen,
Wien 's waerelds ſluimering
Het dof gemoed beving.
Want aan het aardſe goed zich dwaaſelyk te vergaapen,
Zo dat 'er 't hert op ſteunt, dat heet geruſt te ſlaapen
In 't ſchaduwryke woud,
Daar zich 't verderf onthoud.
Zo ſlaapt hy, die op 't goud meer, dan op God, durft hoopen.
Zo ſlaapt hy, die naar ſtaat de zinnen ſteeds laat loopen.
Zo ſlaapt hy, die 't gemoed
Met 's waerelds weelde voed.
Zo ſlaapt hy, die verwaand op 's lichaams ſchoon gaat treeden.
Zo ſlaapt hy, die den moed verheft op kracht van leden.
Zo ſlaapt hy, die te ſtout
Op aardſe vriendſchap bouwt.
Zo ſlaapen ze alle, die, als dwaaze waereldknechten,
Aan eenig zichtbaar ding zo vaſt hun herten hechten,
Dat God en 't eeuwig goed

Geen

Geen' klem vind op 't gemoed.
En ach! wat zyn 'er, in dien ſluimer van 't geweeten,
Ontelbaar veele van die felle ſlang gebeeten,
En, eer 'er 't hert om dacht,
Ten ondergang gebragt!
Zo zag, in Noachs eeuw, de waereld zich verrasſen,
En ſtooren in haar ſlaap door de ongemeeten plasſen,
Van God, tot wraak gepord,
Ten hemel uitgeſtort.
Zo vond zich Sodom van zyn onheil overrompeld,
Terwyl het in den ſlaap der boosheid lag gedompeld,
En goddelooze luſt,
Door hemels vuur gebluſt.
Zo wierd Jeruzalem van zyn verderf bekroopen,
Daar 't zorgloos in den ſlaap der zonde lag verzoopen,
Stout op 't beloofde lot
Van 's Hemels gunſtgenot.
En wilden we alle die bezondere op gaan haalen,
Die, in hun zondenſlaap, een ſlang van droeve kwaalen,
Een' doodſlang heeft verraân,
Nooit hadden wy gedaan.
Wat raad dan? Anders geen, dan ſteeds met vlyt te waaken,
En in bedachte zorg geduurig ſpoed te maaken
Met rustelooze ſchreên
Door 't woud der waereld heên.
Geen andre, dan geſtaâg te denken om de reden
Van Jezus Afgezant, dat, waar wy heenen treeden,
De zonde ons licht omringt,
En in het herte dringt.
Geen and're, dan Gods vrees geduurig om te draagen,
Op dat zy onze ziel voor 's waerelds waanbehaagen,
En ſlaapzucht, vol gevaar,
Ons leven lang bewaar'.

# HET ZEVENTIENDE ZINNEBEELD.

## NIET ALLEEN.



*Wel gelukzalig is hy, die den God Jakobs tot zyne hulpe heeft: wiens verwachting op den Heere zynen God is.* Psalm. CXLVI. 5.

*En hy heeft tot my gezegd, myne genade is u genoeg: want myne kracht word in zwakheid volbragt. Zo zal ik dan veel liever roemen in myne zwakheden, op dat de kracht van Christus in my woone. Daarom heb ik een welbehaagen in zwakheden, in smaadheden, in nooden, in vervolgingen, in benaauwdheden om Christus wille. Want als ik zwak ben, dan ben ik magtig.* II. Korinth. XII. 9, 10.

Op

## *Op het zeventiende* ZINNEBEELD.

Indien 't den bouwman kon behaagen
Maar eenen os in 't jok te ſlaan,
Om met den ploeg door 't land te gaan,
Het viel hem lastig om te draagen.
Maar als 'er twee, te zaam gevoegd,
Gelyklyk buigen hunne nekken,
Dat de een den ander helpt in 't trekken,
Dan word het land naar wens geploegd.
En ſchoon 't gezicht hen wierd bewonde,
Dat de een den ander niet kon zien,
De hulp nochtans, die elk kwam biên,
Wierd door 't gevoel genoeg bevonden.
ô Mens, ô wederſpannig knecht,
Die weigert 's Heeren jok te draagen,
Als had gy reden, om te klaagen,
Dat u een laſt wierd opgelegd,
Die uwe ſchouders in zou weegen,
En ſpreekt des Heilands mondbericht,
*Myn jok is zacht, myn laſt is licht*,
Aldus met woord en werken tegen,
Zie, hoe de goede landman doet,
En laat het u ten ſpiegel ſtrekken,
Om aan uw' ziel 't beleid te ondekken
Van God, oneindig meerder goed.
Het eene dier, in 't jok geſlaagen,
Verbeeld elk mens, van God genood,
Om, van de jeugd aan tot de dood,
Het jok van zyn' geboôn te draagen:
Te draagen met een' kloeken moed;
Te draagen zonder tegenſtreeven,

Ge-

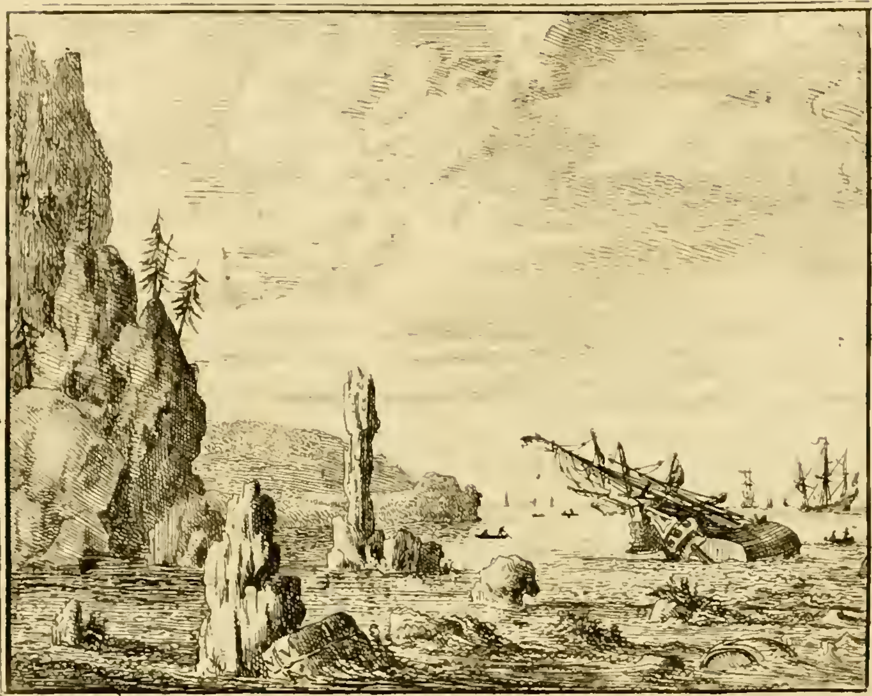
Geſterkt door hoop van na dit leven
  Te deelen in een eeuwig goed.
Maar acht gy God zo ongenadig,
  Dat hy den mens hier laat alleen?
  ô! Verr' van daar, ô neen, ô neen:
Wat anders leert hy ons geſtadig
  In 't woord, waar in hy zich verpand,
En gunstig toezegt, als een' tweeden,
Om nevens hem in 't jok te treeden,
  Door algenoegzaame onderſtand,
En hulp, die 't herte ſteeds van boven
  Stort nieuwen moed en krachten in,
  En 't jok, hoe lastig in 't begin,
Zyn' laſt allengskens kan ontrooven.
  Al blykt dit niet voor 't aards gezicht,
De ziel gevoelt zich echter ſterken
Door 't heilzaam Godlyk medewerken,
  En vind eerlang den arbeid licht.
Kan dit uw hert noch niet vernoegen,
  En eiſt gy weezendlyke daad,
  Zo pleeg in ernſt met allen raad,
Die ooit het jok des Heeren droegen:
  Vraag zulken zelf, die 't zwaarſte pak
Van bitter lyden, felle plaagen,
Op's Heilands kruisſpoor, moesten draagen;
  Niet een van allen, of hy ſprak
Met Paulus, in dat werk bedreeven,
  Wat laſt van leed of ongeval
  My t' huis komt, *ik vermag het al,*
*Door Christus, die my kracht komt geeven.*
  En dunkt u noch dit jok te zwaar,
Daar, volgens 't woord van Gods belooven,
Zo ſterk eene onderſtand van boven

U vaar-

U vaardig ſtaat, indien gy maar
Het werk met iver woud beginnen?
ô Neen, dat is het niet, ô neen,
Maar dat ge aan 's waerelds idelheên
Te vaſt gehecht zyt met de zinnen.
Die liefde houd het hert bezet;
Die weet voor uw' betooverde oogen,
Door haare ſchalke liſt bedroogen,
Het lieflyk jok van 's Heeren wet
Tot een ondraaglyk pak te maaken,
Bewuſt, dat de eerſte les beveelt,
Al, wat op aarde vleit en ſtreelt,
Om God, gewillig te verzaaken.
Ban uit die zucht; zo ziet gy klaar;
En buig, op 's Heeren vriendlyk nooden,
U onder 't jok van zyn geboden,
Zo word gy haaſt zyn' hulp gewaar:
Zo treed gy met uw' laſt daar heenen,
Nu geenen laſt meer, maar geneugt',
Eerlang te wiſſ'len met een' vreugd,
Nooit afgenomen, nooit verdweenen.
Of word de waereld meer geloofd,
Dan God, en blyft gy trots verſmaaden
Gods jok op uwen hals te laaden,
Zo wacht in 't eind 't halſtarrig hoofd
Voor Gods ontzachelyke ſlagen:
Want een van beiden moet gy vaſt,
Of hier des Heeren zachten laſt,
Of namaals zyne ſtraffen draagen.
Ach! neem by tyds een wys beraad,
En kies het goede voor het kwaad.

## HET ACHTIENDE ZINNEBEELD.

### 'T VERMOMD BEDROG.



*Menig is 'er die boosheid doet, gaande gebukt in zwarte klederen, en het binnenste van hem is vol van vierig bedrog. Hy bukt het aangezicht, en maakt den doofaart, indien gy hem niet gewaar word, zal hy u voorkomen om kwaad te doen. En indien hy by gebrek van sterkte verhinderd word te zondigen, zo zal hy toch kwaad doen indien hy gelegen tyd vind.* Jezus Sirach XIX. 24 - 26.

*Wacht uw zelven voor den zuurdeesem der Farizeen, welke is geveinstheid.* Lukas XII. 1.

Op

## Op het achtiende ZINNEBEELD.

Een ſtuurman, in zyn' zaaken wel ervaaren,
Houd oog in 't zeil, en, ziet hy eene klip
Haar' ſcherpen kruin verheffen uit de baaren,
Hy weet het roer te wenden, dat het ſchip
Voorzichtiglyk dien vyand laat ter zyden.
Maar menigmaal ontmoet hem in het meer
Een' harde rots, niet zo gereed te myden,
Om dat zy 't hoofd duikt in de diepte neêr.
Hier kan zyn' kunſt hem weinig voordeel werken.
Hier zeilt hy vaak zyn onheil in den mond,
Eer zyn gezicht het groot gevaar kon merken,
Dat zich verborg in 's afgronds diepen grond.
Daar loopt de kiel met yſelyke horten
Op 't ſteengevaart, dat buik en denning ſloopt,
Dat maſt en ſteng van boven nederſtorten,
En 't menig man met zyne dood bekoopt.
Zo heeft men hier het meeste kwaad te vreezen,
Daar 't allerminſt oogſchynlyk word verwacht,
Op dat men des te omzichtiger zou weezen,
En houden ſteeds op alles naauwer acht.
Maar even als 't den zeeman op de baaren,
Zo gaat het ook hen allen, die de zee
Der waereld in het levensſchip bevaaren,
Op hoop van ruſt aan 's hemels ſtille reê.
Hier zeilt de mens door menigte van klippen,
De eene openbaar, en de and're diep bedekt,
Daar 't zieleſchip bezwaarlyk door kan ſlippen,
Zo niet de zorg, door vrees voor ramp gewekt,
Hem ſtadig houd in een omzichtig waaken.
En welke zyn die rotſen, die de vaart

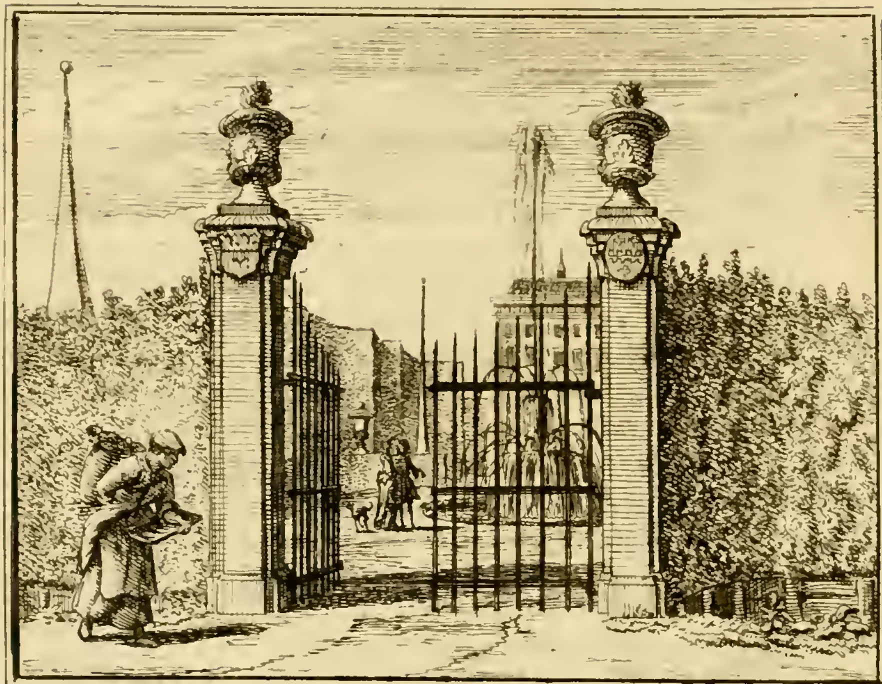
Naar 't eeuwig heil zo vol gevaaren maaken ?
  De boozen, wyd van God en goed ontaard,
Verhard, als ſteen, in zonden en gebreken:
  't Zy ze opentlyk voor 't oog van ider een,
Van 't heilig pad der reine deugd geweeken,
  Zich baaden in hun ongerechtigheên;
't Zy ze, onder 't kleed van ſchalke veinzeryën,
  Om 't aards belang arglistig te voldoen,
Wyl mond en tong de Godsvrucht vals bely'en,
  In 't heimelyk hun ſnoode lusten voên.
ô! Zeilt men hier op een van deeze banken,
  Terwyl men zich in 't boos gezelſchap laat,
Hoe weinig wil 't de ſtuurman zich bedanken,
  Wanneer het ſchip eens jammerlyk vergaat!
Doch, als in zee, zo zyn hier meeſt te ſchroomen
  De klippen, die beneden 't water ſtaan,
De huichelaars, die in den ſchyn van vroomen
  Met liſt vermomd voor 't oog der waereld gaan.
Een' ziel, gezind naar 't hoogſte goed te trachten,
  Zal 't vuil geſpuis, dat zich in 't openbaar
Aan 't kwaad verpand, geen' omgang waardig achten;
  Dies loopt zy hier ook allerminſt gevaar.
Maar wyl zy graag verkeert met haars gelyken;
  Wyl liefde haar beveelt geen kwaad vermoên
Te koesteren, zo lang zich geene blyken
  Van eenig kwaad voor 't oog te voorſchyn doen;
Wyl 't huichels rot aanminnig weet te vleijen
  Door eer en dienſt, om in haar' gunſt te ſtaan,
Zo laat zich licht de eenvoudige verlei'en,
  Om eenigſins hun vriendſchap in te gaan.
Die groeit allenks, maar teſſens de gevaaren:
  En dien de naam van zonde nu ontroert,
Word, eer men 't denkt, door liſt der huichelaaren

Tot

Tot boosheids trap by trappen opgevoerd.
ô Snood geflacht, uit duivels zaad gebooren,
Hoe aard ge in uw bedryf naar uwen ftam!
Ach! dat men u eens voor altyd zag fmooren,
En van uw zaad nooit meer te voorfchyn kwam!
Maar gy, die gaarn behouden zoud geraaken
Ter haven in van eeuwig heil en goed,
Laat uwe ziel zo veel te fcherper waaken,
Als meer gevaar u op de reis ontmoet.
Wat raad hier toe? Met allen vreê te houwen,
Met weinigen gemeenzaam om te gaan;
Geen' mens zo fterk te minnen en vertrouwen,
Dat ge, onbeproefd, geruft op hem blyv' ftaan:
Gods heilig woord geduurig na te fpooren,
Als 't wis kompas, waar op men zeilen moet;
Al wat u ooit van menfen komt te vooren,
Te keuren naar dien regel kwaad of goed:
Naauw acht te flaan, of ider in zyn' werken,
Wier kennis zich der menfen oog onttrekt,
Denzelven glans van Godsvrucht laat bemerken,
Die in 't gelaat en woorden zich ontdekt:
Den Hoogften fteeds te bidden om 't beftraalen
Van zynen geeft, die 't hert verlicht', bewaar',
Geleide, en ftuure, om nimmer te verdwaalen,
Daar 't zielefchip laft lyde van 't gevaar.
Betracht gy dit, dan mag de zee van 't leven
Vol klippen zyn, gy zeilt 'er dwers door heen,
Voor wind, voor ty' naar 't vaderland gedreeven,
Daar nooit gevaar of onheil word geleên.

## HET NEGENTIENDE ZINNEBEELD.

## HET ONGEMAK NIET WAARDIG.



*Daar 't goed vermenigvuldigt, daar vermenigvuldigen ook die het eeten; wat nuttigheid hebben dan de bezitters daar van, dan het gezicht hunner oogen.* Pred. v. 10.

*Dewyl dan deeze dingen alle vergaan, hoedanige behoort gy te zyn in heiligen wandel en Godzaligheid?* II. Pet. III 11.

## *Op het negentiende* ZINNEBEELD.

Die zynen tuin van dieveryen
En roovers handen wil bevry'en,
  Omzet hem dikwils met een' haag,
Wiens ſcherpe doorens 't vel doorprikken,
Om dus een' ider af te ſchrikken,
  Op dat geen mens den inbreuk waag'.
Al pronkt de haag met groene bladen,
Al toont zich 't hof met vrucht belaaden,
  Zo veel men zien kan in 't verſchiet,
Elk wacht zich echter voor den dooren,
En geene luſt kan 't hert bekooren,
  Met pyn verzelſchapt en verdriet.
Doch wierd 'er eens een mens gevonden,
Die zich getrooſtte 't vinnig wonden,
  En door den haag drong in een hof,
Daar geene vrucht in 't minſte groeide,
Of al de vrucht, hoe ſchoon zy gloeide,
  In 't hert niet anders was, dan ſtof;
Hoe deerlyk vond hy zich bedroogen!
Hoe wierd zyn hert van rouw bewoogen!
  Hoe zou hy klaagen, zucht op zucht,
Om zo veel moeite, als hy verduurde,
Om zo veel ſmert, als hy bezuurde,
  Voor geene, of geen' dan ſnoode vrucht!
Wenſt iemand zulken mens te ontmoeten,
Hy reize, om zyne luſt te boeten,
  Naar geene uitheemſe landen heen,
Maar laate ſlechts zyne oogen zweeven
De ſtraaten door van 't menslyk leven,
  Zo vind hy duizenden voor een.
De waereld word met recht geleeken

By 't hof waar van myn dichten ſpreeken;
Een hof, dat, buiten aangezien,
Een' overvloed van ſchoone vruchten,
Van eer, en rykdom, en genuchten,
Milddaadig elk ſchynt aan te biên.
Maar hy, die eerſt het luſthof maakte,
En ſedert door zyn' zorg bewaakte,
Heeft wyſelyk, op dat die ſtand
Van ſchoonte ons hert niet zou bekooren,
Een' haag van ſtekelige dooren
Aan elke zy' daar om geplant.
Wat zyn die doorens? Bange zorgen,
En moeite, en angſt, die van den morgen
Tot aan den avond toe het hert
Des dwaazen waereldminnaars kwellen,
Ja zelf by nacht zyn' ruſt ontſtellen
Met onverdraagelyke ſmert.
En wat geniet hy menigmaalen
Voor alle zyn' geleeden' kwaalen?
Een louter niet, terwyl het lot,
Beſtuurd van 's Hoogſten welbehaagen,
Al zyn verlangen, ſlooven, jaagen
Geſtaâg veridelt en beſpot.
Of ziet hy zynen wens gelukken,
Wat geeft hem 's waerelds hof te plukken?
Een' vrucht, helaas! van ſchoonen ſchyn,
Maar die, als noodeloos voor 't leven,
Geen voordeel in het minſt kan geeven,
Ja dikmaal vol is van venyn.
Hoe meerder ſchatten hier verkreegen,
Hoe meer in aanzien opgeſteegen,
Hoe meerder in vermaak gebaad,

Hoe

Hoe meerder voor gevaar te ſchroomen,
Hoe nader aan 't verderf gekomen,
  Daar nimmer eind te wachten ſtaat.
Die waarheid ſteunt op vaste gronden,
't Bericht van Gods orakelmonden,
  Ons klaar in 't heilig woord gedaan:
En die 't bevinden raad wil vraagen
Van ouder en van jonger dagen,
  Hy ziet 'er duizend blyken ſtaan.
Noch voelt zich elk genoopt met ſpooren,
Om door den doorenhaag te booren
  In 't hof, dat zo bekoorlyk ziet:
Noch keurt het ider voor een' zegen,
Wanneer hy heeft zyn wit verkreegen,
  En 's waerelds ſnoode vrucht geniet.
ô Dwaasheid, van geen' mens op aarde
Begreepen in uw' rechte waarde!
  Gelukkig, die, van God geleerd,
Uw beeld geſtadig houd voor oogen,
Op dat hy nimmer werd' bedroogen,
  Van 's waerelds liefde in 't hert bekeerd!
Ja, wyze zielen, wier gedachten
Het dorre waerelds hof verachten
  Met all' zyn vrucht van idelheid,
Hoog is uw heil in top geſteegen,
Naardien u God in zynen zegen
  Een ſchooner luſthof heeft bereid:
Een hof, bevryd van zorg en zuchten;
Een hof, daar de edelſte aller vruchten,
  De zielenruſt, geſtadig groeit:
Een hof, de ſchets van 't hof der hoven,
Gods zalig Paradys hier boven,
  Daar 's levensvrucht oneindig bloeit.

# HET TWINTIGSTE ZINNEBEELD.

## DEZELVE HAND BEST.



*En God ſchiep den menſch naar zynen beelde, naar den beelde Gods ſchiep hy hem: man en wyf ſchiep hyze.* Geneſ. I. 27.

*En ik zal u tot een' Vader zyn, en gy zult my tot zoonen en dochteren zyn, zegt de Heere de Almachtige.* II. Kor. VI. 18.

*Dewyl wy dan deeze beloften hebben, geliefde, laat ons ons zelven reinigen van alle beſmettinge des vlees en des geeſts, voleindigende de heiligmakinge in de vreeze Gods.* II. Kor. VII. 1.

Op

## *Op het twintigste* ZINNEBEELD.

Een tafereel, in alle deelen
  Op 't netst geschilderd naar de kunst,
Kan des aanschouwers oogen streelen,
  En trekt gevoelloos zyne gunst,
Zo dat hy dikmaal in 't beschouwen
  Van 't meesterstuk zich zelv' vergeet,
En kan 't verstand geen' roem onthouwen,
  Dat daar zyn' kracht aan heeft besteed.
Maar door niet wel daar op te letten,
  Word het beminde kunststuk licht,
Hoe schoon voorheen, door vuile smetten
  Afschuwelyk in zyn gezicht.
Wat raad? Een ander, hoe bedreeven,
  Mag hier zyn' arbeid aan besteên,
Doch zal 't bezwaarlyk wedergeeven
  Den eigen luister van voorheen.
Dat 's van den meester best te wachten,
  Die eerst het waardig tafereel
Ontwierp en schikte in zyn' gedachten,
  En namaals schilderde op 't paneel.
Die weet op 't naauwst, niet slechts de zaaken,
  Waar van hy zich genegen vond
Een klaar en leevend beeld te maaken,
  Maar in wat rang ook alles stond,
Wat op den voorgrond zich ontdekte,
  Wat in 't verschiet zich slaauw verstak,
Waar hoog en diep tot welstand strekte,
  Hoe de eene verwe de and're brak.
Dies kan zyn oordeel best verzinnen,
  Van waar en hoe zyn' kloeke hand

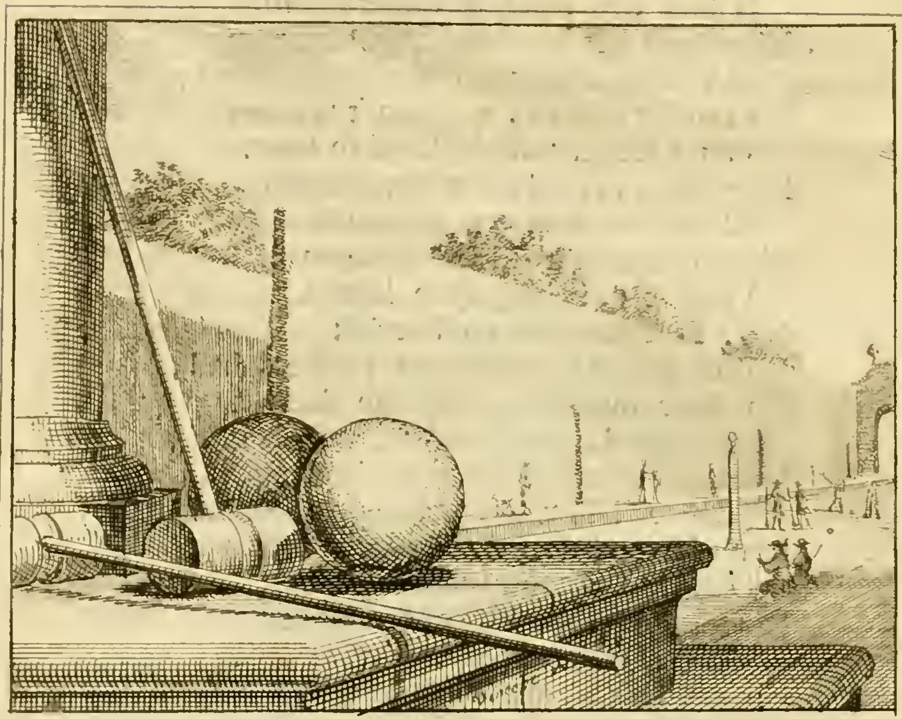
En kunſtpenſeel eerſt moet beginnen,
Op dat men alles in den ſtand,
Gelyk te vooren, mag beſchouwen;
En die dit gaarne zoude zien,
Zal 't aan geen' ander toebetrouwen,
Schoon hy zich zelven aan kwam biên.
Zo gaat het hier. Zo is 't gelegen
Met iets van dergelyken aard,
Doch dat veel zwaarder is te weegen,
Dan eenig tafereel, hoe waard.
De grootſte meester ſchiep behaagen
Te maalen menig ſchildery,
Die zelf zyn eigen beeld zou draagen;
Een' zaak, onſchatbaar van waardy.
Dat 's ider mens, een God op aarde,
Een' ſchoone ſchets en leevend merk
Van de opperoorzaak, die hem baarde,
En zich verlustigt in zyn werk.
Maar ach! hoe dikmaal is 't bevonden,
Dat zulk een kunſtſtuk, ſlecht bewaakt,
Door vuile vlekken wierd geſchonden,
Ja gants ontluiſterd en mismaakt,
Zo dat men naauw de minſte trekken
Van 't wezen, dat zich eerſt zo ſchoon
Daar in vertoonde, kan ontdekken,
En 's maakers eer verkeert in hoon!
ô Ramp! ô ſtof van bitter klaagen!
Wie boet dit deerlyk ongeval?
Dat mogen veele in iver waagen,
Maar 't paſt den Meester boven al.
Die heeft, by goede wil, de kennis,
En midd'len om zyn tafereel,
Te zuiv'ren van de ontvangen' ſchennis,
En weêr te ſtellen in 't geheel,

Doch

Doch daar in 't aards de ſchilderyen
  Des meesters hand en werkzaamheid
Wel ſtil, maar zonder kennis ly'en,
  Is hier een machtig onderſcheid.
Hier moet het kunſtſtuk zyn begeeren
  Met 's meesters wil doen zaamengaan,
En ernſtig bidden, om aan 't weeren
  Van 't leelyk vuil de hand te ſlaan.
Hier moet het ſtil en willig draagen,
  Al wat des meesters wyzen raad
Als 't beste middel kan behaagen
  Voor 't onbehaagelyke kwaad.
ô Tafereelen, die zo heerlyk
  Wel eer het beeld uws maakers had,
Nu door onachtzaamheid te deerlyk
  Misvormd, geſchonden, vuil beklad,
Hebt ge eenen afkeer van die ſmetten,
  (En ach! hoe ſteunt het op de reên!)
Laat niemand daar de hand aan zetten,
  Dan de Opperkunstenaar alleen.
Doch maakt vooral u neêr te leggen
  Voor zyne werking zacht en ſtil,
En gantslyk, zonder tegenzeggen,
  Te buigen naar zyn' wyze wil.
Zo word op nieuw, gelyk te vooren,
  Na dat uw vuil is weggedaan,
Zyn heilig beeld in u herbooren,
  Dat voor zyne oogen ſchoon zal ſtaan.
Zo ziet gy u in 't eind der dagen
  Het wenſelykſte lot bereid
Van eeuwig en volmaakt te draagen
  Het beeld van zyne heerlykheid:
Een beeld, waar op geen vuile ſpatten,
  Noch vlekken immer kunnen vatten.

## HET EEN EN TWINTIGSTE ZINNEBEELD.

### GERUST IN ONRUST.



-- *De zielen der rechtvaardigen zyn in de hand Gods, en geen kwaale zal haar aanraaken. Zy schynen in de oogen der dwaazen te sterven, en haare uitgang word voor kwellinge gerekend. En haar afscheiden van ons* [schynt hen te zyn] *een vernielinge: Maar zy zyn in vrede. Want of zy wel in 't gezicht der mensen gepynigd worden, zo is nochtans haare hoope vol onsterflykheid. En zynde een weinig getuchtigd geweest, zullen zy groote weldaaden genieten: om dat God haar heeft beproeft, en haar zyns waardig heeft gevonden.* Boek der Wysheid III. 1 - 5.

*Is iemand onder u in lyden? dat hy bidde.* Jak. V. 13.

*Op*

## *Op het een en twintigste* ZINNEBEELD.

Al word een ronde kloot geslaagen heen en weder,
Gedreeven op en neder,
Noch blyft hy t' elker stond,
Het zy aan welke zy', stil liggen op den grond.
Vraagt iemand, wat dit beeld tot zynen geest wil zeggen,
Men zal 't hem uit gaan leggen.
De bol vertoont het zaad
Der vroomen, dat zich God stelt tot zyn' toeverlaat.
Of is dit niet genoeg, op dat het hert geraake
Tot aan het pit der zaake,
Wy willen verder gaan,
Om ider in den grond het stuk te doen verstaan.
Wat heeft eene ed'le ziel, die zich in al haar poogen
De Godsvrucht stelt voor oogen,
Te lyden dag aan dag
Hier eenen harden stoot, daar eenen fellen slag!
Wat ziet zy menigmaal van vuile lastermonden
Haar' goeden naam geschonden,
Als of slechts in 't gelaat (kwaad!
Haar' deugd bestond, wyl 't hert zich wentelt in het
Wat moet zy menigmaal van snoode roofharpyen
Verongelyking ly'en,
Daar ze, in haar goed verkort,
Tot deerelyken stand van armoê nederstort!
Wat moet zy menigmaal in naare kerkers zuchten,
Of huis en erf ontvluchten,
En zwerven achter land,
Als wreede dwinglandy haar' helsen zetel plant!
Wat ziet zy menigmaal 't geweld zyn' kracht besteeden
In 't folt'ren van de leden,
Tot dat zy in het end

De

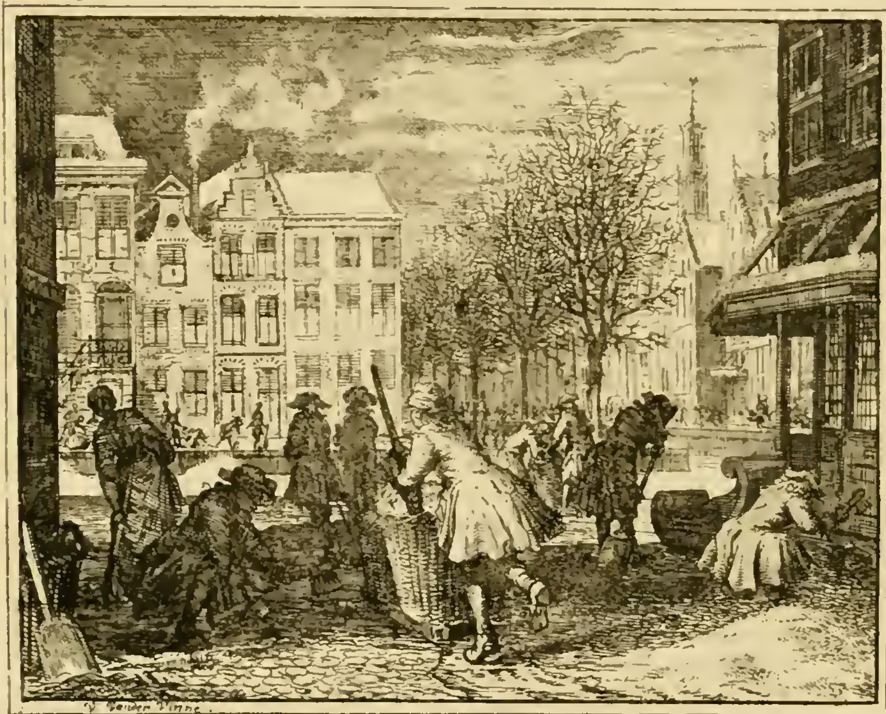
De vlucht moet neemen uit haare afgefoolde tent!
Zo had het vroom geſlacht, alle eeuwen door, te kampen
Met veelerhande rampen,
Niet anders, dan een bal,
Geſold, der boozen haat en wrevel ten geval.
Maar even als de kloot, zyn' vaart ten eind gevloogen,
Ligt ſtil en onbewoogen,
Zo ſmaakt het trouw gemoed
Eene ongeſtoorde ruſt zelfs in den tegenſpoed.
Niet vreemd. Daar 't hert zich gants aan God heeft opgedraa-
Schept Hy ook zyn behaagen (gen,
In allen nood en pyn
De ziel met zynen Geeſt geſtadig by te zyn.
Die ſtrekt haar tot een' ſteun in alle leed en lyden,
Een ſtaalen ſchild in 't ſtryden,
Een' kop'ren muur en wal,
Die al 't geweld verſtompt van 't ſtormend ongeval.
Ja hier toe heeft zich God door zyne orakelmonden
Wel krachtiglyk verbonden:
En eer verwrikt en wykt
Der bergen grof gevaart, dan 't Godlyk woord bezwykt.
Of luſt het u dit ſtuk in onverzierde werken
Handtastelyk te merken,
Laat maar uwe oogen gaan
Aandachtig weiden door de Kerkhiſtoriblaên.
Daar ziet gy Jakob nu voor 's broeders wrok gaan zwerven,
En huis en ouders derven,
Van Laban tans verdrukt,
Wyl echter 't vroom gemoed een' ſtille ruste plukt.
Daar ziet gy Jozef nu voor ſlaaf naar verre landen
Verkocht, dan met de banden
Onſchuldiglyk bekneld,
Wyl echter 't vroom gemoed een' ſtille ruſt verzelt.

Daar

Daar ziet gy David nu van Saül fel belaagen,
Dan door zyn' zoon verjaagen
Ten troon af met verdriet,
Wyl echter 't vroom gemoed een' ſtille ruſt geniet.
Daar ziet gy Daniël, van bitſen nyd gebeeten,
In 't gruuwzaam hol geſmeeten,
Daar 't leeuwsgebroedſel woelt,
Wyl echter 't vroom gemoed een' ſtille ruſt gevoelt.
Daar ziet gy's Heilands boôn, die trouwe en wakk're werkers,
Gezweept, geſleurd, in kerkers
Van krygsvolk ſcherp bewaakt,
Wyl echter 't vroom gemoed een' ſtille ruſte ſmaakt.
Daar ziet gy duizenden, die Jezus naam belyden,
Met alle pynen ſtryden,
Ja zelf geen' dood geſchouwd,
Wyl echter 't vroom gemoed een' ſtille ruſt behoud.
Van waar dit, dan dat God all' die in ſterk vertrouwen
Op zyne goedheid bouwen,
Steeds byblyft naar zyn woord,
Zyn' trooſt hen ſteeds verkwikt, zyn arm hen onderſchoort!
Leer, leer hier uit, ô Mens, de Godsvrucht niet verſmaaden,
Al ziet gy haar belaaden
Uitwendig met elend,
Wyl alles wykt voor 't zoet, dat God zyn' dienaars zend.
En gy, die u alreeds met iver hebt begeeven
Langs 't pad der deugd te ſtreeven,
Vreeſt geen rampſpoedig lot,
Maar ſteunt met vaſt geloof op 't woord van uwen God.
Hy zal u met zyn' trooſt in alle nooden laaven,
En voeren in de haven,
Daar nimmer ongeval
't Genot van uwe ruſt en vreugd verſtooren zal.

# HET TWEE EN TWINTIGSTE ZINNEBEELD.

## 'T ZWAARSTE MOET HET ZWAARSTE WEEGEN.



*Hy zend zyn bevel* [op] *aarde : zyn woord loopt zeer ſnel. Hy geeft ſneeuw als wolle : Hy ſtroit den rym als asſe. Hy werpt zyn ys heenen als ſlukken : wie zou beſtaan voor zyne koude ? Hy zend zyn woord, en doedſe ſmelten : Hy doed zynen wind waaijen, de wateren vloeijen heen. Hy maakt Jacob zyne woorden bekend : Israël zyne inzettingen en zyne rechten.* Pſalm CXLVII. 15-19.

*Zalig* [zyn] *de reine van herten : Want zy zullen God zien.* Matth. v. 8.

Op

## *Op het twee en twintigste* ZINNEBEELD.

Hoe woelt de ſtad aan elken kant,
Daar oud en jong, in ſterk beweegen,
  Zich weert met byl, en ſchop, en mand,
In hakken, ſcheppen, draagen, veegen,
  Zo dat men in dit noeſt bedryf,
Hoe ſcherp men tóezie, naauw kan weeren,
  Dat hier een ſlag of ſtoot het lyf,
Daar ſpat of werktuig treff' de kleêren?
  Wat helpt het volk dus op de been?
Het hoog bevel der Overheden.
  En wat beweegt toch de Overheên,
Om zulken laſt voor elk te ſmeeden?
  De ſneeuw-vlok, door de kou verwekt,
En ryklyk uit de lucht gezeegen,
  Heeft, als een linnen kleed, bedekt
De huizen, markten, ſtraaten, wegen.
  Die zag men, wyl de ſtrenge vorſt
Niet afliet vinnig toe te klemmen,
  Eerlang tot eene harde korſt
Van louter ys te zaamen ſtremmen,
  Hier glad, gelyk een effen veld,
Daar hobb'lig, bultig, op en neder,
  Naar dat de winden met geweld
De ſneeuwjagt dreeven heen en weder.
  Maar nu de koude neemt de wyk,
En zachter lucht begint te ſtreelen,
  Verandert ſneeuw en ys in ſlyk,
Dat zinlyke oogen moet verveelen,
  En maakt de ſtraaten hier en daar,
Door zyne gladde oneffenheden,
  Beî moeijelyk en vol gevaar

Van ramp te krygen in het treeden.
  Om dit te ſchutten, wil de Raad,
Dat ider vlytig toe zal tasten,
  En met gemeene hulp de ſtraat
Van dat gevaarlyk vuil ontlasten.
  En gaat die iver zynen gang,
Genoopt door onderling behaagen,
  Ik zie de gantſe ſtad eerlang
Van al dat ongemak ontſlaagen.
  Maar wyl ik met verwondering,
Elk op dien laſt aan 't werk zie raaken,
  Geleid my die beſpiegeling
Tot overleg van hooger zaaken.
  De ſneeuw verbeeld het zonde kwaad,
Die zich, als ſchoon, weet aan te pryzen,
  Doch niet dan ſlyk is in der daad
In 't oog van alle waare wyzen.
  ô! Was hier elk zo in de weer,
Wilde elk hier zo zyn' vlyt beſteeden,
  Op 't klaar bevel van 's hemels Heer,
Als ze op 't gebod der Overheden
  In 't aardſe duidlyk ſtaat ten toon,
Wat zag men haaſt een ander wezen
  Van deugdig zinnelyk en ſchoon
Aan alle zyden opgereezen!
  Maar, ô verkeerd en dwaas beleid!
Wie luiſtert naar 't bevel des Heeren,
  Om zulk een' vuile onreinigheid
Met kracht van iver weg te weeren?
  Helaas! van honderd naauwlyks één.
Dies ligt en blyft dat ſlyk met hoopen
  Op 's waerelds ſtraaten niet alleen,
Maar zelfs in 's herten huis gekroopen.
  En ach! wat baart dit ramp en ſchaê,

Ter-

Terwyl Gods Geeſt, zo ryk van zegen,
  Zo ryk van zielheil en genaë,
Belet door de ongebaande wegen,
  Belet door all' die vuiligheid,
Tot 's herten wooning niet kan naaken,
  Om daar, met blydſchap ingeleid,
Een aangenaam verblyf te maaken!
  En wie verbeeld zich 't ongeval,
Dat zulk een' ziel hier na zal voelen,
  Gedoemd daar 't eeuwig wint'ren zal
In 's afgronds vuile modderpoelen!
  ô Menſen, die u door 't gebod
Der aardſe Macht zo haaſt voelt raaken,
  Zal niet de laſt van uwen God
Eens uwe zielen doen ontwaaken?
  ô Ja, ô ja; de eerbiedigheid,
Die met oneindig meerder reden
  Behoort aan 's hemels Majeſteit,
Dan aan des waerelds Overheden,
  Treff' des te ſterker uw gemoed,
Om u naar zyn bevel te draagen,
  En in ontſteeken ivergloed
Het ſnoode zielvuil weg te vaagen.
  Zo ziet gy langs een' reine baan
Den minnelyken Hemelkoning,
  Met overvloed van heil belaên,
Inkomen in uws herten wooning.
  Zo raakt gy langs het ſpoor der deugd,
Daar vorſt noch arbeid zal vermoeijen,
  Maar eene lente van geneugt
Steeds even fris en geurig bloeijen,
  En de onbevlekte goude ſtraat
  Praalt met een eeuwig ſchoon ſieraad.

# HET DRIE EN TWINTIGSTE ZINNEBEELD.

## BETER SIERAAD.



*Is het .... lichaam niet meer dan de kleeding? ...... Aanmerkt de leliën des velds : ..... Ik zeg u dat Salomon in alle zyne heerlykheid niet is bekleed geweest als een van deeze.* Matth. VI. 25, 28, 29.

*Indien het leelyk is voor een vrouw geschooren te zyn, of het hair afgesneeden te hebben, dat zy zich dekke...... Of leert u ook de natuur zelve niet, dat zo een man lang hair draagt het hem eene onëere is?* 1. Korinth. XI. 6, 14.

*Welker versierzel niet zy het geen uiterlyk is : .... maar de verborgen mens des herten, in het onverderflyk versierzel van eenen zagtmoedigen en stillen geest, die kostelyk is voor God.* 1. Petr. III. 3, 4.

Op

*Op het drie en twintigste* ZINNEBEELD.

„ Wat zien onze oogen hier?
„ Is in dit land, is by de Mooren,
„ Vernuft en eerbaarheid, verſtand en deugd verlooren?
„ Waar zag men minder ſchaamte, en ongeſchikter zwier?
„ De naakte en zwarte huid;
„ De groove en onbeſneden' trekken;
„ De plompe houdingen, in 't naderen te ontdekken;
„ En 't dwaaze hooftſieraad; 't drukt alles woeſtheid uit.
„ Nog ſchynen ze in den waan,
„ Dat been en ſteen, aan 't oor gereegen,
„ Of aan den dikken lip, hoe zwaarder dat zy weegen,
„ Hoe laager hangende, hen des te fraaijer ſtaan.
„ Wat meent de onguure Zwart
„ Met zulk een hoovaardy te winnen?
„ Denkt hy zyn leelyk vel en ongeſlepen' zinnen
„ Hier door te dekken? daar hy eerbaare oogen ſart.
„ Zo ruw ſchynt kuſt en taal
„ Ons niet, als deezer menſchen zeden;
„ Zo grillig niet de ſim, als hunn' getaande leden;
„ Geboomte en planten niet zo vreemd als hunne praal.
„ Wie is hier heer? wie knecht?
„ 't Is niet te zien aan eenig teeken.
„ Onnoosle landaart! 't kleed vertoone, zonder ſpreeken,
„ Wie van fatzoen is, wie lakei, matroos, of ſlegt.
„ Men dank het gunſtig uur,
„ 't Welk ons in net beſchaafde landen,
„ Ter werelt bragt, en niet aan de Afrikaanſche ſtranden
„ Vervreemd van deftigheid, gerooſt door 't zonnevuur.
Die taal ſchynt het gezigt
Van deeze Europeërs te voeren:
En mogelyk zal elk gelyke ſnaaren roeren,

Die

Die zyn gedrag beſchouwt alleen in gunſtig licht.
Maar ſtaat het op de lyſt
Van wyze en billyke gedachten?
Zichzelf voorby te zien, een ander te veragten,
En t' huis te koest'ren wat men buitenslands verwyſt?
De vreemde en dwaaze pracht
Schuilt toch niet ſlechts in Zuiderhoeken:
Ze is ook in 't Weſt en Noord, by jong en oud te zoeken;
En word 'er overal met iver opgewagt.
Indien de wilde Moor
Het oog mogt ſlaan op onze ſteden,
En zeggen wat hy dagt van ons gebruik en zeden;
Wy kwamen hem welligt bykans uitzinnig voor.
En zo hy, op dien voet
Als onze Europeaanen ſpraaken,
Zichzelf vergat; hy zou gewis, een opſchik wraaken,
Die meer aan 't grilziek brein, dan 's levens nut voldoedt.
Daar mannen, als een' vrouw
Gedoken in een boſch van hairen;
Daar vrouwen 't hair gekort; de leên, ondanks gevaaren,
Belemmerd zyn in hitte, en onbeſchut in kou'.
Het lichaam eiſcht een kleed
Men mag een voeglyk ſierzel draagen:
Doch Reden moet gevolgd en 's Hemels welbehagen;
Niet waan en wuften zin, tot elks verderf gereed.
'T Vérziende Sparte liet
Hierom weleer, door zyne Ephoren,
Opzienders van 't gedrag, ten beſt van 't volk verkooren,
De pracht beteugelen, die ſtaaten brengt tot niet.
Zefanja, 's Heeren mond,
Dreigde ysſélyk met Babels roede
Den Jood, die in de ziel eene ydle praelzugt voedde,
En vreemd ſieraadje droeg, dat land en tempel ſchondt.

Het

Het Christelyk Gebod
Wil, dat men maat houde in 't verſieren;
Dat eerbre zede en ſchaamte ons Chriſt'nen zal beſtieren,
Gelyk het vroomen voegt die wagten op hun GOD.
Zie hier ô Mens! uw pligt.
Want ſchoon 's lands wys, de jaaren, ſtaaten
Verſchillen; mag men nooit het eeuwig doel verlaaten,
Waartoe de Schepper zelf de kleeding heeft gericht.
Daar Adams vygeblaên
Tót zulkeen eind niet konden ſtrekken,
Gaf de Almagt rokken, die voor lucht en ſchande dekken,
En trok ze onze ouderen, als nu elendig, aan.
Waartoe dan 't hart zo hoog?
Haal in, haal in, de volle zeilen,
Waarmeê gy, trots den ſtorm, en zonder grond te peilen,
Uw losſe driften volgt of 't ligtbeguicheld oog.
Gy ſchikt u naar uw ſtaat:
Maar moet 'er de armoê niet om lyden?
Wil ons uw tooiſel ook uw ouderdom ontſtryden?
En kreunt ge u wel aan ſex, gezondheid, en klimaat?
De kuiſche ſchaamte en deugd,
Het hemels ſchild der zwakke vrouwen,
Mag nimmer bloozen als uw andere beſchouwen,
Het zy ge in jaaren klimt, of prykt in de eerſte jeugd.
Voorzienigheid beſchenkt
Met bondt en wol de kouder ſtreeken;
Daar hy katoen en zyde in heeter lucht laat queeken;
En dus verhoeden leert all' wat gezondheid krenkt.
Des menſchen waarde en eer
Legt niet in 't lichaam of çieraaden;
Maar in de reed'lykheit en zuivre zielsgewaaden,
In 't hooger zien dan 't aardſche, in 't volgen van Gods leer.
Hoe dwaalen des van 't ſpoor

Die 't werelts hart in niets bedwingen?
Die, wisſ'lende als de maan, van 't een op 't ander ſpringen,
Naar 't hunnen hoogmoed of hun ydel brein verkoor.
Van 't wezendlyke ſchoon
Verſteeken, vallen ze aan het praalen;
Gelyk de ſchilder, die geen ſchoonheit fraai kon maalen,
Haar pragtig ſchilderde en zette op eenen troon.
Of als het afgodsbeeld,
Op dat de menigt' het zou eeren,
Met goud betrokken wiert; zo groet men hunne kleêren;
Terwyl zich 't ledig hoofd wat fraais van zich verbeeld.
Maar denkt dan ſtof en aſch
Zich met wat ſpinrags te vergoden?
Heeft zulkeen waterbel een harden wind van nooden?
Smelt zulkeen troon van ſneeuw niet ligter dan het waſch?
Bedenk dit Christenhart!
Volg nimmer ongeſloten' zinnen;
Laat u geen glorizugt, geen vleïery verwinnen;
En breng geen eene ziel ter eindelooze ſmart.
Wat is all' 's werelts tooi,
Op 't ziekbedde, of in de oogenblikken
Die over all' ons doen en laaten zullen ſchikken,
Als 's levenslot verkrygt zyne onverzetbre plooi?
Hoe wil de dierbre tyd,
Geſpilt in noodeloos verſieren,
't Gemoed dan drukken, ja doorpriemen hart en nieren?
Vergeefs te rug gebeên, voor eeuwig, eeuwig, quyt.
Wat merk van ſchande dekt
De Berenices met heur praalen?
De trotſe Jeſabels en Heleógabalen?
Dier naam in 't wyd heelal voor elk ten gruwel ſtrekt.
Maar in wat ſterrentrans
Staat Sarahs zedigheid te blinken?

Ook

Ook zal nooit de eerezon van Magdalena zinken;
Die 's Hemels Bruidegom verkoor voor 's werelts glans:
Verſier zo uw gemoed,
ô Chriſt'nen! met berouw van zonden;
Met levendig geloove in Jezus dierbre wonden;
Met ongeveinsde liefde en hope op 't eeuwig goed.
Dien luiſter zogt de geeſt
Van Mozes, als hy 't hof liet vaaren:
Dit was het hoofdſieraad, 't geen David by de ſchaaren
Der Israëllers droeg op 't vrolyk arkefeeſt.
Met deeze koſtbaarheid
Pronkt Petrus by den vangſt der visſen;
Om zulkeen ſieraady wil Paulus alles misſen:
Dit 's, dit 's het beste kleed, Verlooren Zoons bereid.
Hoe heerlyk praalt Gods Bruid
Met zulkeen kroone en gouden keten!
Hoe ſmaakt zy Christus liefde in 't nu verzoend geweten,
Daar 't reine deugdsgewaad haar om de leden ſluit!
Dit 's goddelyk ſieraad;
Dus mag en moet de ziele pryken:
Die pragt verheft den roem der magtigſten en ryken;
En beurt zelfs de armſten op ten alderhoogſten ſtaat.
Welaan dan, houdt dien voet;
Verçier u dus, Gods gunſtelingen!
Laat nimmer de eeuwtiran uw' vrye zielen dwingen;
En quetſt den vrede nooit van uw ontwaakt gemoed.
Dan zal Gods lieve Zoon
Uw onverderflyk ſierzel wezen,
Wanneer gy uit uwe aſch als fenixen verreezen,
In 't Serafynenkleed zult blinken voor den Troon.

## HET VIER EN TWINTIGSTE ZINNEBEELD.

### 'T GELOOF HAALT AAN.



*Verlicht myne oogen; opdat ik* [in] *den dood niet ontslaape. — Het hair mynes vleesches is te berge gereezen van verschrikkinge voor U; en ik heb gevreesd voor uwe oordeelen.* Psalm XIII. 4. en CXIX. 120.

*Door het geloove heeft Noach, door goddelyke aanspraak vermaand zynde van de dingen die nog niet gezien wierden,* [en] *bevreesd geworden zynde, de arke toebereid tot zyn 's huisgezins behoudenisse: door welke* [arke] *hy de wereld heeft veroordeeld; en is geworden een erfgenaam der regtvaardigheid, die naar den geloove is.* Hebr. XI. 7

*Op*

## *Op het vier en twintigſte* ZINNEBEELD.

Een zomerkoelte en pasbewogen zee
Voert zeil op zeil naa zyn' gewenſchte reê;
Maar digter by ſchynt de afgrond vuur te braaken;
De rook en gloed ſtygt uit het zout omhoog:
Daar 't ider, die dit voorwerp met zyn oog
Van ſtrand of duin gewaar word, op doedt waaken.
Het meerendeel gewent nogtans zeer ligt,
Na de eerſte vreeze, aan 't ysſelyk gezigt:
Men gaat zyn 's wegs, en laat dien 't luſt 'er blyven;
Of giſt en twiſt, waaruit het eerſt ontſtond:
Niet eens bedugt voor eigen erf en grond;
't Schynt ver genoeg om hen voorby te dryven.
Dan, rype raad, door 't kundige gemoed,
Dat yd'le vrees zoo min als losheid voedt,
Bedient zich van den nutten Verrekyker;
Hy merkt en ziet, door middel van het glas,
Een jongſten nood, een' naarheid, op de plas,
Hem gaandeweg hoe langs hoe vreesſelyker.
Hy ziet een' vloot, en onder die een ſchip,
Nu ver genoeg van alle bank of klip,
Met all' zyn ſchat en zooveel menſchenzielen,
Door eigen vuur geſprongen in de lucht;
Daar 't handgewring, het kermen, het gezugt
Zich, met den brand, verſpreidt naa de andere kielen.
Hier loſt een kiel, bekommerd voor dat vuur,
Vaſt ſchoot op ſchoot, als in haar uiterſte uur;
Een' tweede brandt; een derde poogt te ontzeilen:
Maar al vergeefs; de vlam klampt elk aan boord,
En ſlaat helaas! tot all' de bodems voort.
Wie kan de ſchaê van zulkeen' rampſpoed peilen?

Dit ziet, hoe ver, het oog door 't glas naby.
Ervaarenheid in kuſt en zeevaardy
Wyſt, langs wat koers dat onheil is t' ontkomen.
Te naa aan 't vuur dreigt met den fellen gloed;
Te digt aan land maakt geen of weinig ſpoed:
Beſt, regt door zee; dan helpen wind en ſtroomen.
Gy, die 't gezigt op deeze zinneplaat'
Niet ſlegts ter loops, maar tot uw ſtigting', ſlaat,
En overlegt, wat nut 'er uit te trekken!
Zie hier! hoeveel dat zien van zien verſchilt:
De meeste zien naa heil en hel in 't wild';
't Geloof alleen doedt die bedaard ontdekken.
Het waar Geloof, door 's Heeren liefde en gunſt
Voor 't zielenoog gehouden, weet de kunſt
Om de Eeuwigheid gelukkig aan te haalen:
Het ziet den brand die zonder einde duurt,
Met de enge ſtreek die 't ſchip ten Hemel ſtuurt,
En 't leert zyn' zorg tot deezen koers bepaalen.
Dit wys Geloove, aan licht en pligt getrouw,
Roert Noachs ziel, en ſpoeit zyn Arkebouw,
Om in die kiſt den jongſten nood t' ontvlugten:
Het maakt den Man naar Godes hart bevreesd
Voor 't hoogſt gerigt; en 't werkt in iders geeſt,
Die oogen krygt, een zielbekeerend dugten.
De groote hóóp gaat onderwyl zyn gang
En holt en ſolt, en giſt en twiſt, zolang
Tot hel en dood geen kragt doen op de zinnen:
Men legt zich hier en namaals vrede en luſt
Milddaadig toe, totdat de valſche ruſt
Met wee en ach naa buiten barſt van binnen.
Dan is 't te laat voor 't zorgloos Sodoma,
Vergeefs gedreigd met de opperſte ongenaê:
't Zwemt ylings in een gloed van zwavelvonken:

Op

Op 't onvoorzienst is 't trots paleis vernield,
De geile stad, 't brooddronken land, ontzield,
En loeijende in den afgrondspoel verzonken.
Dan beeft de Vorst, die uit den ryken buit
Der Tempelschat, by 't streelende geluid
Van 't hofmuzyk, zyn gasten durfde toeven;
Daar hoogerhand hem onverwagts ontstelt,
En goddlyk schrift zyn snoode zinnen knelt
In ysselyke en eeuwig-vaste schroeven.
Zo ging 't den Dwaas, die grooter schuuren bouwt;
Die op zyn staat en milden oogst vertrouwt;
En zich belooft nog jaaren lang te leeven:
Dien eigen nacht grypt GOD hem in 't gemoed,
Verdaagt zyn ziel voor 't regt, en all' zyn goed
Kan hem geen dag, geen uur, van uitstel geeven.
Zo leeft gerust, in overvloed en pragt,
De Rykeman en zyn ontaart geslagt;
Daar Lazarus legt voor zyn deur te kwynen:
Maar komt de dood, die deez' elendeling
Door de englen voert in 's hemels blyden kring;
Hy stort den Ryke in nooitverzagte pynen.
Daar heft hy 't oog naa Abrams vreugdestad,
En smeekt een drup, een enklen druppel, nat:
Vergeefs. Het mag, het kan, hem niet gebeuren.
Naare Eeuwigheid! verschrikkelyke Hel!
ô Dat uw beeld ons hart te regt ontstell',
En uw gekryt ons berg' voor 't eeuwig treuren!
Vlugt ziele! vlugt! voor 't eindeloos verderf;
Zet uwen koers naa 's levens kust en erf;
Laat JESUS toch uw ranken bodem stieren,
Langs 't smalle diep van 's werelts oçeaan:
Zoo treft uw kiel des Hemels haven aan,
Om eeuwig bly 't *behouden thuis* te vieren.

HET

# HET VYF EN TWINTIGSTE ZINNEBEELD.

## TE STERK GEJAAGD, DAARNA BEKLAAGD.



*Dat niet iemand zy een hoereerder, of een onheilige, gelyk Ezau, die om eene ſpyze het regt van zyne eerſtgeboorte weg gaf. Want gy weet, dat hy ook daarna, de zegeningen willende beërven, verworpen wiert: want hy vond geene plaatſe des berouws, hoewel hy dezelve met traanen zogt.* Hebreen XII. 16, 17.

*Wat vrugt dan had gy toen van de dingen, waarover gy u nu ſchaamt? Want het einde derzelve is de dood.* Rom. VI. 21.

*Maar gy, ô menſche Gods! vliedt deeze dingen; en jaagt naa geregtigheid, godzaligheid, geloove, liefde, lydzaamheid, zagtmoedigheid.* 1. Timoth. VI. 11.

Op

## *Op het vyf en twintigste* ZINNEBEELD.

De losse drift misleid de zinnen,
En, daar zy vreugde denkt te winnen,
Zal dikwils haar verdriet en grootste schaê beginnen.
Dit leert het Zinnebeeld, hier voor elks oog gesteld:
Een jager, vuurig op het jaagen,
Ontdekt een haas, zyn welbehaagen;
Dies vliegt hy met zyn paard en honden over 't veld.
De klepper, hittig op den horen,
Nog steeds geprikkeld met de sporen,
Heeft, door die forsche jagt in 't kort zyn kragt verloren:
Het beest is afgejaagd; 't zygt neder op den grond.
De jager, dus in 't zand gedreeven,
Verliest meer dan veel' haazen geeven,
En, is by zyn verdriet en schade, zwaar gewond.
Had hy zyn' driften kunnen toomen,
En 't wat voorzigtiger genomen;
Hy had, naar allen schyn, zyn wensch, ja meer, bekomen,
En vond zyn hart van spyt en jammer onbezwaard:
Had hy van and'ren willen leeren,
Die ook, ter jagt, in 't veld verkeeren;
Hy had zyn lyf behoed, en 't leven van zyn paard.
't Gestadig jaagen sterkt de gangen,
Om eindlyk 't beste wild te vangen,
Waar kiesche tongen, en zelfs vorsten, naa verlangen;
Zo jaagt de Weiman, en zyn weêrhelft in 't verschiet:
Zy hebben 't vlugtig hert gevonden,
Met brakken, winden, wakk're honden
Bezet, en jaagen 't af in de aldernaaste vliet.
Hoe kragtig leeren deeze dingen,
U, ô 's Lands Hope! ô Jongelingen!

Uw' al te ſterke drift naa aardſch genot bedwingen;
Opdat geen blinde luſt u uit den zadel ligtt':
En gy, voor vreugd', van leet beloopen,
Dat jaagen deerlyk moet bekoopen.
Ai, ziet bedagtzaam toe: 't vermaak legt in uw pligt.
Wat zyn 'er niet al ſpiegelbeelden
Van bitter nabeklaagde weelden,
Die eer men haar genoot de losſe zinnen ſtreelden!
Doch 't domme wereldskind hygt echter naa die jagt;
Waaraan 't zyn welvaart toe gaat wyden,
Al moet 'er 't beste deel om lyden,
Terwyl die lusten-droom zo naar word als de nacht.
Dus joeg zich Ezau mad en moede
In 't veld; vergetende eigen hoede:
Want, ongeheiligd en afkeerig van het goede,
Verkogt hy, om een ſpyz', zyn eerſtgeboorte-regt.
En 't hielp niet, of hy ſints met traanen
Den zegen zogt, zyn zonn' bleef taanen:
Een ſlorpje roods maakt hem voor altoos Jakobs knecht.
De onkuiſche jaagt zich af ter hellen:
Wil Amon zich om Thamar quellen;
Hy zal het konings huis in roer en rouwe ſtellen,
Het zwaard van Abſalom doorſteekt zyn vuile luſt:
En hoor eens Petrus donderklanken,
*GOD ſtraft het zwaarſt de geile ranken* *,
Daar hy dat eerloos vuur met helſche vlammen bluſt.
Hoeveele, die om magt en ſchyven
Den gantſchen tyd te velde blyven,
Met eene onzinnigheit, gelyk aan Jehu's dryven;
Terwyl hun ziel verarmd, en in de laagte raakt.
De distel vrydt na Libans çeder,
Maar 't wild gedierte trapt haar neder †;

En

* 2 *Petrus II. vers* 10. † 2 *Kronyken XXV. vers* 18.

En 't is een flegte drank, die eeuwig dorftig maakt.
Het zyn 'er, die, als de Asfyrieren,
Den teugel aan hun heerszucht vieren,
De menfchen jaagende als de redelooze dieren;
En rookende aan hun net, wanneer 't geluk hen vleit:
Doch, met den eerften der tirannen,
Met Nimrod, in Gods oog verbannen,
Word om hun jagtgeweld een engen band geleid.
Een Deemas laat den Kruistolk vaaren,
Om, over berg en dal en baaren,
Door fterke wereldliefde, een ydlen rook te gaêren;
Naa eer te vliegen, of een hand vol zielloos goed:
Maar ach! wat heeft die menfch begonnen?
Schoon duizend werelden gewonnen,
Wat is 't, zo men de ziel in 't eind verliezen moet?
Niet minder driftig jaagen veelen
Naa 't woord dat zoveel tyds doedt fteelen,
*Geoorelofd vermaak*; de uitfpanningen en 't fpeelen:
Maar wezendlyke vreugd word koel en flaauw gezogt.
Zo loopen kind'ren naa de vuuren,
Die, ligt van ftof, geen tyd verduuren;
En fpant de menfch zich in, als flaaf van zyne tocht.
Een zoet vergif kan 't bloed befmetten:
Dat zal zich dan naa 't harte zetten,
Als wou het daar 't verderf afkeeren en beletten,
Verwekkende, in die drift, te fchielyker den dood:
Zo gaat het met all' 't vreugdekiezen;
Men kan 'er zich als in verliezen,
En aêmtogt zoekende vermeerdert men zyn nood.
Dus had zich iemand, onbedreeven
In 't reizen, buiten 's lands begeeven;
Hy komt in zekre ftad, om naar 's volks wyz' te leeven,
En word beleefdelyk van zynen waard gegroet:

Hy teert, onthaalt, is buiten zorgen,
Tot op den alderlaatſten morgen;
Toen was hy alles quyt: men ſtiet hem met den voet.
Zyt wyzer, jonge en edle zielen!
Laat u geen blinde driſt vernielen:
Maar ſpiegelt u aan hen, die onberaden vielen.
Hoort naarſtig naar de les die u de Wysheid geeſt
In 't onwaardeerbaar Boek der Spreuken:
Zo krygt uw teêr gemoed geen' kreuken,
En hoed bedagtzaamheid uw treèn zolang gy leeft.
Wat vreugd kan zondeluſt toch baaren?
Als ſchaamte en dood. Terwyl de jaaren
Van 't menſchlyk leven zo heel ſchielyk henen vaaren.
Vliedt met Timotheus dan 't wereltſche verderf;
En jaagt naa de Euangeliezeden
Met Christus duurgekogte leden:
Opdat uw ziel haar wenſch, ja meer dan die, verwerv'!

## TOEZANG.

Stem. *Hoe ſchoon licht ons de morgenſter.*
Of *Wie vaart daar heèn*, enz.

1

Indien de jager in het woud
Zich onvermoeid en rustig houd,
Om haas of hert te winnen;
Hoe moet gy dan, ô Christenhart!
Gehard in moeite, nood, en ſmart,
Betoomen uwe zinnen?
Om luſt,
Om ruſt,
En vermaaken,

Eens

Eens te ſmaaken,
De geene uuren,
Maar oneindige eeuwen duuren.

II.

Zo dwingt de wakkre Kruisgezant,
Terwyl hy ſtreeft naa 't Vaderland,
Getrouw zyne aardſche leden;
Zo jaagt hy naa het hoogſte wit,
Gods roep ten hemelſchen bezit,
Voor die volſtandig ſtreden:
Daar 't oog,
Om hoog
Opgeheeven,
Naa dat leven,
't Aardſch verwagten
Edelmoedig kan verägten.

III.

Hy ſlaat niet los en blind'ling toe,
Maar weet wanneer, waarom, en hoe
Volg zyn gezetten wandel,
Myn ziel! en jaag, met wys beleid,
Geſtadig naa Godzaligheit
En Liefde in all' uw handel.
Onſchuld,
Geduld,
Godvertrouwen,
Vredebouwen,
Kroone uw' dagen:
Gy zult nimmer vrugtloos jaagen.

## Het zes en twintigste ZINNEBEELD.
## Welkeene Eere!



*Daarna verscheen hem de HEERE aan de eikenbosschen van Mamre..... En hy hief zyne oogen op en zag, en ziet! daar stonden drie Mannen tegen over hem: als hy ze zag, liep hy hen te gemoet.... en boog zich ter aarde. En hy zei: Heere! heb ik nu genade gevonden in uwe oogen, zoo gae niet van uwen knegt voorby.* Genesis XVIII. 1, 2, 3.

*En als JESUS aan die plaatze kwam, .... zag hy hem, en zei... Zacheus haast u en kom af: want ik moet heden in uw. huis blyven. En hy haastede hem en kwam af, en ontfing hem met blydschap.* Lukas XIX. 5, 6.

*Ziet ik stae aan de deur en kloppe: zoo iemand myne stem zal hooren en de deur open doen; ik zal tot hem inkomen, en ik zal met hem avondmaal houden, en hy met my. Die overwint; ik zal hem geeven te zitten met my in mynen troon.* —— Openb. III. 20, 21.

Op

## *Op het zes en twintigste* ZINNEBEELD.

Wat eer kan by deeze eere haalen?
Een vorst verliet zyn hof en koninglyke zaalen,
En ging met kleen gevolg op 't land
Naa 't goed een 's Edelmans, die zonder omflag leefde
Uit zyne midd'len, in een ftand
Die weinig menfchen zag, en naa geen' hoogheid ftreefde.
Hier was van ouds een flot geftigt,
Dat, zonder pragt, hoewel geryffelyk, zyn licht
Uit enge venfters fchepte; en, met een gragt beveiligd
Die rondom om de huizing liep,
(Een huizing aan den vrede en 't denken toegeheiligd,)
Zo had het, over 't waterdiep,
Een hegte brug en fteenen poort:
Terwyl en hof en land het noodige voor 't leven
Den wakk'ren eigenaar kon alle jaaren geeven,
Als goed en welig in zyn' foort.
Aan deeze oud-adelyke woning
Komt, met twee dienaars, en te voet, de Vorft en Koning:
En wyl de deur der poort geflooten was, gebiedt
Hy zynen dienaar dat hy kloppe; als fluks gefchied.
Men klopt, en klopt nog eens: 't komt eindelyk ter ooren
Des Edelmans; die 't venfterglas
Ontfluit, doch geenszins denkt dat hier de Koning was.
Hy fpoeit zich onderwyl, om in perfoon te hooren,
Wat reizend heer, gelyk hy gift, zyn' ftille kluis
Met zyn bezoek vereerd; opdat hy hem in huis
Ontfange, en gul van hart aan tafel moge onthaalen,
Of anders diene naar zyn keur.
In die gedagte gaat en opent hy de deur:
Daar ziet hy zynen Vorft. Wie kan zyn hart nu maalen?

Ver-

Verbaasdheid, diep ontzag, en innerlyke vreugd
Vermengden zich inéén, en sterkten zyne deugd
Met alles wat haar mogt in dit geval behoeven.
En, daar hy uit des Konings mond
Verstaan mag, dat hem lust wat tyds aldaar te toeven,
Buigt hy, verrukt om de eer', zich neder naa den grond.
Hy biedt hem alles aan, wat staat in zyn vermogen,
Zyn slot en land, ja lyf en bloed.
Door zulkeen blyk van 't braaf gemoed
Word ook de majesteit van zynen Vorst bewogen.
Hy geeft hem vriendelyk de hand,
Treedt in, en vind hier zo veel' gaaven,
In 't duister eenzaam van het land,
Vergeeten en begraaven,
Dat hy hem sederd tot den eersten rang en staat
In zyn paleis verheft; zyn' goederen ontslaat
Van last, en ze uitbreidt; ja, (wie kon het ooit vermoeden?)
Opdat hy hem zyn dienst aan 't Ryk gedaan, vergeld',
Met kennis van 's lands vroeden,
Hem tot zyn medeheerscher stelt:
Ook hem de Rykspriņçes, door zyne deugd aan 't blaaken,
En met hem ééns van zin,
Tot zyne gemalinn'
Groothartig schenkt, om zyn gelukstaat te volmaaken.
Hy, die dit in des Dichters brein
Gesmeed agt, om het laatste, als kon zulks nooit geschieden;
Die zie een Joseph, zelfs tot aan den kerker klein,
Sints nevens Pharao 't Egyptiesch Ryk gebieden:
Die denke om Davids herderstaf,
En wie hem tot zyn bruid des konings dochter gaf.
Of, laat ons onbewimpeld spreeken,
De Vorst, hier afgemaald, is CHRISTUS; de Edelman,
Is elke opregte ziel, die 't aardsch gewoel ontweeken,
In

In 't heilig eenzaam trooſt en leven vinden kan:
Het ſlot, doelt op de kerk en ſtille binnekamer;
De landhoev', brengende gewenſchte vrugten voort,
Is 't Godd'lyk Bybelwoord:
En 't Koninglyk Bezoek, haar eindloos aangenaamer
Dan all' het aardſch genot,
Beduid de Geeſt en kragt der Liefde van haar GOD,
Die aandoed en verblyd, die heiligt en bekoord. (ven?
Wie kan, in menſchen taal, hier van een denkbeeld gee-
Dit 's door geloof en liefde in Gods gemeenſchap leeven;
Gemeenſchap hebben met den Vader en den Zoon;
Onthaald te worden op het voorfeeſt van Gods Troon;
En JESUS in de ziel te ontfangen:
Dit 's eere, en goed, en luſt, daar vroomen naa verlangen.
De Aartsvader wenſchte om zulkeen dag:
En hoe verrukt was hy, toen hy den HEERE zag?
Die, in het lomm'rig woud van Mamre hem verſcheenen,
Gelyk een gulle vriend met Abraham verkeert;
Hem als vertrouw'ling eert;
En tot het uiterſt toe hem 't gunſtig oor wil leenen.
ô Menſchen! was uw hart niet doof
En afgetrokken, door uw woelen;
Gy zoudt de kragt van uw geloof,
De werking der Genade, aan uwe ziel gevoelen.
Hoe klopt by u de Vorſt en Zaligmaker aan,
Om in uw hartenhuis met glorievreugd te komen?
Gy hebt hem, door zyn woord, zo menigmaal vernomen;
En laat, ô hoog vergryp! Hem echter buiten ſtaan.
Zo, niet! zo, niet! myn ziel! ontſluit Hem hart en
Terſtond; ontfang Hem, op zyn wenk, (zinnen
Met blyde eerbiedigheid: en denk,
Wat onwaardeerbaar heil Zacheüs dus mogt winnen.

Ontfang Hem, in een diep gezigt
Van uwe onwaardigheid, geloovig. En verpligt
All' wat gy hebt en zyt voor eeuwig aan dien Koning.
Zo maakt zyn Majeſteit uw' zielengoed'ren vry,
En voegt 'er hemelſche inkomſt by:
Ja, zal u voeren in zyn' woning;
U, in zyn rykspaleis, doen deelen in zyn ſtaat;
En, ô wat zaligheid! u aan zyn Sion trouwen,
Om GOD gelyk hy is t' aanſchouwen,
In 't cherubynenlicht, welks dag nooit ondergaat.

## TOEZANG.

Stemm. *ô Kersnacht! ſchooner*, enz.
Of: *Hoe komt ons 't Godd'lyk Licht beſtraalen!*

I.

Wat mag toch Sulmo 's Dichter zingen,
In zyn' Gedaantveranderingen,
Van zyne Goden? die, gedaald
Op aarde, (alwaar ze een tyd verkeerden,)
Phileemon en zyn' Baucis eerden,
Omdat hun deugd hen had onthaald.

II.

Welligt had hy Gods Boek gelezen,
En hoe 't aanbidd'lyk Opperwezen
Den Vad'ren menigmaal verſcheen:
Dit deedt hem 't gaſtvry leven pryzen;
Doch, op zyn' blinde en losſe wyzen,
Waaruit het waarheidslicht verdween.

III.

Een beter toon klinkt op de snaaren
Der zuivere Euangelieblaêren.
De GODHEIT? ja! bezoekt den mensch:
En, waar zy word in 't hart ontfangen,
Vervult zy 't uitgestrekt verlangen,
Ver boven allen hope en wensch.

IV.

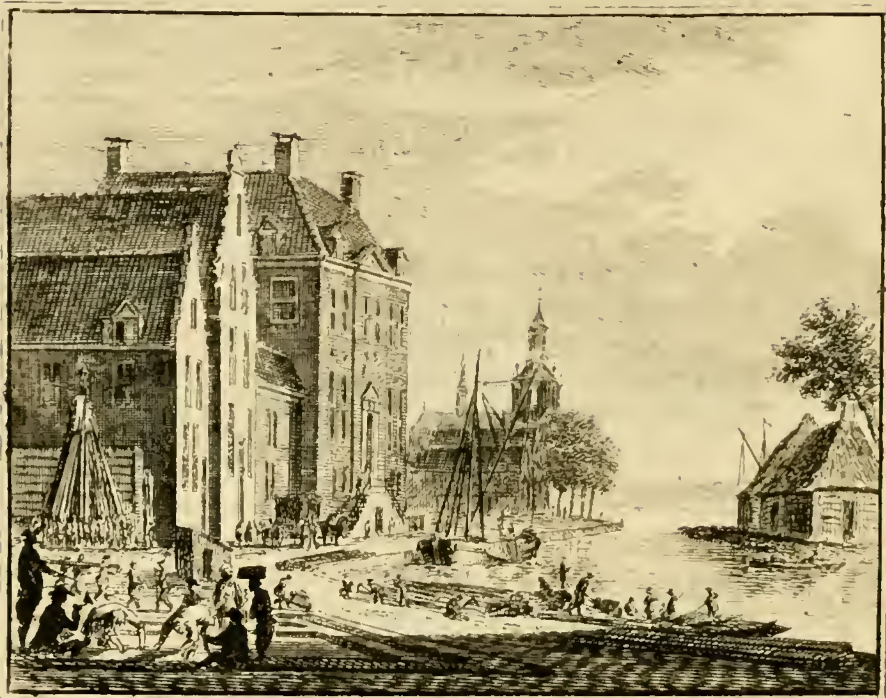
Zy doedt zo gryze als jonge groenen,
En maakt ze heilige plantsoenen,
Ja eiken der Geregtigheid:
Hun leeme hut en laagen drempel,
Word ten onsterffelyken Tempel,
Waarin zy eeuwig woont, bereid.

V.

Dit Heil mag u, ô Mensch! gebeuren.
Doe open slegts uw' zielendeuren,
Voor 't Goddelyk Bezoek; en sluit
Ze toe, voor 't woelen van de zinnen
En tochten, die het aardsch beminnen:
Zo word ge in stilheid 's Hemels Bruid.

# HET ZEVEN EN TWINTIGSTE ZINNEBEELD

## NAAR DAT DE GRONDSLAG IS.



*De loon der Nedrigheid*, [met] *de vreeze des Heeren*, *is rykdom*, *en eere*, *en leven*. Spreuken XXII. 4.

*Zalig zyn de Armen van Geeste : want hunner is het Koningryke der Hemelen*. Matth. V. 3.

*En de Tollenaar van verre ſtaande*, *en wilde ook zelfs de oogen niet opheffen naa den Hemel*, *maar ſloeg op zyne borſt*, *zeggende : ô GOD! zyt my zondaar genadig! Ik zeg ulieden dees ging af geregtvaardigd in zyn huis..... Want een ieder die zichzelven verhoogt*, *zal vernederd worden; en die zichzelven vernedert*, *zal verhoogd worden*. Luk. XVIII. 13, 14.

Op

*Op het zeven en twintigste* ZINNEBEELD.

Ootmoed, vaſt in 't hart gelegen!
Onbeweegbaar fondament!
Steun van alle deugd en zegen!
Ik zie uw dierbaar beeld vertoond in deeze prent.
Slegte en armelyke hutten
Zet men neder op het zand:
Vallen zy; men mag ze ſtutten,
Gelyk de nooddruft doedt der huisliên op het land.
Maar dien 't, in bevolkte ſteden,
Kerk, paleis, of fraai gebouw
Luſt te ſtigten, maakt met reden
Den grondſlag hegt en vaſt, de ſteunſels goed en trouw.
Zie, hoe noeſt men maſt en paalen
In den grond ginds haait en ſlaat;
En, zal 't werk het zweet betaalen,
De fondamentsplank zinkt en tot in 't water laat.
Voor ons oog, en daar omheenen,
Is onnoodig blok en haai:
Doch men ziet 'er kalk en ſteenen
Wel diep begraven en gemetzeld in de klaai.
't Fondament, dus ſaamgeklonken,
Legt ter mannenlengte in de aard';
Is in laagte neêrgezonken,
Naar 't noodige vereïſch van 't groote bouwgevaart':
Daar de tyd vry op mag ſchuuren,
En het buld'ren van den wind;
't Kan een reeks van eeuwen duuren,
Nadien 't zich vaſtgegrond en onverwrikbaar vindt.
't Strekt ten volks- of ſtads-geryve;
't Ciert de ſtandplaats, 't maakt ze groot;
't Dient ten veiligen verblyve:

En 't roemt zyn' ſtigters, zelfs nog jaaren na hun dood.
Dan, veel grooter goed en eere,
Eere en heil van GOD gedaald,
Geeft, naar 's Hemels zuiv're leere,
De waare Nedrigheid, van Christus Geeſt beſtraald.
't Eeuwigheilig Opperwezen
Vreeſt zy, knielende in het ſtof:
Doed zy iet, hoe zeer geprezen;
*Niet ons! niet ons!* roept zy, *den HEERE alleen zy lof!*
Volgt de voorſpoed haare treden;
Zy verheft zich op geen goud,
Maar ſpreekt Jakobs dankgebeden :
*Ik ben het Ooge onwaard, dat my zoo teêr beſchouwt.*
Ongeveinsd en opgeſchranderd,
Ziet ze in zich elende en ſchuld:
Word dan 't lief in leed veranderd;
Zy kuſt Regtvaardigheid, en buigt zich met geduld.
„ 'k Zal (zegt* zy) Gods gramſchap dragen;
„ Want ik week van 't heilig ſpoor;
„ Wat mag de arme aardworm klagen?
„ Elk klage om zyne zonde en 't geen de ziel verloor",
Kleen by zich, voor GOD ootmoedig,
Is zy, in haar ommegang,
Zedig, minzaam, gul en goedig,
Waardeerende ieders gaave, en vord'rende elks belang.
Word ze onredelyk bejegend;
Kwelt en ſmaadt men haare deugd;
Zy verdraagt, vergeeft, en zegent, (vreugd.
Naar 't voorbeeld van Gods Zoon, haar levens licht en
Dit ootmoedig Godbehagen,
Deeze kleenheid by zichzelf,
Zo veel nedrig menſchendragen,
Verheft haar zielsgeſtigt ten hemelſchen gewelv'.

(*) *Micha VII. 9* en *Klaagliederen III. 39.*

Tot

Tot Gods rykspaleis verkoren,
En ten tempel van zyn Geeſt,
Staat het als een vaste toren,
Die voor den tant des tyds, nog 't buldrend onweêr vreeſt.
't Gunſtig oog van d' Albewaaker
Strekt de ootmoedigen een wyk:
En de groote Zaligmaaker
Belooſt d' armgeestigen het zalig Hemelryk.
Zyt dan, Chriſt'nen! dus gebogen
Voor uw GOD: zo erſt ge een ſchat,
Die onſterffelyk vermogen,
En 't roemryk leven, voor Gods Troon, in zich bevat.
Volgt den Tollenaar in 't zugten:
*Groote Godheid! gun genaê!*
Dan verkrygt uw' ziel' de vrugten
Van Gods Regtvaardiging, op 't bidden vroeg en ſpaê.
Vliedt het zondig zelf-vergeeten
Van den trotſchen Phariſeeuw,
Die, van yd'len waan bezeten,
Dagt, dat hy beter was dan and'ren in zyne eeuw.
Gilboäs verheven toppen
Zyn dus nooit van daauw beſproeid;
Daar die keur van zegendroppen
Zo mild het laage dal van Jisreël bevloeidt.
Leert, die u gelyk zyn, vieren;
Geeft, die hooger zyn, hunne eer';
Zyn 'er laager, of te ſtieren,
Waardeert hen als uzelve: en CHRISTUS agt u meer.
Lieve welluſt van Gods Tempel!
Sterkte en ſteunſel van het Land!
Kleenen van den echten ſtempel!
De Hemel is uw deel, Gods Geeſt uw onderpand.

HET

## HET AGT EN TWINTIGSTE ZINNEBEELD.

## ONDERWYS GEEFT VOORDEEL.



*Hoor myn zoon, en neem myne redenen aan: en de jaaren des levens zullen u vermenigvuldigd worden. Ik onderwys u in den weg der wysheid, ik doe u treden in de regte ſporen. In uw gaan zal uw trede niet benaauwd worden; en indien gy loopt, zult gy niet ſtruikelen. Grypt de tugt aan, en laat niet af; en bewaar ze, want zy is uw leven....... Want het gebod is een lampe en de wet is een licht, en de beſtraffingen der tugt zyn de weg des levens.* Spreuk. IV. 10-13 en VI. 23.

*En dat gy van kindsaf de Heilige Schriften geweten hebt, die u wys konnen maken tot zaligheid, door het geloof 't welk in Christus Jeſus is.* 2. Timoth. III. 15.

*Op*

## *Op het agt en twintigste* ZINNEBEELD.

Hoe zeer het onderwys in 's Hemels Leer kan baaten;
Wat voordeel dat het geeft
Aan all' wat reden heeft,
In alderleïe ſtaaten;
Vertoont het Zinnebeeld dat voor myne oogen zweeft.
De holle middernacht is van de lucht verdweenen,
Langs zyn' gewoone baan
Doch 't is eerſt nieuwe maan;
't Geſternt is moê geſcheenen;
En 't traage ſchem'ren komt van ver beneveld aan.
Men kan nu ginds, doch flaauw, het Heiligdom beſchouwen,
Dat waare Wysheit leert,
Die met de deugd verkeerdt,
't Verhevenſt der gebouwen,
By all' wat Reden volgt en echt vernuft geëerd.
Het ſmal en glibbrig pad tot dien gewyden drempel,
Die reine zoekers wagt,
Loopt langs een diepe gragt:
Doch Yver voor Gods Tempel,
En Leergraag ſlaan op weg al is het by den nacht.
Zy weten, dat wie ooit met wierook deeze altaaren
Voor dageraat en zonn'
Bezoeken, uit de bron
Van zegen, ſchatten gaêren,
Daar Ophir nimmer met zyn goud by haalen kon.
De Vorſt der Prieſt'ren, die dit Hoog Gebouw deedt ſtigten,
Weet welkeen zuivre gloed
Hun beider geeſten voedt;
En zendt, om hen te lichten,
Een koorknegt met zyn' toorts die ed'len te gemoet'.

De fakkel, waar zy komt, doedt alle nevels vlugten,
Opdat de voet niet misf'.
Nu gaan hunn' treden wis
En fpoedig, zonder dugten,
Naa de overheldre Zonn' die in den Tempel is.
Zo gaat het met den menfch. Eer by den hemelluifter
Der Waare Wysheit kent,
Staat, fchoon de nacht zich wendt,
Zyn hart nog in het duifter;
Ten zy de Goedheit Gods hem gids en fakkel zend'.
Dit 's Waerheits Leer en Geeft: die ieder wil verzellen,
Wanneer geen vuige ruft
Van aardfchgezinden luft,
Het opftaan uit doedt ftellen;
Of als geen wind van waan de toorts des Hemels bluft.
All' wie zyn Schepper vreeft, door Jefus liefde aan't blaaken,
Of met een David zegt,
*ô HEERE, leer uw knegt!*
Zal by dat licht geraaken
Door alle duifterheit die op zyn' paden legt.
De vreeze en fchrik des nachts verandert in vertrouwen;
Hy treedt gemoedigd heên,
In Gods beftuur te vreên;
En zal een glans befchouwen,
Die all' het licht verdooft dat ooit op aarde fcheen.
Dat geldt u, traage Ziel! ô Mogt dit beeld u trekken
Uit uwe onagtzaamheit,
Waarvoor uw wanluft pleit!
Verzaakze, en laat u wekken
Tot Heilig Onderwys, van 's Heeren Gunft geleidt.
En gy, die fnorkt en blaaft van fterk en fchrander denken!
Die uwe redenskragt
Bevryd waant van den nacht!

Laat

Laat deeze prent uw wenken
Tot iet, waar op uw ziel nooit regt bezadigd dagt.
Hoe zou het met ons gaan langs glibberige wegen,
By donker, zonder licht?.....
Hoe ook? zoo we in 't gezigt
Der ziel' geen toorts verkreegen
Van Hemels Onderwys, op 't pad van kunde en pligt?
't Zou alles ſtruik'len, of te deerlyk verdwaalen;
Ligt viel men in den plas
En ſmoorde in 't vuil moeraſch
Van zonde en bitt're kwaalen;
Zo niet dat Zielsbeſtuur voor 's menſchen voeten was.
Kan de eerſte werelt dit den ſterv'ling niet betoogen?
De vloed, die menſch en beeſt
Verdorf, wiert niet gevreesd:
Hoe dus? Men ſloot zyne oogen
Voor 't Heilig Onderwys, en twiſtte met Gods Geeſt.
In welkeen duiſternis, verdwaald van Deugd en Reden,
Zworf 't menſchdom, buiten GOD,
En 't licht van zyn gebod!
De ſnoodſte uitſporigheden,
De domſte afgodery, vergiftigden zyn lot.
Wat drieſte troſchheit van Gewetens-dwinglandye,
Voor menſchenliefde doof,
Wat ſchaedlyk Bygeloof
Der helſche Zielsharpye,
Woedde in de Kerk, toen zy haar ſchatten gaf ten roof!
Zodra het zuiver licht der beide Teſtamenten
Verwaarloosd wiert, lei 't hart
In 't net van twiſt verward,
Of door den vloek van Trenten,
In zyn gedagte en doen, te jammerlyk benard.
De kragt dier gruwelen waar' nimmermeer gebroken,

Had niet (gelyk voorheên
Der Dalkerk' *'t licht verscheen* *,
*In 't duister* aangestoken, )
Hervorming ons hersteld in 't zien van 's Heeren reên.
Dit dreef de misten weg van 't bygeloof en waanen;
Het bragt de waare Deugd
Door 't Boetgeloof tot vreugd,
In spyt van kruis en traanen;
En 't zegende de Kerk, als in haar eerste jeugd.
Toont dus ervaarenis, wat bron van zegeningen
Het licht van 't Godd'lyk Blad
In zynen kring bevat;
't Gebruik en de aart der dingen,
Spreekt voor de nuttigheid van dien onschatb'ren schat.
In aardsche doeningen moet ons een regel leiden:
Hy is van slegt beraad,
Die hier de lessen haat.
Veel wyzer was de Heiden:
Hy prees de Wiskonst aan ten tegengift van 't kwaad.
En waar is wisser konst dan in Gods wyze Leering?
Wat breekt meer 't boos vergift
Der onbetoomde drift?
Wat werkt meer zielsbekeering?
Dan 't Kragtig Onderwys van 's Heeren Geest en Schrift.
Die in de maatschappy een nuttig lid zal strekken,
Vliedt aller dwaazen klap,
En volgt de wetenschap
Die 't spoor hem kan ontdekken,
Ter vord'ring zyns geluks, of tot den eeren-trap:
En zou men dan het hart van leerzugt wederhouden
Door 't schimpen, zonder klem,
Op 't stil Jerusalem,

Als-

* De *Zinspreuk* van de Kerk der *Waldensen*, voorloopers van de *Hervorming*.

Alsof zy te ydel bouwden,
Die kunde, en heil, en eer' verwagten van Gods Stem?
Neen, neen! de Wysheit zelv', daar zy haar' echte kindren
Tot kennis ſpoort en tucht,
Belooft de ſchoonſte vrugt,
Door nood nog dood te hind'ren,
Aan al die naa haar licht van harten zoekt en zugt.
,, Ai hoor toch, myne Zoons! (dus vriendlyk zyn haar
,, En neemt myn reden aan: (woorden,)
,, Ik leere u wyze paên,
,, En houde, aan zyde koorden,
,, By geeſtverheugend licht, u op de regte baan.
,, Volg myn' getrouwe les: zy zal uw leven rekken;
,, Omdat ze uw ziele en zin
,, Van dwaaze wereltminn'
,, En welluſt af zal trekken;
,, U leidende, op myn wenk, tot Gods gemeenſchap in.
,, In uw bedaarden tred zal vrede en ruimte blinken;
,, En dringt uw werk tot ſpoed,
,, Zoo zal uw vlugge voet
,, Nooit zwikken, nimmer hinken:
,, Daar u myn zegen helpt in alles wat gy doedt.
,, Vat myne tucht des aan, en laat ze u nooit begeven;
,, Bewaart dien held'ren glans,
,, Die eere en roem een 's mans;
,, Zy is en blyft uw leven,
,, En voert myn Leerlingſchaar' door aller ſterren trans*.
Zo is 't. Gods wys Gebod, zyne Euangeliewetten,
Zyn voor ons zielsgezigt
Een' heldre lamp en licht;
De regel, dien zy zetten,
Is ons een levensweg, die altyd leert en ſtigt.

 Vol-

* *Spreuken IV. vers* 10, 11, 12, 13.

Volyvrig dan ô Jeugd! werkt, werkt volwasſen' Jaaren!
Gryshairige Oude! kom
Volhard, ſchoon oud en krom,
In 't hemelſch ſchatvergaêren,
By 't Onderwyzingslicht van 't Bybelheiligdom.
Zo zal der Zonnen Zon, onſterflyk u beſchynen,
In de eindelooze eeuwigheit;
Daar JESUS Majeſteit
All' 't duiſter doedt verdwynen.
Welzalig! dien Gods-Geeſt en dierbaar Woord geleidt!

## TOEZANG.

Stemm. *De Liefde voortgebragt*, enz.
Of: *Hoe groot de vrugten zyn*, enz.

I.

Geen grooter ſchat en vreugd,
Niets dat ons meer kan eeren,
Dan vroeg beſtierde deugd
Naar 't Onderwys des Heeren.
Zo heeft van kindsbeen aan
Timotheüs gezeten
By 't lezen van Gods Blaên,
En 't Heilig Woord geweten, geweten,
geweten, geweten.

II.

Dit kon zyn hart, geleid
Tot CHRISTUS, vuurig blaaken,
En hem ter Zaligheit
Wys, door 't geloove, maaken.

Groot-

Grootmoeder Loïs gaf
  Dien zegen aan zyn' Moeder;
Eunike*ſchonk dien ſtaf
  Hem tot zyn jeugds behoeder, behoeder,
    behoeder, behoeder.

III.

  En zeker! wel te regt,
De Schrift is ingegeeven
  Van GOD; en wat zy zegt
Leidt ons naa 't Eeuwig leven:
  Zy is ter Leering nut;
Weêrlegt de valſche gronden;
  Verbetert ons; en ſtut
Het licht der Twee Verbonden, Verbonden,
    Verbonden, Verbonden.

IV.

  Opdat de Menſche Gods,
De Christen, op zou groeïen,
  En ſtaan, gelyk een rots.
In 't bulderen en loeijen
  Der Hell', des Hemels luſt:
Tot alle Goede Werken
  Volmaaktlyk toegeruſt;
Daar hem Gods Geeſt zal ſterken, zal ſterken,
    zal ſterken, zal ſterken.

* Men leeſt in de Nederduitſche Vertaling 2 *Timoth. I.* 5 doch niet volgens de Griekſche uitſpraek, *Eunice.*

HET

## HET NEGEN EN TWINTIGSTE ZINNEBEELD.

### DOOR HET ZELFDE GEZAG GESTELD.



*Zekerlyk de geest die in den mensche is, en de inblazing des Almagtigen, maakt hen verstandig.* Job XXXII. 8.

*Hy heeft u bekend gemaakt, ô mensch! wat goed is: en wat eischt de HEERE van u? als regt te doen, weldaadigheit lief te hebben, en ootmoediglyk te wandelen met uwen GOD.* Micha VI. 8.

*De Verborgenheit die verborgen is geweest van* [alle] *eeuwen en van* [alle] *geslagten, maar nu geopenbaard is aan zyne heiligen..... is CHRISTUS, de hope der heerlykheit: welken wy verkondigen..... in alle wysheit; opdat wy zouden een iegelyk mensch volmaakt stellen in CHRISTUS JESUS.* Kolossensen I. vers 26, 27, 28.

*Op*

*Op het negen en twintigste* ZINNEBEELD.

De Bakens, tot den dienst der nutte zeevaardye,
Door last der Oppermagt op hoek en kust gesteld,
Opdat de zwang're kiel haar ondergang vermye,
Verleenen aan ons oog een ruim en leerzaam veld.
Hier staan 'er twee: en 't een vlak voor ons by de haven,
Waaruit de ervaaren loots zich naa de schepen spoeit,
Om hen naa binnen, met hun volk en dierb're gaaven,
Te lootsen, door de kil, terwyl 't gety' nog vloeit.
Het ander baaken, 't welk een baak in zee kan strekken,
Staat van ons in 't verschiet en op den gindzen hoek,
Om all' wie zeilt of brast en opkomt trouw te wekken,
Dat hy de gronden schuwe en 't hooge baken zoek'.
By de eene en and're baak is 't grof geschut geladen,
Opdat geen vyands woên ze wegrukke of verderv';
Geen inlandsche onverlaat, te los en onberaaden,
By nacht en ontyde aan die zeeverlichters kerv'.
Het Hooge Huis, 't welk zich bekommert met de zeilen,
En, boven allen dak, op de uit- en in-vaart let,
Is 't Zeehof, dat de kil en 't tyverloop doedt peilen,
En door zyn wys gezag de Bakens heeft gezet.
Hier staan 'er by, naar 't schynt, die deze voorzorg wraken:
„ Een enk'le baak kon 't doen; (is hun gezeg en twist:)
„ De haven wyst zichzelv'; waartoe een tweede baken,
„ Dat elk verbyst'ren kan, en zo veel geld verkwist?
Maar Zeeman, met de Loots, die we aan den dyk beschou-
Nu grys van 't schuimend zout, zit neder op de wier', (wen,
Nog bezig, schoon op 't land, de holle zee te bouwen;
En wyst en wenscht in 't hart, de ranke bodems hier.
Hy weet, de verste baak, kon nooit de haven wyzen:
't Was noodig, dat 'er een naby en digter droeg:
Des wil hy 't Hoog Gezag met blyde traanen pryzen,
Dat van de kust en stroom gevaar en nood verjoeg.

't Is eveneens gesteld, ten opzigt van de zielen :
 De werelt is een zee; elk mensch zeilt op dat zout.
GOD wil ons Eeuwig Heil : Hy schonk aan onze kielen
 Twee bakens, daar 't gemoed in 't zeilen oog op houdt.
De Reden, aller licht, is de eene baak, verheven
 Opdat men 't Zalig Land van verr' bespeure uit zee :
Het Goddelyke Woord, sints door Gods Geest beschreven,
 Is 't ander baken, dat ons lootst op 's Hemels reê.
't Is veel, op 't trouwloos nat de kust en 't land vernomen:
 Dus leert de Reden veel; doch dryft geen zorg van 't hart.
Dit doedt des Heeren Leer : zy wyst, hoe in te komen,
 Door slib, en plaat, en klip, beveiligd voor de smart.
Dan, de Openbaringsbaak, en 't baken van de Reden,
 Schoon ongelyk van dienst, zyn beide door Gods Magt,
Gestaafd, en stryden niet; maar zyn in all' hun leden
 Eenstemmig, en altyd en overäl van kragt.
De Goddelyke Leer maakt nooit de Reden minder
 Dan zy te voren was : zy ziet op Redens wensch;
En doedt aan haare wet, niet d' alderminsten hinder,
 Maar drukt die sterker op het harte van den mensch.
De SCHEPPER zelf gaf ons de Reden en 't Geweten;
 De vaders van ons vleesch zyn 't nooit van onzen geest:
GOD schept geen ziel ooit kwaad; word zy van 't kwaad bezeten,
 't Is, wyl ze in 't vleesch gehuist zich jammerlyk verbeesd.
Dus is de Reden goed in 't hart der stervelingen;
 De Inblazing van Gods mond, die hen verstandig maakt*,
Hen, op de woeste zee der ondermaansche dingen,
 Doedt uitzien naa het Land daar aller zugt naa haakt.
Maar, was die baak genoeg; de Alwyze Wonderwerker
 Had nooit een Hooger Licht by deze leer gevoegd :
Hy deedt zulks. En dit maakt alleen ons zeggen sterker
 Dan allen tegenspraak, hoe zeer die wurmt en zwoegt.

* *Job XXXII. vers 8.*

De

De HOOGSTE REDEN doedt nooit buiten noodzaak wond'ren:
Haar werk weegt ze altoos af; en 't heeft zyn tal en maat.
Zendt ze uit de feilb're dan onfeilb're Heilverkond'ren;
Dat is een wonderwerk daar elk verzet van ſtaat.
Geen menſchlyk brein kon ooit den Weg des Heils bedenken:
Des menſchen Reden giſt hier ſlegts, en zuſt zich moê.
De zonde dreigt verderf: Gods Liefde moet dan wenken;
Of wy verzeilen ons ten helſchen afgrond toe.
De zielsonſterfflykheit mogt Reden aan ons leeren,
En 't onderſcheiden lot van eeuwig loon of ſtraf;
't Geweten dringt ons aan, dat we ons van 't kwaad bekeeren:
Maar wie, helaas! wie neemt de zonde van ons af?
Wy zyn van 't oogenblik dat we onzen adem haalen,
All' wat wy konnen aan d' Algoeden GOD verpligt:
HEM, met de hoogſte liefde, HEM, zonder aftedwalen,
Altyd te dienen, en te dienen naar ons licht.
Wie nu, wie van ons alle, is hier geen overtreder?
En de overtreding is gekwetſte Majeſteit.
Word die gehééld, als ik, een zondaar, my verneder'?
ô Neen! ik vrees en dugt, hoe zeer myn ziele ſchreit.
Waarom? 't Onkreukbaar Regt van GOD, der dingen Va-
Die geene ſchepſelen tot zyn geluk behoefd, (der,
Eiſcht, dat geen zondig zaad tot zyn Gemeenſchap nader.
Dit word door Redenskragt met ſchrik op 't hart geſchroefd.
„Waar zal * Gehoonde GOD! waar zal ik, aardworm, henen?
„Uw vierſchaar ſpant zich reeds; ik ben voor 't Regt ver-
„Zult gy me om beestenbloed vergiffenis verleenen? (daagd.
„Heeft u ooit hekatombe † of kalverſlagt behaagd?
„Of eiſcht gy duizenden van uitgelezen' rammen?
„Millioenen beeken van den rykſten olieſchat?
„Of, dat de trooſtbre ſpruit der afgeleefde ſtammen,

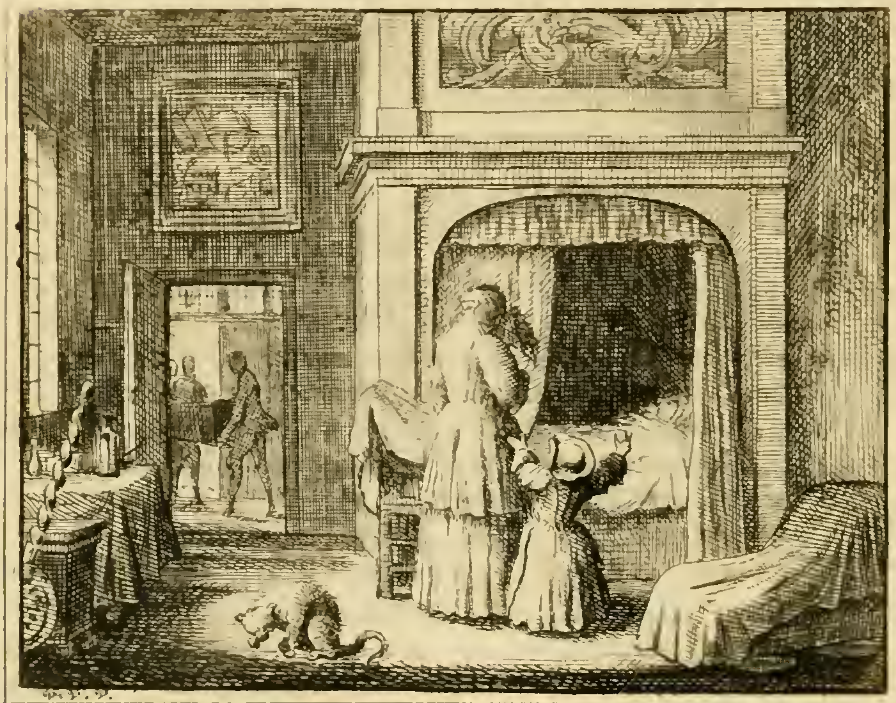
* *Micha VI. vers* 6, 7, 8.
† Een *zoenoffer van honderd beesten*, enz. by 't Heidendom in gebruik.

,, Myn 's eerstgeboorens bloed, den outerdienst bespat?
,, Ik hoor uw antwoord, HEER'! gy hebt my, mensch, gewe-
,, Met de ingeplante drift ter zoening van de schuld (zen,
,, Door offers, dat ons doen ons nimmer kan genezen,
,, Dewyl het ons gemoed met geenen troost vervult.
,, Daar moet iet anders zyn, zal ik genaê verwerven:
,, (Dat zie ik telkens als ik naa vergeving haak')
,, Iet dat in myne plaats, voor myne schuld kan sterven;
,, 't Geen, zelf oneindig *GOED*, my by uw troon volmaak'.
,, Myn regtdoen, liefdewerk, en 't bukken voor uwe oogen,
,, Ben ik verschuldigd, en het doedt geen zonden uit:
,, 't Is te onvolkomen om my eeuwig te verhoogen;
,, En waar voldoe ik my, als gy uw Hemel sluit?
,, Behalven dat geen mensch ootmoedig voor u wandelt,
,, Weldadigheit bemindt, en regt doedt, zo 't behoordt;
,, Ten zy uw Goede Geest ons hart, in 't geen men handelt,
,, Verlicht, vernieuwt, en sterkt, door uw Belofte en Woord.
Verleent Gods Goedheit dit, dan zal de ziele leven,
*Verzoend* met haaren HEERE *in* heilig *Licht* en *Regt*;
Dan zal ze *uit waare Liefde* aan de armoede alles geeven;
En *Bukken voor haar God*, aan zynen Dienst gehecht.
Gezegend zy den Naam der Alderhoogste Liefde!
Die in ontferming op het Menschdom nederzag!
Die alles schiep! die zee en woeste golven kliefde! (dag!
Die 's werelts nacht verdreef, door 's Hemels schoonsten
GODS ZOON wiert mensch, om voor der menschen schuld, te lyden:
Zyn Kruisbloed is gestort. Dit maakt hen vry van smet
Die, in boetvaardigheit, geloovig Hem belyden;
Uit Satans Hellemagt in 's Heilands Ryk gezet.
Dit geeft gewetensvreê; dit kan geen ramp ontrooven:
Die Gods-Verborgenheit strydt met de Reden niet,
Maar gaat alleen haar kragt en doorzigt verr' te boven,

Zy juicht zo dra zy die door de Openbaring ziet.
Men zegge niet: waarom dit heil zo lang verzwegen,
En eerst met JESUS Komst den menschen aangeboôn?
Dit was een wysheit van Gods onnaspeurb're wegen,
Van min tot meerder steeds te handelen gewoon.
Want, dat de mensch zichzelf elendig in zyn' doening
Beschouwde, wees zyn hart alreeds naa Gods Genaê.
Daarop sprak Gods Belofte, aan Adam, van verzoening
Door 't menschverlossend Zaad, uit Eva, zyne gaê.
Die Openbaring wiert vervolgens, door all' de eeuwen,
Omzwagteld aan den wensch der vad'ren voorgesteld;
En afgeschaduwd in den Godsdienst der Hebreeuwen;
Totdat haar overäl het Euangelie meldt.
Nu hoeft het Zielenschip door geene vrees te zwigten,
Maar 't zeilt met deze loots des Hemels haven in.
Doch, die Verheven Leer ontslaat ons van geen' pligten,
Door 't Redenslicht gestaafd, in geenderleïen zin.
All' wat waaragtig is, doedt zy den mensch bedenken;
Tot all' wat eerlyk is, regt, rein, en aangenaam,
En van een goed gerugt, tot wat ter deugd kan wenken,
Tot all' 't pryswaardige, maakt zy ons hart bekwaam.
Maar op de regte wyze, en uit zielzuiv're gronden,
In alles doelende op GOD en zynen lof. (den;
Zo word de mensch volmaakt in CHRISTUS eens bevon-
En heeft hy nimmer in zichzelf de roemensstof.
Dus gaan zy hand aan hand, Gods Heilleer en de Reden;
En onze Godsdienst is een alderred'lykst werk.
Gods Openbaring vormt de grootste en beste zeden;
En Reden heft dien weg, al juichend boven 't zwerk.
Dank des, myn ziel! Gods gunst, voor 't een en ander baken:
De Reden wekke uw zugt, en sterk' de nyvre hand!
Gods Openbarings-Heil doe uwe Reden waken!
En leide u zalig thuis in 't Hemels Vaderland!

## Het dertigste ZINNEBEELD.

### Het Einde goed alles goed..



*JESUS zei tot haar : Ik ben de Opſtandinge en het Leven : die in my gelooft zal leven, al ware hy ook geſtorven; en een iegelyk die leeft, en in my gelooft, zal niet ſterven in eeuwigheit. — JESUS dan als Hy haar zag weenen, .... wiert zeer bewogen in den geeſt en ontroerde zichzelf — JESUS weende. De Joden dan zeiden : ziet! hoe lief Hy hem had.* Joannes XI. 25, 26, 33, 35, 36.

*Zalig zyn de dooden, die in den Heere ſterven; van nu aan. Ja! zegt de Geeſt : opdat zy rusten mogen van hunnen arbeid, en haare werken volgen met haar.* Openbaringe XIV. 13.

Op

## *Op het dertigste* ZINNEBEELD.

Zy schreit. En waarelyk met reden:
Haar lieve Man is overleden,
En zy verlaaten' Weduwvrouw,
Vol zielsmart, kommer, zugten, vreezen,
Met twee nog jonge onnooz'le Weezen,
All' 't overschot van haare Trouw.
't Halfjaarig wiegkind legt te slaapen;
Het geuide toen zy 't op zou rapen:
Die lachjes meerderden 't verdriet.
Het zoete jongske, zonder hoeder,
Roept *Vaderlief*! en schreit met Moeder,
Doch kent zyn zwaar verlies nog niet.
Geneeskonst heeft zich, in geweten,
Oplettende en met vlyt gekweeten;
Maar de artzeny week voor 't geweld
Des doods: die, niet door 't sterkste gloeïen
Der trouwste Huwlyksminn' te boeijen,
Den braafsten Man heeft neêrgeveldt.
De Koffer, die het Lyk moet vatten,
Tot dat de grafzerk op zal spatten,
Als 't leven ryst uit stof en gruis,
Komt ginds, en word vast in gedragen:
Dit wekt een nieuw geween en klagen
Voor 't Sterfbed, en door heel het Huis.
Maar d' Afgestorven treft geen weenen,
Geen rouw, geen klagt, geen bitter steenen;
Hy rust, naar 't lichaam nu een Lyk:
De ziel, in 't rein geloof verscheïen,
Juicht met de in GOD gestorven' reijen,
En smaakt de voorvreugd van Gods Ryk.
Zyn einde kan al 't leed verzoeten,

Dat hier zyn leven mogt ontmoeten.
*Behouden over*, is een schat,
Een eere, een vreugd', niet uittedrukken;
Waarby all' 's werelts ongelukken
Veel ligter weegen dan een blad.
Men treê wat nader tot de sponde,
En zalv' de diepe en zwaare wonde,
Geslagen in 't weemoedig hart.
,, Bedrukte! uw Man is niet gestorven:
,, Hy heeft een Zalig Eind verworven;
,, Hy is bevryd van alle smart.
,, Gods Zoon, de Opstandinge en het Leven,
,, Zal hem eens aan u wedergeven;
,, Hy legt hier dood, maar leeft by GOD.
,, Uw liefde weene, als JESUS *, traanen
,, Om uwen Vriend: ons troostvermaanen
,, Deelt in uw hartegrievend lot.
,, Wy zien de zinnen hier gebroken:
,, De lichaams-oogen zyn geloken,
,, Die, vol van heldren liefdegloed,
,, Voor 't heil van Vrouw en Kindren waakten,
,, Naa GOD en 't Zalig Leven haakten,
,, En schreiden van berouw en boet'.
,, 't Gehoor, door 't innige verlangen,
,, Gewoon aan 's Heilands Leer te hangen,
,, Zich optedoen voor 's armen klagt,
,, Zich toe te sluiten voor de vonden
,, Der onherboren' wereltsmonden,
,, Staat stil, berooft van zyne kragt.
,, 't Gevoel, zo vol van medelyden
,, Met 's naastens leed, in 't eigen stryden
,, En worst'len, onder kruis en smaad
,, Om weldoens wil, legt zonder roering:

* *Joannes XI. vers* 33 *en* 35.

,, De

„ De zuivre togt, de zielsvervoering
„ Naa GOD, alleen, bleef in 't gelaat.
„ De trouwe en altoos-nyv're handen,
„ Die, by de bede- en dank- off'randen
„ Van 't hart, zich hieven naa den Troon;
„ De voeten, die, ſteeds welberaden,
„ Den ſchoonen hemelweg betraden,
„ Zyn ſtyf: maar wagten op Gods Zoon.
„ Die zal ze eens weder vaardig maken.
„ Nu dekt het wit en véége laken
„ Het doode lichaam; maar het zal,
„ Weêr 't uwe, in zuiverblinkend linnen,
„ Herzield met Serafyne zinnen,
„ U kusſen, by Gods feeſtgeſchal.
„ Schep moed dan, voor uw' GOD gebogen,
„ Hy, met der Weêuwen leed bewogen,
„ Verklaart zich Vader van uw Krooſt;
„ Uw Maker zal uw Man verſtrekken;
„ Gods Geeſt wil u ten Hemel trekken:
„ Zie daar de gronden van uw Trooſt.
Gy, die ons, in 't Beklag dier Rouwe,
Verzelde, en wilt, dat m' u ontvouwe,
Waartoe dit Laatſte Zinnebeeld
Ons leiden moet; wy zullen 't hooren,
Indien ons voor de opmerkende ooren
De taal van 't Euangelie ſpeelt.
All' wat 'er leeft moet eenmaal ſterven.
Maar, om een Einde te verwerven
Dat 's Heeren uitſpraak Zalig keurt,
Moet ieder ſterven by zyn leven
Aan Zonde en Aarde, en overgeven
All' wat hem van den HEERE ſcheurt,
Verlochend aan het zelfbehagen,

Zyn hem zyn korte of lange dagen
  De werktyd voor zyn' Zaligheit:
Met JESUS door 't Geloof verééniġd,
Vind hy de vrees des doods gelenigd;
  Voor lang tot ſterven al bereid.
Welzalig! ſpreekt Gods Geeſt *, de dooden,
Die, als gereede feeſtgenooden,
  Voor CHRISTUS levende, in het uur
Van 't ſterven, arbeidsruste vinden:
Het werk van zulke Heilgezinden
  Gloeit eeuwig in Gods Liefdevuur.
Maar ach! hoe naar zal 't Wereltzoeken
Steeds ruſtloos op zichzelven vloeken,
  Zo dra het ſterven moet? Gekwel,
Gekerm, en klagt, zal dan niet baten;
De ziel, van GOD en 't goed' verlaten,
  Gaat met haar lichaam naa de Hel.
„ Behoedt ons HEER'! ſtier onze treden!
„ Verhoor ons zugten en gebeden!
  „ Leef door uw Geeſt in ons gemoed!
„ Op dat wy ſtervende U genieten:
„ Zo trooſten we ons all' de aardsverdrieten.
  *Het* EINDE *Goed; maakt Alles Goed.*

# TOEZANG.

Stemm. *Indien de hoop en 't vuurige verlangen*, enz.

I.

De vreugde ryſt ſomwyl uit treurgezangen.
Zo mogt Gods held, op zynen weg ontfangen
  Uit d' eeter ſpys, en uit den wrangen 't zoet †
  Dus ſterk' het Beeld des Doods ons zwak gemoed!

* *Openbaringe XIV. vers* 13.    † *Richteren XIV.* 8, 14.

II.

Ontzagchlyk luidt het vonniswoord des HEEREN:
*Stof zyt gy, Mensch! gy zult tot stof weêr keeren**.
Sints Adams zonde is dit de nood, de wet,
De onwrikbre paal, aan iedereen gezet †.

III.

Maar CHRISTUS kwam. Hy heeft den dood verslonden,
Toen hy 't vergif des Doods, onze aller zonden,
Aan 't Kruis verteerde; en, ryzende uit het Graf,
Aan zyne Kerk den Geest des Levens gaf.

IV.

De Christen die, in JESUS uitverkoren §,
Door Woord en Geest, van Boven is geboren,
Erft, als Gods Kind, verzoening van de schuld,
En word met Troost, door 's Heeren Geest, vervuld.

V.

Hy leeft, maar niet gelyk voorheên zichzelven,
Om zich in de aarde en 't ydle te bedelven:
Neen, CHRISTUS leeft in hem; en door 't Geloof
Leeft hy zyn' HEER', voor 't werelts leven doof ††.

VI.

Dies toont Gods Geest in hem zyn leevensstraalen,
En kan zyn hart in hope adem haalen,

Ver-

* *Genesis III.* 19. † *Hebreen IX.* 28. § *Efezen* 1. *vers* 4, 5, 7, 14.
†† *Galaten II.* 20.

Verzekerd, dat de Vader van 't Heelal
Hem, door dien GEEST, gewenscht verwekken zal *.

VII.

De Liefde van Gods ZOON ook, voor de zynen,
Doedt alle vrees voor Dood en Graf verdwynen:
Hy heeft ze tot zyn Eigendom gekogt †;
Zy zyn met hem op 't aldernaauwst verknogt ††.

VIII.

Hy lieft ze teêr; Hy *kan* ze niet vergeten.
Hy is hun Hooft; Hy *wil*, ten Troon gezeten,
Dat elk van hen zyn' Heerlykheit geniet §:
Hy *zal* ze dan verlossen van verdriet.

IX.

ô Dierbaar Heil! te sterven om te leeven!
Gy doedt de Hope op arendsvlerken zweven,
En zugten, met all' 't waare Christendom:
*Kom* Zieletroost! Kom Goël *JESUS! kom!*

SLOT-

* *Romeinen VIII.* 11.
† *Handelingen XX.* 28. *Openbaringe V.* 9.
†† *Efezen I.* 23. *V.* 30.
§ *Joannes XVII.* 24.

# SLOT-REDEN

## *Over de voorgaande dertig ZINNEBEELDEN.*

Welaan Leergierig Hart! neem nog wat oogenblikken,
Om all' de Beelden, die zich hier tot DERTIG ſchikken,
(Dus, met het EERSTE DEEL, tot Tagtig aangegroeid,)
Te drukken in uw geeſt, en leer dus onvermoeid.
Met *Tweeentwintig*, die u hier het eerſt ontmoeten,
Als van den Dichter zelf, moeſt ge uw verlangen boeten
Naa 't ſtigtelyk VERVOLG, u door zyn penn' beloofd:
De dood ontſloeg zyn hand, van werken afgeſloofd;
Maar de Etskonſt had nog meer gereed voor zyne ſnaaren.
Het een en ander bleef, gelyk een weeskind, waaren:
Men bragt all' wat 'er was geſchreven, op de pers;
En zogt myn' zangſter aan, om een en ander vers.
Wy hebben, by de *vyf** nog onberymde *Beelden*,
'Er *drie* gevoegd, en de *Agt*, (ô dat ze uw zinnen ſtreelden,
En ſtigting gaven!) die laatſt volgen, op den voet
Van SPINNIKER berymd, ten dienſt van uw gemoed.
Nu hoor, in 't kort, waartoe de DERTIG ZINNEPLAATEN
En haar Berymingen den Lezer konnen baaten.
In de *eerſte*, word het doen der menſchen afgekeurd,
Dat niet met ernſt GOD zoekt, maar agtloos henen ſleurt:
Het enge pad voorby, langs 's werelts breede wegen.
De *tweede* gaat, met klem, 't ligtvaardig oordeel tegen:
't Geen, als de blinde van de kleuren, vonnis ſtrykt;
En zich, met 's naastens feil, in zynen waan verrykt.
De *derde* toont, wat ſchaê 't vooroordeel in de zaaken
Van GOD en Godsdienſt doedt; en leert 'er tegen waaken:
Om

* De plaaten tot het voorgaande *XXIII. XXIV. XXV. XXIX. en XXX. Zinnebeeld* waren, met de eerſte XXII en derzelver Berymingen gereed. Die tot het *XXVI. XXVII. en XXVIII.* met de Berymingen van deze drie, en van de evengemelde vyf, deed men 'er by.

Om, als de wisselaar, ten aanzien van het goud,
Te toetsen, niet wie 't geeft, maar of 't de proef behoud.
De *vierde* wil de drift tot werelts goed betoomen:
Zo véég als jongens, die met lyfsgevaar, aan stroomen
En slooten, reiken naa een slegte bloem of bies.
De *vyfde* maant elks hart, om, zonder tydverlies,
Gebruik te maaken van Gods toebetrouwde gaaven,
Gelyk de schipper spoeit voor wind van reê en haven.
De *zesde* straft den vrek, om 't opgestapeld goud:
Als die veel bouwstof heeft, en echter nimmer bouwt.
Terwyl de *zevende* het nut der tegenspoeden
Voor waare godsvrugt, door Gods Liefde, ons leert bevroe-
Gelyk de schudding van de wann' het edel graan (den:
Zal zuivren, en van 't los en ligte kaf ontslaan.
Het *agtste* Zinnebeeld vertoont de valsche treken
Der looze werelt, die zo vleijend weet te spreken;
Zo heerlyk voordoedt: als de liegende eigenbaat,
Die fyne staalen veilt, en levert slegter draad!
Het *negende* wil 't hart ontslaan van 't aards gewemel:
En, als de vogelen, doen vliegen naa den Hemel;
Om 't net te ontwyken, dat de vogelvanger spreidt.
Het *tiende* wyst, hoe ras de wereltsche agting scheidt;
Wyl de aardsche vriendschap u, zo lang de zon zal schynen,
Wel troetelt, maar zo draa zy daalt ook zal verdwynen:
Regt als de schaduw, die voormiddags volgt uw tred,
Maar 's avonds u ontwykt, hoe yvrig naagezet.
In 't *elfde* staat geprent, wat zielsrust uit den hoogen
De dienst van CHRISTUS geeft, zo hard in wereltsche oo-
Gelyk 't gevoerde kleed, van binnen warm en zagt, (gen:
Om 't groover buitenst', by de onkunde word veragt.
Door 't *twaalfde* word aan hen, die hier de vroomen kwellen,
Gewezen, hoe hun doen henzelv' het meest zal knellen:
Juist als den dwaazen, die de steenen schopt en smyt.

Het

Het *dertiende* verklaart, hoe de yd'le ſtaatzugt lydt
En zwoegt, om in de hoogte al hooger op te zweven:
Een doen van kind'ren, die zich alle moeite geven,
Opdat hunn' vlieger ſtyge en in de hoogte ſtae.
Het *veertiende* is een les, dat, zonder Gods genaê,
De menſch gelyk is, aan een krygsheld zonder wapen.
Terwyl het *vyftiende* all' des Herders echte ſchaapen,
Als zo veel' raders van één uurwerk, d' eendragt leert.
En 't *zestiende* betoogt, hoe roek'loos en verkeerd
De zorgelooze legt te ſluim'ren in zyn' zonden:
Gelyk de ſlaaper by een ſlang, die hem zal wonden.
In 't *zeventiende* Beeld, beſchouwt men 't ploegend juk,
Van twee getrokken: om te toonen 't groot geluk,
Dat GOD den menſch verſterkt in 't doen van zyne pligten.
Het *agttiende* kan hen de gryns van 't aanzigt ligten,
Die ſchoon van praat zyn, en ondeugend van gemoed:
Als blinde klippen, daar de zeeman zich voor hoedt.
Door 't *negentiende* blykt, met wat bekommeringen.
De rykdom is omtuind; waardoor de menſchen dringen,
Om 't ſchraal en kort genot, geſcheurd en afgeſloofd:
Gelyk de dieven, door een doorneheg, om 't ooft.
Het *twintigſt* Tafereel maalt, hoe Gods beeld, verloren
Door zonde en dwaling, van GOD zelf moet zyn herboren:
Gelyk het konſtſtuk door des eigen ſchilders hand.
Het *eenentwintigſt* toont, in hoe bedaarden ſtand
De vroome ruſten mag, te midden van all' 't ſollen
Der rampen: als een kloot, ondanks den ſlag en 't rollen.
Daar 't *tweeëntwintigſte*; (waarin te lezen ſtaat,
Hoe vlyt op hoogen laſt, de ſneeuw werkt van de ſtraat,)
Het zuivren van haar pad op 't hoog bevel des Heeren,
Aan all' de burgery der Christen-Kerk wil leeren.
Zie daar all' wat de pen des Dichters had geçierd
Met zyn' Beryming, die zo zagt en edel zwiert.

De

De *drieëntwintigste*, of de eerste onzer schetzen,
Bestraft hen, die door pragt 's Lands vroome zeden quetzen;
Daar ze and're natiën belachen om hun pragt:
Als reizigers op 't zien der praal van 't Moorsch geslagt.
Het *vierëntwintigst* Beeld wil aller aandagt wekken,
Om door 't Geloof, als door een kyker, klaar t' ontdekken
Het ysselyk gevaar van 't eeuwig Helsch verderf.
Het *vyfëntwintigst* leert de jeugd, die menigwerf
(Gelyk die om een haaz' het schoone paard afjaagen,)
Zich door haar drift verwoest, naa Wysheits lessen vragen.
In 't *zesëntwintigst* staat het zalig lot geboekt
Van hen, die JESUS in hunne eenzaamheit bezoekt:
Een' eer', veel hooger dan 't bezoek van vorst of koning.
De *Print die* hierop *volgt*, daar 't fondament der wooning
Gelegd word, roemt de deugd der waare Ootmoedigheid.
In de *agtëntwintigste*, welks fakkel licht en leidt,
Word 's Hemels Onderwys, als 't noodigst aangeprezen.
't *Naastlaatste* Zinnebeeld geeft d' eendragt elk te lezen
Van Reden en Gods Woord: als bakens aan de zee,
Gelykerhand geschikt, ter leiding' naa de reè.
Het *dertigste* het laatst', leert, aan de werelt sterven,
Om stervende eeuwig Heil en Leven te verwerven:
Gelyk de vroome man, hier leggende als een lyk;
Maar juichende in de vreugd' van 't nimmer stervend Ryk.
Een beè nog, Lezer! Prent toch in uw hart en leven
All' wat gy hier bevindt, naar 't Heilig Boek, geschreven.
Veragt niets onbeproefd. Dit 's waar ik meè besluit:
*Toets, toets het alles; en behoudt 'er 't goede* UIT.



SPIE-

# SPIEGEL

DER

# BOETVAARDIGHEID

EN

# GENADE,

*Voorgesteld in de gelykenis van den verlooren en wedergevonden Zoon*, Lukas XV. 11, enz.

# I. PRINTVERBEELDING.

*Verbeeldende de jongsten ZOON, na 't ontfangen van zyn Erfdeel.*



LUKAS XV. 11, 12. *En hy zeide, een zeker mens hadde twee zoonen; En de jongste van hen zeide tot den vader : Vader! geef my het deel des goeds dat* [my] *toekomt.*

# SPIEGEL DER BOETVAARDIGHEID EN GENADE,

*Voorgesteld in de gelykenis van den verlooren en wedergevonden Zoon*, Lukas XV. 11, enz.

---

## EERSTE GEZANG,

*Verbeeldende den jongsten Zoon, na 't ontvangen van zyn erfdeel.*

Dat is 'er door. Myn drift en beê,
Standvastig, sterk, en onverdrooten,
Heeft eindelyk haar wit beschooten,
En maakte Vaders hert gedwee,
Om 't erfgoed tussen my te deelen
En mynen broeder rechtevoort,
En, 't geen my wettig toebehoort,
In myne handen te beveelen.
Zo moest het gaan. Myn jeugdig bloed,
Van 't eerste en heetste vuur aan 't zieden,
Vond in het Vaderlyk gebieden
Te naauwen prang voor 't groots gemoed.

Dat kwam my dus geſtadig wekken;
ó Jongeling van braaf geſlacht,
Waar toe, waar toe zo lang gewacht
Uw' vryen hals het jok te onttrekken?
Hebt gy niet lang genoeg geleefd,
Gelyk een kind van minder jaaren,
Dat, in de waereld onervaaren,
Niet meer byna te zeggen heeft,
Als een der minſte huurelingen,
Op eigen oordeel en gezach
Geen' zaaken ooit verrichten mag,
Maar zelf in de allerkleinſte dingen
Zich met zyn' Vader moet beraân,
En doen naar vaders welbehaagen?
Kan uw verheven geeſt verdraagen
Noch langer aan dien band te gaan?
Neen neen; wat anders paſt uw' jaaren,
En ryp verſtand, dat nu niet meer
Een' ſtuur- en leidsman, als weleer,
Van nooden heeft, maar voor gevaaren
Zich zelv' genoeg behoeden kan,
En in de kunſt van wel te leeven
Niet min geleerd is en bedreeven,
Dan de alleroudſte en gaauwſte man.
U voegt het, als een' vrygebooren,
Zelf heer te weezen van uw goed,
Zelf te overleggen in 't gemoed,
Wat tot uw' welſtand dient verkooren,
En wat, als ſchaadelyk, gemyd.
Dat voetſpoer wyzen u de dieren,
De beesten, die op aarde zwieren,
't Gevogelt, dat de lucht doorſnyd,
Wier jongen hol en neſt begeeven,

Wan-

Wanneer 't vermogen van natuur
Hen ingeeft buiten het beſtuur
Der ouderen te kunnen leeven.
Dit voorbeeld ſtaat u na te treên.
En wat zoude u hier in beletten,
Daar 't ſtuk gegrond is op de wetten
Van billykheid en goede reên,
En door het wys beleid der ouden
Dat goed gebruik van langerhand
Zich heeft gevestigd in dit land,
En tot op heden ſtand gehouden?
Lang onderhield zich dus myn' ziel,
En vond in 't raadſlot haar behaagen,
Doch voelde een' ſchroom, die veele dagen
De uitvoering krachtig tegenviel,
Naardien ik lichtlyk kon bevroeden,
Dat Vader niet zo zacht en ſtil
Zich voegen zou naar myne wil.
En och! hoe ging 't my naar vermoeden!
Wat klonk, gelyk een donderſlag,
Myn' ſtem den ouden man in de ooren,
Als ik hem zoetlyk bragt te vooren
De zaak, die my op 't herte lag!
Hoe byster zag ik hem ontſtellen,
Als of een' droefheid zonder maat,
De voorboô van het hoogſte kwaad,
Zyn' bange ziele kwam beknellen!
En toen die eerſte ſtorm verdween,
De tong, ontbonden, weêr kon ſpreeken,
Hoe zocht hy myn beſluit te breeken
Door drang van veelerhande reên!
Wat dryft, dus vielen zyne woorden,
Wat dryft myn' Zoon tot zulk beraad,

Dat my het hert met ſmerten ſlaat,
En myne ziele dreigt te moorden?
Myn kind, wat is 'er, dat u deert,
En maakt u Vaders wooning tegen?
Vloeit niet myn huis van milden zegen,
Zo veel als lyf en ziel begeert?
Staan Vaders hert en handen beide
Voor u niet open en gereed?
Bevond gy immer, tot uw leed,
Dat myne liefde uw' bede ontzeide,
Gegrond op reden en beſcheid?
Had uwe ziel ooit ſtof van klaagen,
Dat zwaarder laſt, als gy kond draagen,
Uw' ſchouderen wierd opgeleid?
Ja zaagt gy niet altyd de ſtraalen
Van myn' barmhertigheid en zucht
Zelf in het oefenen van tucht,
Wanneer gy nu en dan de paalen
Van uwen pligt had overtreên?
Vond uwe ziel, wanneer gy keerde
Naar 't geen de redenskracht u leerde,
In myne goedertierenheên
Niet telkens ſtof van vreugd gebooren?
En toonde ik ooit, dat in 't gemoed
Een vonk of wortel wierd gevoed
Van haat, afkeerigheid, en tooren?
Uw hert, van alles wel bewuſt,
Moet u de waarheid zelf getuigen.
En kan dat uwe drift niet buigen,
Om in een ſtaat, zo vol van ruſt,
Zo vol vermaak, en zoetigheden,
Terwyl het lot u word verleend,

Met

Met my te blyven naauw vereend,
In 't hert vernoegd en wel te vreden?
Of is dit onderſcheid alleen
Zo groot en lastig in uwe oogen,
Ja zo onmooglyk te gedoogen,
My 't hoog gezach te zien bekleên,
Daar 't alles ziet naar myn behaagen,
En u, als recht is, zo verneêrd,
Dat gy, om 't geen uw hert begeert,
Uw' Vader reis op reis moet vraagen?
Is 't al te laag voor uw gemoed,
Uw's Vaders onderwys te hooren,
Dat u geſtadig aan komt ſpooren
Tot wakk'ren voortgang in het goed'?
En zoekt ge als eigen voogd te leeven,
Om zonder ſchroom in wangeneugt
De dert'le tochten van de jeugd
Den vryen toom en loop te geeven?
Een' beter hoop, in 't hert gevoed,
Verbied my dit van u te vreezen,
Die al te wel zyt onderweezen,
Dan zo verbasterd van gemoed
Uw' Vader in verdriet te wikk'len,
Uw braaf geſlacht in ſchande en druk,
U zelv' in ramp en ongeluk,
Dat eeuwig ſmerten zoude en prikk'len.
Ach! neen, myn Zoon, ach! neen, ach! neen.
't Zy eigen overleg uw' zinnen
Dit als behaaglyk bragt te binnen,
't Zy raadsliên van bedorven' zeên
Deez' neiging in uw hert ontſtaken,
Vertrouw uw 's Vaders goed beleid,

Ge-

Gesterkt door lange ervaarenheid,
En zorg om voor uw heil te waaken.
Verbreek, verbreek dien trotsen waan,
Die 't hert verbystert, en verwildert,
En als een' last voor de oogen schildert,
Een' trap beneden my te staan.
Laat vaaren die verkeerde raaden,
Wier vleijery geen ander baak
Zich voorstelt, dat in lyfsvermaak,
Ten koste van uw goed, te baaden.
Het lot van Cham, en Absalon,
Zo fel gevloekt, of doodgeslaagen
In frissen bloei van lentedagen;
Rehabeam, die zyne zon
In haaren opgang zag verduist'ren,
Doen zien, wat hy te wachten heeft,
Die Vader hoont, en wederstreeft,
En naar verkeerden raad durft luist'ren.
't Zy verre, dat uw' ziel, verzot
Door valse hoop van heil te smaaken,
Die dwaazen zich gelyk zou maaken,
Om eens met hen het zelve lot
Van deerlyk ongeval te proeven:
Maar dat hun eind, zo vol van rouw,
Met ernst bedacht, u wederhouw'
Van uwen Vader te bedroeven.
Dat eist myn' liefde, die uw' jeugd
Zo trouw bewaard, en gaêgeslaagen,
Ja als op handen heeft gedraagen,
En uw gezelschap tot haar' vreugd,
Voor haare zorg van zo veel' jaaren,
Met recht zich als een loon belooft:

Dat

Dat eiſt myn ouderdom, die 't hoofd
Lang heeft beſneeuwd met gryze haaren,
En hoopt, in u zo wel met reên,
Als in uw' broêr, een licht te ontmoeten
Voor 't oog, een ſtutſel voor de voeten,
En eenen leunſtaf voor de leên.
Ach! laat myn' ziel haar' wens genieten.
En is 'er iet, of iet geweeſt,
Dat onluſt baarde in uwen geeſt,
En u dit leven deed verdrieten,
Heeft broeder u onheus onthaald,
Dorſt u een knecht verongelyken,
Of ſchynen zelf myn' liefdeblyken
In uw gezicht te naauw bepaald;
Spreek op, ſpreek op, waar toe gezweegen?
Myne achtbaarheid weet hulp en raad
Tot weering van uw leed en ſmaad;
En liefde maakt my 't hert genegen,
Al, wat in reden kan beſtaan,
U onbekrompen toe te voegen,
Om uwe ziel te vergenoegen,
En van dit overleg te ontſlaan.
Zo poogde Vader veele dagen
Door overvloed van ſterke reên,
Gemengd met dreigen en gebeèn,
Myn opzet uit het hert te vaagen.
Doch even als een harde rots,
Wen de onweêrwinden, losgebroken,
De golven van de zee doen kooken,
Braveert het yſelyk geklots,
En weet van wanken, noch verwrikken,
Zo liet zich myn gemoed door reên,
Door dreigementen, noch gebeèn,

In 't minst beweegen, of verschrikken,
Maar wist, op alles wel bedacht,
Terstond eene uitvlucht te verzinnen,
Die 't al gemaklyk kon verwinnen,
Wat Vader my te vooren bragt.
Of stond ik nu en dan verlegen,
Straks was my 't landgebruik een schild,
Daar Vaders pylen op gespild
Als stomp ter aarde nederzeegen.
Zo hield ik 't veld. En Vader, moê
Van redenen en tyd te kwisten,
Door vruchteloos met my te twisten,
Stond eind'lyk myn' begeerte toe,
En gaf, niet zonder veele traanen,
Niet zonder zuchten, droef en bang,
Niet zonder klem en sterken drang
Van menigwerf herhaald vermaanen
Tot scherpe wacht op all' myn' treên,
My 't erfdeel, dat ik zocht, in handen;
Een' menigte van dierb're panden,
Een' schat van kostelyke kleên,
En goud, en blinkende juweelen,
Vergaderd van naby en veer,
En eene macht van geld, veel meer,
Dan ooit voor mynen wens kwam speelen.
't Gaat wel, 't gaat wel. Wat nu gedaan
Met zulken rykdom, zulken zegen,
Verr' boven myne hoop verkreegen?
Zal ik my hier ter nederslaan,
Een huis naar myne lust stoffeeren
Met kostlykheên en overvloed;
De neiging van myn hoog gemoed
In zeên vertoonen, en in kleêren,

Met

Met vrienden van gelyke jeugd,
Van eene zucht met my gedreeven,
In onderling genoegen leeven,
En zoet genot van gulle vreugd?
Neen, neen, zo moeſt ik niet beginnen,
Indien ik, by 't voldoen van luſt,
Met een den ſchat van waarde ruſt,
Die bron van blydſchap, zocht te winnen.
Want ſchoon my 't Vaderlyk gezach
Niet meer beperkt in myne zaaken,
Hy zou nochtans myn doen bewaaken,
En naauw beſpieden dag aan dag,
En zyn' berisping nimmer ſpaaren,
Als maar het minste was verricht,
Dat in zyn oordeel en gezicht
Scheen buiten 't rechte ſpoor te vaaren.
Zo zag ik telkens al myn zoet
Met ſaus van kwelling overgooten,
En nimmer naar myn' wens genooten
Het lieve wit van myn gemoed.
Wat dan? Al lang was 't in myne oogen
Een teken van een' laffen aard,
Te nestelen op Vaders haart:
Al lang wierd myne ziel bewoogen,
En ſterk genoopt van ed'le zucht,
Om vreemde landen te bezoeken,
In 's waerelds afgelegen' hoeken,
Beſcheenen van eene and're lucht;
Als eene zaak, die voor myn' jaaren,
En ſtaat, en afkomſt voeglyk ſcheen,
Om door vertelling niet alleen,
Maar zelf door weezendlyk ervaaren
Bericht te haalen van den ſtand

Der landen, ſteden, en rivieren,
Gebergten, bosſen, beemden, dieren,
  En kruideryen, bloem, en plant,
En tot de kennis in te dringen
  Van veeler volken aard en zeên,
  Gewoonten, wetten, dragt en kleên,
En duizend dergelyke dingen,
  Die, in 't geheugen trouw bewaard,
My zelv', den gantſen loop van 't leven,
En and'ren voordeel konden geeven,
  Ja zelf, als 't lichaam wierd bezwaard
Met eenen laſt van hooge jaaren,
  Door hun herdenking en verhaal
  Den ſuſſen geeſt noch menigmaal
Een zoet genoegen konden baaren.
  Doch hoe die neiging 't hert ontſtak,
En all' de zinnen kon bekooren,
Ik moeſt ze in mynen boezem ſmooren,
  Dewyl het my aan macht ontbrak,
En wiſt, dat Vader, hoe gebeeden,
  Hoe ernſtig van my aangezocht,
  Het noodige tot deezen tocht
In geenen deele zou beſteeden.
  Nu is het tyd, om myne luſt,
Ontſlaagen van ontzach en ſchroomen,
En onvermogen, eens volkomen
  Naar wil en wens te zien gebluſt.
Geen Vader kan 't my nu beletten,
  Al poogt hy weêr, gelyk voorheen,
  Door kracht van opgehoopte reen
Zich tegen myn beſluit te zetten.
  En ô! wat ſpelt zich myn gemoed,
Wanneer ik, Vaders oog ontweeken,

My vind in and're lucht en ftreeken,
Te zwemmen in een' zee van zoet!
Al kent my niemand in die landen,
Myn fchat, met milde hand befteed,
Gevoegd by 't aanzien van myn kleed,
Zal iders hert aan my verpanden;
Zal jagtwarande, en dierengaard,
En hof, en zaal, en kabinetten
My naar begeeren open zetten,
Hoe vaft gefiooten, en bewaard;
Zal elk met fterke zucht doen haaken,
Om door gedienstigheid en vlyt,
Aan myn' belangen toegewyd,
Myn' vriendfchap en myn' gunft te fmaaken.
Zo kan ik myn gezicht verzaân
In zeldzaamheden, nooit voorheenen
Bekend, nog aan myn oog verfcheenen!
Zo vind ik myne luft voldaan!
Terwyl myn' ziele van den morgen
Tot aan den avond vreugd geniet,
Bevryd van hertzeer en verdriet,
Bevryd van kommer, angft, en zorgen,
En ('t geen nog 't zwaarfte weegt) bevryd
Van Vader ftaâg te zien verftooren,
Zyn lastig morren aan te hooren,
En fcherp beftraffen, en verwyt.
ô Lustig, ô genoeglyk leven!
Hoe word myn hert alreeds geftreeld
Van zoete blydfchap, wyl uw beeld
Behaaglyk voor myn oog komt zweeven!
Hoe jookt myn' ziel, om 't ryk genot
Van uw' bekoorlykheen te plukken,
Die reeds door voorfmaak haar verrukken!

Ach! waar 't my heden in het lot
Van 't pluimgediert vergund te deelen,
Hoe zoude ik roeijen met een' vlucht
Op myne vlerken door de lucht,
En Vaders oog my ſtil ontſteelen!
Zo zoude ik all' die moeite ontgaan,
Dien aanval van gebeên en klagten,
Die my voorzeker ſtaat te wachten,
Zo haaſt myn Vader zal verſtaan
Myn' neiging en myn overweegen:
Zo kwam ik ſtraks, naar myne luſt,
In eenen ſchoot van weelde, en ruſt,
En hertsgenoegen neêrgezeegen.
Maar dit 's vergeefſe wens gedaan:
En heimelyk my door te maaken
Kan met den naſleep myner zaaken,
En haave, en rykdom niet beſtaan.
Ook zal het Vader min ontſtellen,
Min achterdocht, en kwaad vermoên,
En bange zorg in 't herte voên,
Om telkens zyne ziel te kwellen,
Wanneer ik zelf met een gelaat,
Vol eerbewys en minzaamheden,
Hem myn' begeerte kom ontleeden,
En vraag, als rechts, zyn' wysheid raad,
Hoe beſt myn' reizen aan te vangen,
Terwyl myn' reden en beleid,
Hem toont een' ſchat van nuttigheid
In 't boeten van myn hertsverlangen.
Zo word myn kinderpligt voldaan,
En Vader lichtlyk ingenomen,
Om myne reisluſt, zonder ſchroomen
Voor ramp of onheil, toe te ſtaan.

Of

Of geeft hy blyk van wanbehaagen,
Myn geeft volduurt het ftil en koel,
En zal zich troosten het gevoel
Van ongemak voor weinig' dagen;
Terwyl ik al, wat noodig is
Tot deezen tocht, gereed laat maaken:
Zo zal de vreugd te zoeter fmaaken
Na ongeneugte en droefenis.
Wel aan; wat dient 'er meer bezonnen?
Wat meer beraadflaagd, en bedacht?
Niets, niets. Waar toe dan noch gewacht?
Waar toe niet vaardig werk begonnen?
Die tyd van doen met dreigen flyt,
Betoont zich van beleid verfteeken,
Of dat hem moed en macht ontbreeken,
En raakt veeltyds zyn oogmerk kwyt.
En daar de ziel, in 't overweegen
Van zaaken, moeite en laft voorziet,
Eer zy haar wit en wens geniet,
Is hulp en trooft in fpoed gelegen.
Dat leert het welgegronde woord,
't Is beter door het vuur geloopen
Van zwaarigheden, dan gekroopen,
Uit wyzen mond zo vaak gehoord.
Wel aan, geen meerder tyd verlooren.
Eerft Vader myn befluit gemeld,
Dan al het noodige befteld:
Zo word eerlang de dag gebooren,
Die my met blydfchap heen ziet gaan.
Hoe eer aan 't werk, hoe eer gedaan.

TWEE-

## TWEEDE GEZANG,

*Vertoonende den Vader, op 't affscheid van den Zoon.*

Daar gaat hy, ach! daar gaat hy heen,
Die roekelooze en onbedachte,
En kreunt zich niet aan myne klachte,
  Gebeden, zuchten, en geween.
Daar gaat hy, ach! daar gaat hy heenen,
  Zo wel vernoegd, en bly' te moê,
  Wie weet naar welke landen toe,
In 's waerelds and'ren nacht verdweenen.
  Daar gaat hy heen met al zyn goed,
Hem toegedeeld naar zyn begeeren,
Als of hy nooit dacht weêr te keeren.
  Helaas! hoe klopt myn bang gemoed!
Hoe dreigt my 't hert van rouw te fcheuren,
  En bitt're droefheid zonder maat,
  Die allen trooft te boven gaat!
Wien zal ik eerft, of left betreuren?
  My zelven, die, dus hoog bejaard,
Myn' teêre omhelzing en myne oogen
Zie eens vooral myn' zoon onttoogen?
  Of hem, die, van zyn' pligt veraard,
Dit van zich zelven kan verwerven,
  Daar hy zyn' ouden Vader ziet
  Zo diep gedompeld in verdriet,
En druk, die hem byna doen fterven?
  Of voeg ik 't beide beft by een,
Wyl, 't een geketend aan het ander,
En niet te fcheiden van elkander,
  Elk even krachtig tot geween

En

# II. PRINTVERBEELDING.

*Vertoonende den VADER, op 't afscheid van den ZOON.*



LUKAS XV. 12 - 16. *En hy deelde hun het goed.*

*En niet veele dagen daarna, de jongste Zoon, alles hy een vergaderd hebbende, is weggereist in een verr'* [gelegen] *land, en heeft aldaar zyn goed doorgebragt, leevende overdadiglyk.*

*En als hy het alles verteert hadde, wierd 'er een groote hongers-nood in dat zelve land, en hy begon gebrek te lyden.*

*En hy ging heenen en voegde zich by een van de burgers deszelven lands; en die zond hem op zyn land, om de zwynen te weiden.*

*En hy begeerde zynen buik te vullen met den draf, die de zwynen aten: en niemand gafze hem.*

En bitt're klagten ſchynt te maanen?
Ja, oude man, de droefheid weet
Van rang noch regel, als haar leed
Het oog doet ſmelten in zyn' traanen,
De borſt doet loozen zucht op zucht,
En dringt de heeſe keel by vlaagen
Met deerlyk jammeren en klaagen
Een' galm te wekken door de lucht.
Zo krygt op 't beſt de zaak haar' waarde,
En ider reis op reis zyn' beurt,
Tot dat ik, moede en afgetreurd,
Myne oogen ſluit in 't ſtof der aarde.
Was dit, helaas! was dit het loon
Van all' de zorg, die myn' gedachten,
Geheele dagen, gantſe nachten,
Voor 't beſt deed waaken van myn' zoon?
Was dit het loon van zo veel' jaaren
Met vlyt en moeite een' overvloed,
Een' ryken ſchat van geld en goed
Tot zyn gebruik by een te gaêren?
Was dit het loon van 't geen zo mild,
Om hem in kennis ryk te maaken
Van veele weetenswaarde zaaken,
Zyn' ſtaat betaamlyk, wierd geſpild?
Was dit het loon van al 't vermaanen,
Zo trouw beſteed, om zyne jeugd
Te leiden op het ſpoor der deugd,
En dus den weg tot heil te baanen?
En zie ik dus myn' hoop voldaan,
Die my zo zoet voor de oogen ſpeelde,
Die my zo zoet het herte ſtreelde,
Als telkens in my op kwam gaan,
Dat eens myn zoon in rype jaaren

My ftrekken zou tot tydverdryf,
Tot luft en hulp naar ziel en lyf,
En eene kroon voor myne haaren?
ô Droevig loon van zorg en vlyt!
ô Schraale hoop, in rook verdweenen,
Juift als het oog zich ziet befcheenen
Van dien zo lang gewenften tyd,
Waar in ik dacht uw' vrucht te maaijen!
Zo word een hovenier gevleid
Met hoop van zyne naarftigheid,
In fpitten, mesten, planten, zaaijen,
In fnoeijen, wieden trouw befteed,
Te zien beloond met milde vruchten:
Zo ftaat hy jammerlyk te zuchten,
Geprangd van treurig herteleed,
Wanneer hy door onguure vlaagen
Ziet op den grond het frisfe kruid,
Ziet van 't geboomt het tierig fruit
Ter neêr geveld en afgeflaagen.
Helaas! hoe fpelde myn gemoed,
Als zag het deezen ftorm te vooren,
Dat my geen' blydfchap was befchooren,
Wanneer myn zoon verzocht het goed
Hem en zyn' broeder toe te deelen!
Hoe billyk fchroomde ik aan 't beleid
Van zyne jeugd en dertelheid
Zo grooten rykdom te beveelen!
Noch ging myn' zorge verder niet,
Als dat hy hier zich zou begeeven
Tot een aanzienlyk luftryk leven,
Daar toch de jongheid meeft op ziet.
Noch bleef in myne ziel 't vertrouwen,
Dat kinderlyk ontzach en fchroom,

Dat

Dat myn' vermaaning hem in toom
En eenigſins in pligt zou houwen.
Noch hoopte ik, als zyn' loſſe jeugd
Eens tot bedaaren mogt geraaken,
Dat hy zyn' dwaasheid zou verzaaken,
En keeren op den weg der deugd.
Maar weinig dacht ik, dat zyn' luſten,
Afkeerig van zyn Vaderland,
En my, en menig bloedverwant,
Hem dreeven naar uitheemſe kuſten.
Te weinig dacht ik, (ach! hoe blind
Is 't oog in 't geen ons zal gebeuren!)
Dat eene ſlag my zoude ontſcheuren
Dien ſchat, en met dien ſchat myn kind.
ô! Had ik dat voor af geweeten,
Ik had gewis my wel bedacht,
Ik had voorzeker my gewacht
't Begeerde deel hem toe te meeten.
Maar ach! wat overlegt myn geeſt!
Want ſchoon myn welgegrond mishaagen
Hem zyn verzoek had afgeſlaagen,
Wie weet, of 't beter waar geweeſt?
Terwyl hy dus zich vond genegen,
Had hy, om zyn' verkeerde luſt
Naar zynen wens te zien gebluſt,
Zich licht bediend van ſlinkſe wegen.
Vergeefs is alles, wat men doet,
Daar deugd veragt word en vertreeden,
En zucht tot ongeregeldheden
De heerſchappy voert in 't gemoed.
Die heeft, arglistig en bedreeven,
Verſchot van middelen en raad,

Om ſteeds in onbekrompen' maat
Haar' boozen tocht vol op te geeven.
En zo 'er de een in ſuſt en ſteekt,
Van ſtonden aan zal licht een ander,
In 't kwaad meer afgerecht en ſchrander,
Vervullen 't geen hier aan ontbreekt.
Zo moeſt ik toch myn' zoon verliezen;
Het zy ik werkte hard, of zacht;
En, in dien eigen prang gebragt,
Was 't laatſte verr' voor 't beſt te kiezen.
Ten minſten maakt het my geruſt,
En ſchootvry voor de lasteringen,
Als of myn' ſtrenge handelingen
Hem bragten tot verkeerde luſt;
En 't moet een' ider overtuigen,
Dat myne liefde al heeft betracht,
Wat ooit een Vaders herte wracht,
Om 't hert van zynen zoon te buigen.
Dus blyft de ſchuld op hem alleen,
Die, ſtug en onverzet van zinnen,
Door gunſt noch liefde was te winnen,
En ſtapte los door alles heen.
ô Droeve ſchuld! ô ſtof van klaagen!
Hoe wil hem eens die ſtoute daad,
(Indien helaas! maar niet te laat)
De ziel door naare wroeging knaagen!
Hoe wil hem 't oog eens opengaan,
Wanneer hem van het bang geweeten
Het bitter leed word toegebeeten,
Zyn' ouden vader aangedaan!
Of zou hy licht alleen begeeren,
Tot meerder aanwas van verſtand,
Te gaan bezien 't uitheemſe land,

En

En dan vernoegd weêrom te keeren?
Dan, hier in ſtilte neêrgezet,
Het overſchot van myne dagen
In zoete vrede en welbehaagen
Met my te leeven onbelet?
ô Mogt my zulk een lot gebeuren,
Hoe zag ik all' myn' druk geweerd,
En in blymoedigheid verkeerd
Myn bitter hertverdriet en treuren!
Ja was ik rechtevoort bewuſt,
Dat my deeze uitkomſt ſtond te wachten,
Ik ſtaakte ſtraks myn' droeve klagten,
En zou, te vreden en geruſt,
Dat uur, dat vrolyk uur verbei'en.
Doch idel is 't, dat myn gemoed
Zich met verbeelding van dat zoet,
En eenen blik van hoop wil vleijen.
Neen, had zyn hert zich voorgeſteld
My eenmaal weder t'huis te komen,
Hy had zo gants niet meê genomen
All' zynen rykdom, haave, en geld:
Hy had in myne of and're handen
Dien ballaſt midlerwyl gedaan,
Om onbelemmerd, onbelaân,
Zyn' tocht te doen door vreemde landen:
Hy had aan my of eenig vriend
Alvoorens klaar bericht gegeeven,
Naar wat geweſt hy dacht te ſtreeven,
Op dat hy telkens wierd gediend
Van onderſtand, en minlyk ſchryven.
Dit leert my dan, dit tuigt gewis,
Dat anders niet zyn doelwit is,
Dan eeuwig van my weg te blyven;

Dan verre buiten myn gezicht
Een' ſtaat van leven aan te vangen,
Naar 't ongeregelde verlangen
Van zyne wulpſe jeugd gericht.
En ach! hoe dwaalen myn' gedachten!
Hoe woelt het in myn hert door een
Van beelden door angſtvallighêen,
Die 't lot voorzeker ſpelt te wachten!
My dunkt, ik zie hem reeds geland
In 't vreemd geweſt, met losſe menſen,
Die niets dan lyfsgeneugte wenſen,
Verknocht door ſnooden vriendſchaps band.
My dunkt, ik zie hem alle dagen
Met zyn gezelſchap, zonder toom
Van eerelyke ſchaamte en ſchroom,
Naar 't vuil genot van weelde jaagen.
My dunkt, ik zie hem ſtadig aan
Zyn' dert'le luſt voldoen en wetten
Door overdaadige banketten,
Daar ſpyze en drank het lyf belaân.
My dunkt, ik zie hem trots braveeren,
In huis met prachtig huisſieraad,
En, daar hy zich begeeft op ſtraat,
Met breeden zwier van weidſe kleêren.
My dunkt, ik zie hem meê geſnoerd
Aan ſchandelyke tydverdryven
Van teerlingſpel en dobbelſchyven,
Een' peſt, die tans de jeugd vervoert.
My dunkt, ik zie hem met de zinnen
Te droef verſlingerd en verzot
Op 't eerelooze mingenot
Van zielverleidende meerminnen.
En ô! wie weet, of niet de hand

Van

Van eenig onverlaat in tooren,
Uit ingebeelden hoon gebooren,
Hem helpt ontydig aan een' kant!
Want daar men vriendſchap op de gronden
Van deugdelooze werken ſticht,
Word door een' nietige oorzaak licht
De band dier maatſchappy geſchonden,
Word haaſt de liefde in haat verſmoord,
Word licht krakkeel en twiſt ontſteeken,
Die zyne vlammen uit doet breeken
In lyfgevecht en dollen moord.
Of zo hem dit niet ſtaa te dugten,
Wat lot verwacht hem, welk een end,
Dan in gebrek en diep elend
Zyn' dert'le dwaasheid te bezugten?
Want ſchoon hy noch veel meer bezät,
Als myne hand hem heeft gegeeven,
Ja zynen rykdom zag verheven
Verr' boven eenes konings ſchat,
Het mogt zyn onheil wat vertraagen;
Maar geenſins weeren te eenemaal.
ô Neen', zyn ſlempen, en gepraal,
Zyn ongebonden luſtbejaagen,
Zyn ſnood gezelſchap, elk vol liſt,
Elk een' harpy, vol ſlinkſe greepen,
Zou eindlyk alles heenen ſleepen,
Veel eerder, dan hy 't had gegiſt.
Een waterkolk, hoe diep gegraaven,
Hoe breed, en wyd, indien hem niet
Het ſtroomen van een' klaaren vliet,
Of milde bronnen ſtaadig laaven,
Daar hem zyn vogt door menig hand
Met ſcheppen, putten, word onttoogen,

Moet

Moet op het left geheel verdroogen,
En worden tot een dorftig land.
Zo dunkt my, zie ik ook ten leste
Myn' zoon in kommerlyken ftaat.
En ach! wat middel, ach! wat raad
Is voor zyne armoê dan ten beste!
Of zal hy in zyn' ramp en leed,
Het rot van zyn' verkeerde vrinden,
Gelyk voorheen in weelde, vinden
Tot zyne hulp en dienft gereed?
ô Neen, ô neen, zo haaft zyn' fchatten
In vuile wellult zyn verdaan,
Zal elk onwaardig hem verfmaân,
En zynes wegs gaan heenen fpatten,
Als gieren, die, met fnellen vlucht
Op 't doode lyf geftort van boven,
Wanneer het vlees is afgekloovcn,
Weêr heenen ftryken door de lucht,
Om elders nieuwen roof te ontdekken.
En waar is grond, daar hoop op ziet,
Dat zich een ander zyn verdriet
Uit medelyden aan zal trekken,
Daar 't overal bekend zal ftaan,
Dat hy, door dwaaze luft gedreeven,
Zich zelv' door ongeregeld leven,
Die ramp heeft op den hals gelaân?
Ach! ider zal hem heenen zenden,
En reis op reis met bits verwyt,
En fpot, die hem door 't herte fnyd,
Te meer verzwaaren zyne elenden.
Of gaat hy, daar zich niemand vind
Van hem bewuft, wie zal hem helpen?
Wie daar zyn' fmert en lyden ftelpen?

Want

Want onbekend maakt onbemind.
Zo mag hy jammerlyk gaan zwerven
In bitter hertzeer achter land,
Tot dat de honger hem vermant,
En ergens op het veld doet ſterven;
Daar 't mager afgevaſte lyf,
Ontbloot van 't eerelyk begraaven,
Ten prooi van gieren, kraai, en raaven,
Of wreede wolven, leggen blyf.
Hier tusſen, wat ſtaat my te wachten,
My ouden, my bedroefden man,
Als een' geduurige oef'ning van
Aan een geknoopte jammerklagten:
Het zy de zon in 't bloozend ooſt,
Gehuld met glans van goude ſtraalen,
Haar hoofd ter kimmen uit komt haalen,
Het zy de nacht, die 't al vertrooſt,
En moeite en ſmerte kan geneezen,
Zyn' vlerken uitſpreid over de aard;
Daar onophoudlyk my bezwaart
De zorg, hoe 't met myn' zoon mag weezen.
Die zal, het zy ik my in huis
Alleen bevind, of op den akker,
My volgen onvermoeid en wakker,
En telkens wekken kruis op kruis:
Die zal myn hert geſtaâg beknellen,
Wanneer myn' vrienden, welgemoed,
Myn' maagen van het naaste bloed
Uit gulle neiging my verzellen:
Die zal zo vaak, daar alles kwynt,
Met nieuwe ſmert myn' ziel doorgrieven,
Als, om zyn' vader te believen,
Myn oudſte zoon voor my verſchynt:

Terwyl my telkens, op 't aanſchouwen
Van ider kind, myn jongſte zoon
Voor myn' verbeelding komt; gewoon
Dus myn' gedachten t' onderhouwen:
In wat geweſt of waerelds oord
(ô! Mogt, ô! mogt ik dit eens weeten!)
Mag nu myn zoon zyn neêrgezeten,
't Zy Ooſt, of Weſt, of Zuid, of Noord!
Hoe mag, hoe mag hy 't nu al maaken?
Wat regelmaat, wat ſtyl en wet
Of zyn' verkiezing heeft gezet,
En volgt in 't ſchikken zyner zaaken!
Hoe legt hy toch zyn leven aan,
Indien hy, laas! noch is in 't leven!
Of is zyn draad reeds afgeweeven,
En hy den weg van 't graf gegaan!
ô! Mogt my eens bericht gebeuren,
Wat ziekte of kwaal zo vroeg die lamp
Verdoofde, of welk een ſtorm van ramp
Dien bloem van zyne ſteel kwam ſcheuren!
ô! Mogt ik weeten, in wat ſtand
De veege ziel zich heeft bevonden,
Wanneer zy wierd van 't lyf ontbonden
Door 's doods ontzachelyke hand!
Zo wil myn' kommer 't hert doorſteeken,
Wanneer ik my, in huis en veld,
Of van myn' vrienden vergezeld,
Dien eenen zoone zie ontbreeken:
Zo wil de zorge voor dat pand
Geſtadig all' de vreugd verſtooren,
Die my door 't byzyn was beſchooren
Van zoon, en vriend en bloedverwant:
Terwyl hier onder noch 't verlangen,

Hoe

Hoe ongegrond, hoe ongezien,
Myn' ziel bekruipt, om eenmaal dien
Verlooren zoon noch weêr te ontvangen.
Vooral indien 'er bode of poſt
Voor myne wooning ſtand mogt houden,
Of de oogen eens een' man aanſchouden,
In vreemde kleeding uitgedoſt.
Dan wil in 't hert de hoop herleeven,
Vaſt denkende, ô! daar komt gewis
Een, die my trooſt in droefenis,
En tyding van myn' zoon zal geeven.
Ten minſten, wyl ik in 't gemoed
Zal wenſen, dat het zo mag weezen,
En dobb'ren tusſen hoop en vreezen,
Zal die begeerte mynen voet
Met haaste naar dien vreemden jaagen,
Daar hem myn mond van ſtuk tot ſtuk
(Het diene dan tot vreugd, of druk)
Op alles naauw zal ondervraagen.
Maar laas! hoe ſchielyk wil zich weêr
Die blik van hoop en vreugde wenden,
Wanneer ik uit dien onbekenden
Niets, niets van al wat ik begeer,
Met myne vraagen kan ontdekken!
Wat wil die vlyt, vergeefs beſteed,
Een' nieuwen ſtorm van herteleed
En droefheid in myn' ziel verwekken!
Zo, zo loopt vaſt myn leven af
In zuchten, klaagen, weenen, treuren.
En ô! hoe wil my 't herte ſcheuren,
Als, met den eenen voet in 't graf,
Ik dat genoegen noch moet derven,
Dat de een zo wel, als de and're zoon,

Zich voor myn' legerſteê vertoon',
Daar hy zyn' vader, voor het ſterven,
Den laatſten dienſt en hulpe doet,
Myn' laatſten zegen, laatſte reden,
Vol tedere genegenheden,
Ontvangt, en drukt in zyn gemoed,
En ſtaat gereed, om vaders oogen
Te ſluiten met bedeesde hand,
Zo haaſt de ziel, het beste pand,
Uit 's lichaams kerker is gevloogen!
Maar ach! wat nood, wat nood was 't al,
Wierd my voor 't leſt die hoop gegeeven,
Dat ik myn' zoon in 't ander leven
In heil en vreugd aanſchouwen zal!
Zo konde ik 't al geduldig draagen,
Zo was de elende geene elend,
Zo ſcheide ik hier van daan in 't end
Met vol genoegen en behaagen.
Doch hier, en namaals, ach! ach! ach!
Rampzalig voor altyd te weezen,
Gelyk myn' zorg met recht doet vreezen,
Dat treft myn' ziel met fellen ſlag,
Dat zal my all' myn' dagen treffen,
Zo lang myn oog het licht aanſchouwt,
Zo lang myn geeſt de kracht behoud,
Om iets verſtandig te beſeffen.
Ach! Hemel, ach! genaê, genaê:
Ach! ſchut, door myn' gebeên bewoogen,
Dat onheil door uw alvermogen.
Slaa mynen zoon in 't herte, ſlaa
Dien onbedachten in 't geweeten;
En, kan het anders niet geſchiên,
Doe hem door prang van rampen zien,

Ho

## III. PRINTVERBEELDING.

### *De VERLOOREN ZOON, tot zich zelven keerende.*



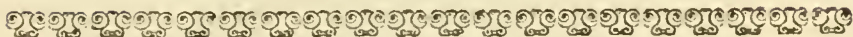
LUKAS XV. 17-20. *En tot zich zelven gekomen zynde, zeide hy: hoe veele huurelingen myns vaders hebben brood, en ik vergaa van honger?*

*Ik zal opstaan en tot mynen vader gaan, en ik zal tot hem zeggen: Vader! ik hebbe gezondigd, tegen den Hemel, en voor u.*

*En ik ben niet meer waardig uw' zoone genaamt te worden: maak my als eene van uwe huurlingen.*

*En opstaande ging hy na zyn Vader.*

Hoe verr' hy heeft zyn' pligt vergeeten.
  Al moet hy hier ten doele ſtaan
Voor fellen ſlag van 't zwaarſte ly'en,
Geen nood, indien het kan gedyen,
  Om 't eeuwig lydens-lot te ontgaan.
Ach! Hemel, leen my gunſtige ooren:
  Want zonder hulp van uw beleid,
  En macht, en goedertierenheid,
Is alles hooploos en verlooren.
  Ach! zo gy niet myn helper zyt,
  Ben ik myn' zoon voor eeuwig kwyt.



## DERDE GEZANG.

*De VERLOOREN ZOON, tot zich zelven keerende.*

Stort uit, ſtort uit, myn bang gemoed,
Stort uit de ſmerten, die u plaagen,
En, als een worm, geduurig knaagen,
  In eenen zilten traanenvloed,
Die, langs het aangezicht met plasſen
  Tot op het aardryk afgevloeid,
  En tot een' beek eerlang gegroeid,
Bekwaam zy om my zelv' te wasſen.
  De druk ontlaſt zich door geween,
Door zuchten, en door jammerklagten,
Eer de angſt het herte koom' verſmachten.
  En ach! wie had ooit meerder reên,
Om met zyn kermen, en zyn brullen,

Uit baugen boezem opgeweld,
Met deerlyk handgewring verzeld,
Alom de gantſe lucht te vullen,
Als ik, die, van myns vaders erf,
En alle maagen wyd geweeken,
Van allen trooſt en hulp verſteeken,
In dit geweſt elendig zwerf?
Als ik, die, korts met pracht van kleeden
Op 't rykelykſt gedoſt, en net,
Nu naauwlyks met een' ſleur en ſlet
Kan dekken myne naakte leden?
Als ik, die, voormaals in 't genot
Van ſtaat en eer gewoon te leeven,
My nu tot ſlaaffen dienſt moet geeven,
En pasſen op het zwynenkot?
Als ik, die geene lekkernyen
Weleer te dier of waardig vond
Tot voedſel voor myn' dert'len mond,
En nu, helaas! gebrek moet ly'en?
Als ik, die, in myn' ruimen ſtaat
Gevierd, gevleid, en aangebeeden,
Nu als met voeten word getreeden,
Van elk verſtooten, en verſmaad?
Ach! ach! hoe kan het lot verloopen!
Wat uitkomſt heeft myn' ziel, aan 't end
En afgetreurd, in deeze elend'
Myn gantſe leven lang te hoopen?
ô Huurelingen, die met vlyt
Geſtadig paſt op uwe pligten,
Om u naar vaders laſt te richten,
Hoe word uw ſtaat van my benyd!
Want ſchoon u een naauwkeurig zorgen,
En arbeidzaame naarſtigheid

In

In uwen dienſt is opgeleid,
Die onophoudlyk van den morgen
U bezig houd tot 's avonds laat,
Noch mag het u naar wens gebeuren,
Dat zich het lichaam zonder treuren
Met overvloed van brood verzaad.
Maar ik, die als een zoon voor deezen
In 't zelve huis wierd aangezien,
Aan wien gy eer en dienſt moeſt biên,
Ben tot veel erger ſtand verweezen,
Wroet dag aan dag in ſtank en ſlyk,
In 't gadeſlaan van vuile zwynen,
Daar 't lyf, door hongersnood aan 't kwynen,
Zich toont niet anders als een lyk;
Daar de onbarmhertigheid der menſen
Slaat reis op reis myn ſmeeken af,
Wanneer ze om walgelyken draf
My tot verzaadiging hoort wenſen;
Daar in dien deerelyken nood
Niet anders over ſchynt gebleeven,
Als door gebrek 't elendig leven
Eerlang te wiſſ'len met de dood.
En ach! was maar dat uur gebooren,
Wat was 't my een behaaglyk uur,
Dat al myn bitter, al myn zuur
Eens voor altoos in 't graf zou ſmooren;
Daar nu door 't rekken van dien tyd,
Het groot getal van myne plaagen
Geſtadig groeit, en alle dagen
Het lichaam duizend dooden lyd!
ô Valſe vrienden, die voor deezen
My hingt, gelyk een klis, om 't lyf,
Toen in uw' dertel tydverdryf

Myn

Myn goed u kon behulpig weezen ;
  Sireenen, die vernift en fnood
Met open arm my plagt te ontvangen,
Zo lang ik aan uw hol verlangen
  En zucht tot geld myn' fchatten bood;
Waar zyt, waar zyt gy nu verdweenen,
  Nu 't zonnelicht van myn geluk
  Wykt voor een' nacht van ramp en druk,
En eens vooral heeft uitgefcheenen?
  Helaas! nu zie ik, doch te laat,
Hoe licht de ziel zich vind bedroogen,
Die, door een' glimp van min bewoogen,
  Op menfen gunft en vriendfchap ftaat.
Nu zie ik klaar, dat al uw vleijen,
  Uw ftreelen, en bewys van eer,
  Een looze trek was, en niet meer,
Om in uw' ftrikken my te lei'en:
  Wyl, elk gevlooden met myn goed,
Niet een myn onheil neemt ter herte,
Of tot verlichting van myn' fmerte
  Zelf de allerminfte pooging doet.
Maar ach! wat helpt, wat helpt dit klaagen
  Om 's waerelds ongeftadigheid?
  Waar toe, waar toe de fchuld geleid
Op menfen gunft, vol losfe vlaagen?
  Ik zelf ben oorzaak van myn leed,
Die, zonder 't einde te bezinnen,
Aan overdaad en fchandig minnen
  Te dwaas myn' rykdom heb befteed.
Nu word het loon my toegemeeten.
  Rampzalig loon, hoe word myn hert
  Van doodelyke fpyt en fmert
Geplukt, getornd, gefcheurd, gereeten!

Wat

Wat ging u aan, ontaarde ziel,
Dat gy zo los en onberaaden,
Om in een' korte luſt te baaden,
In deeze droeve laagte viel?
Gy had al wat gy kond begeeren:
Een' Vader, ryk van haave en ſchat;
Die alles voor u over had,
Wiens zucht geen ding u liet ontbeeren;
Een huis, aanzienlyk, ruim, en groot,
Op 't rykſt vervuld van alle zaaken,
Die oog, en oor, en hert vermaaken,
Verr' boven eis van enk'len nood;
Een' menigte van lieve vrinden,
Die, tot bevord'ring van uw baat,
Met hun gezelſchap, raad, en daad
Zich altyd vaardig lieten vinden;
Een' hoop van knechten, ſteeds bereid,
Steeds uitgeſtrekt met hert en zinnen,
Om uwe gunſt om ſtryd te winnen
Door allerlei gedienſtigheid.
Dus had gy 't wenſelykſte leven,
Dat ooit een' mens wierd toegevoegd.
Waarom, waarom dan niet vernoegd
En ſtil in zulken ſtand gebleeven?
Maar neen: uw onbezonnen waan,
Uw dwaaze drift kon niet gedoogen,
Noch langer onder Vaders oogen
En opzicht, als een kind, te ſtaan.
Gy moeſt uw goed met eigen' handen
Beſtuuren naar uw' hertenluſt:
Gy moeſt van uw' geboortekuſt
Eens reizen naar uitheemſe landen.
Wat Vader bad, wat vrienden deên,

Om uwen uittocht te beletten,
Niets konde uw dwaas besluit verzetten,
Gy volgde uwe eigen' zinnelykheên.
Helaas! hoe snyd my door 't geweeten
t Herdenken van dien droeven dag,
Toen Vader my reisvaardig zag,
En, afgetreurd, en nat bekreeten,
Den laatsten kus van afscheid gaf,
En drukte al beevende en bewoogen
Myn' handen, wyl een vloed uit de oogen
Afbiggelde op myn aanzicht af;
Daar droefheid hert en mond beklemde:
Zo dat het allerjongste woord,
Vaar wel, myn zoon, maar half gehoord,
Op bleekbestorven' lippen stremde!
Hoe smelt myn hert van naaren rouw,
Als my voor de oogen komen zweeven
De gulde lessen, my gegeeven
Uit overmaat van liefde en trouw:
Doch lessen, weinig overwoogen,
En minder noch van my betracht,
Maar stout verwaarloosd, en veracht,
En in den wind eerlang vervloogen!
ô Roekelooze jongeling,
Hoe mogt, hoe mogt het u van 't herte,
Te zien de droefheid en de smerte,
Die 's Vaders ziel om u beving!
Hoe konde gy de eerwaardige oogen
Om u zien storten zulken vloed
Van traanen uit een bang gemoed,
En blyven nochtans onbewoogen!
Hoe kond gy zo veel' nutte reên,
Met ernst gebonden op 't geweeten,

Zo.

Zo achteloos, zo haast vergeeten,
  Ja zo onwaard met voeten treên!
ô Wee! ô bitter weê! ô smerte!
  Ach! Vader, ach! hoe pynt het leed,
  Dat u myn' dwaasheid voelen deed,
Door zyn' gedachtenis dit herte!
  Nu strekt de galm van ider woord,
Dat uwe vaderzucht myne ooren
Tot onderwys vergeefs liet hooren,
  Een' dolk, die myne ziele moord.
De zuchten, zonder vrucht voorheenen
  Uit uwen boezem opgeweld,
  Zyn elk een' schroef, die 't herte knelt,
En telkens zuchten doet, en steenen.
  Het treurig beeld van ider traan,
Die ik uit uw gezicht zag dringen,
Doet in elk oog een' bron ontspringen,
  En stroomen, zonder stil te staan.
Zo word uw hertzeer streng gewrooken
  Aan my ontaarden, die den raad
  Eens trouwen Vaders heb versmaad,
En 't kinderlyk ontzach verbroken.
  ô! Mogt ik eens, met dit gezicht,
Geleerd door zo veel' droeve kwaalen,
Myn' doorgebragten tyd herhaalen,
  Hoe kweet ik my in mynen pligt!
Hoe zoude ik zien naar Vaders oogen!
  Hoe zoude ik op zyn wenken spoên,
  Om vlytig zynen wil te doen
Met al myn herts en lyfs vermogen!
  Maar ach! waar denk, waar wens ik om?
Vergeefs, vergeefs is deeze reden:
De tyd, die eens is doorgegleeden,

 Keert

Keert door geen bidden wederom.
Al smeekte ik jaaren na elkand'ren,
Al schreide ik eeuwen achter een,
Tot dat ik smolt, en myn geween
My zelv' in water deed verand'ren.
Neen, neen, geen naraad geld, of baat;
Maar voorraad, en te recht bezinnen,
Eer dat men gaa een werk beginnen,
Wat eind daar van te wachten staat.
Zo had het my betaamd te vooren
Het stuk omzichtig gaâ te slaan,
En naar het vaderlyk vermaan,
En trouwe vriendenraad te hooren.
Ten minsten moest ik zyn gekeerd,
Om beter leven aan te vatten,
Eer dat ik zo onnut myn' schatten
Geheel verslempt had, en verteerd.
Dat legt 'er toe: en waar ik wende
Myn droef gezicht in deezen nood,
Ik vind geen heul, als aan de dood,
Die alle lyden brengt ten ende.
Of zou myn Vader noch, indien
Ik voor zyn oog my kwam vertoonen,
Myn' buitenspoorigheid verschoonen,
En my op nieuw zyn' gunste biên?
Helaas! hoe dwaalen myne zinnen!
Hoe zoude ik, nu zo verr' van huis,
Zo afgemat van ramp en kruis,
Dien moeijelyken tocht beginnen?
En schoon ik vond dien arbeid licht,
Wyl alles wykt voor rustig poogen;
Ach! ach! met wat gelaat, wat oogen,
Zoude ik verschynen voor 't gezicht

Van

Van mynen Vader? Met wat woorden
  Zoude ik ontfluiten mynen mond,
  Indien hem niet de fchaamte bond,
En wederhield met haare koorden?
  En of ik al dien klem verwon,
Ja zo beweeglyk wift te fpreeken,
Dat myn gebed en ned'rig fmeeken
  De hardfte herten buigen kon;
Wat reden is 'er van vertrouwen,
  Dat, in zo jammerlyken ftaat,
  Myn Vader met een bly gelaat
My als zyn' zoon weêr zoude aanfchouwen:
  Na dat ik tegen hem voorheen
My zo weêrfpannig heb gedraagen;
Hem zo veel ftoffe gaf tot klaagen,
  Tot angftig zuchten en geween;
Zo billyke oorzaak heb gegeeven
  Tot gramfchap en afkeerigheid
  Door myn verkeerd, myn zot beleid,
Myn dertel overdaadig leven?
  Neen, al te wyd verdwaalde zoon,
Gy zoud uw fmeeken en gebeden
Vergeefs en zonder vrucht befteeden,
  Uw' dwaasheid tot rechtvaardig loon.
Nochtans, wat 's dit? fchoon myn geweeten
  My 't ergft met reden vreezen doet,
  Noch voel, noch voel ik myn gemoed
Van hoop op beter lot bezeten.
  En 't is als of een geeft al zacht
En ftil, om 't vonkje, pas ontfteeken,
Meer aan te blazen, en te kweeken,
  Deez' woorden in myne ooren bragt:
„Rampzalig kind, hoe dus gevloogen

„Met uw' gedachten heen en weêr?
„Hoe dus geslingerd op en neêr,
„Als baaren, van den wind bewoogen?
„Hebt gy noch tegen Vader niet
„Genoeg gezondigd en misdreeven,
„Met zyne wil te wederstreeven,
„En, tot zyn innig hertsverdriet,
„Baldaadig van hem af te wyken
„Zo verre in dit uitheems geweest?
„En moet uw' wanhoop noch op 't lest
„Zyn' goedheid dus verongelyken,
„Als waar zyn hert van staal, of steen,
„En niet te buigen tot ontfermen
„Door diep berouw, en treurig kermen,
„Weemoedig zuchten, en gebeên?
„Hoe dikmaal heeft hy u voor deezen,
„Wanneer gy stoutlyk uwen pligt
„Had overtreên voor zyn gezicht,
„Zyn' goedertierenheid beweezen!
„Ach! kon de tyd, en uwe elend
„Zo schoon all' de oude beeltenissen
„Van weldaân uit het herte wissen,
„Dat gy niet meer uw' Vader kent?
„Zyn all' die gunsten heel verdweenen?
„Of zou het vaderlyk gemoed
„Nu min barmhertig zyn, en goed,
„En medelydend, als voorheenen?
„'t Zy verr', 't zy verr': zyn eigen aard
„Is liefde, en zachtheid, en vergeeven
„Aan herten, door berouw gedreeven,
„Hoe zeer met euveldaân bezwaard.
„Die eigenschap lyd geen verdooven.
„Die kwam, indien u Vader zag,

„Met de eigen' teêrheid, als zy plag,
„Terſtond in zyne ziel weër boven.
„Op, op, dan, op; waar toe gewacht?
„Waar toe de nachten, en de dagen,
„Noch langer met onvruchtbaar klaagen,
„En idel ſchreijen doorgebragt?
„Hier is het al voor u verlooren;
„En de uitkomſt van uw' druk en kruis
„Is hier niet, maar in Vaders huis,
„En Vaders liefde alleen beſchooren.
„Op, op, dan, naar uw Vader toe.
„Ik zie hem, nu zo lang bevangen
„Van treurigheid, en ſterk verlangen,
„En om uw afzyn bang te moê,
„Op uwe komſt van vreugd herleeven,
„Om uwen hals zyne armen ſlaan,
„Door zyn' genade uwe euveldaân
„Verzoend, en vaderlyk vergeeven.
ô Zoete hoop, die 't herte vleit,
En tegen hoop my noch doet hoopen!
Wel aan, ik wil niet gaan, maar loopen,
En volgen, daar gy wenkt en leid.
Al ſcheiden my veel diepe ſtroomen,
Al ſcheid my menig berg en dal
Van Vaders huis, myn iver zal
Die alle wel te boven komen.
Ik zal, gelyk myn' ſtand betaamt,
Verſchynen voor myns Vaders oogen,
En, als een worm, in 't ſtof geboogen,
Ootmoedig, weenende, en beſchaamd,
Het ſchuldboek van myn vuil gewiſſe,
Van eerſt tot leſt op ider blad
Met ſnoode vlekken gants beklad,

Door

Door waare ſchuldbekentenisſe
  Zondrouwig voor hem openſlaan.
'k Zal zeggen, Vader, 'k heb my ſchuldig
Voor God gemaakt, en menigvuldig,
  En zwaarlyk tegen u misdaan.
Myn leven, zo geheel onaardig,
  Zo ongeregeld doorgebragt,
  Tot blaam van u, en al 't geſlacht,
Maakt my den naam van zoon onwaardig.
  Ach! laat alleenlyk uw' genaê,
Die vreemden menigmaal genieten,
Zo verre op my haar' ſtraalen ſchieten,
  Dat ik van honger niet vergaa.
Vergun my ſlechts in 't lot te deelen
  Van uw' geringſten huureling.
  Dat houd' ik voor een zegening,
En nooit zal de arbeid my verveelen.
  Zo wil ik Vaders teêr gemoed
Door myne traanen, en myn ſmeeken,
In medelyden zien te ontſteeken,
  Wyl ik met ider arm een' voet
Op 't dichtſt omvang, en houd omvangen,
  Tot dat hy, in de ziel gewond,
  Uit zynen minnelyken mond
Dien zoeten trooſt my doe erlangen.
  Wel aan, dat 's gang. ô Heilloos land,
Dat myne ziel voorheen vermaakte,
Zo lang ze in dwaaze lusten blaakte,
  Daar zo veel droefheid naderhand
Het bang geweeten kwam bezwaaren,
  ô Land, my erger, als een' hel,
  ô Heilloos land, vaar eeuwig wel,
Ik haat, en laat u eeuwig vaaren!

Vaar

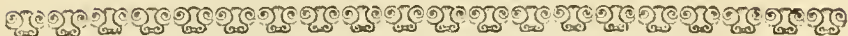
## IV. PRINTVERBEELDING.

*Behelzende des VADERS redenvoering en besluit, als hy zynen ZOON van verre ziet aankomen.*



LUKAS XV. 20. *En als hy nog verre* [van hem] *was, zag hem zyn Vader, en wierd met innerlyke ontferminge beweegt : en* [toe-] *loopende viel hem om zynen hals, en kuste hem.*

Vaar wel, affchouwlyk zwynenkot,
Dat ik, een zwyn gelyk voorheenen,
Bewaakte in zo veel treurig weenen,
Ik gaa op hoop van beter lot,
Als, in verdriet en bitter knaagen,
Vergeefs te wenfen om den draf.
Weg, lastig pak, weg, vuile ftaf,
Ik heb u lang genoeg gedraagen.
Gy hoeft niet meer myn' zwakke leên
Tot eenen ftut en fteun te ftrekken:
Myn iver, fteeds door hoop te wekken,
Zal uwe plaats genoeg bekleên.
Wel aan, dat 's gang. Ach! Hemel, zegen,
Ach! leid my door uw' goede hand,
Op dat ik in myn Vaderland
Myn' Vader in genaê bejegen':
Geef, geef, na zo veel hertsverdriet,
Dat myne hoop haar' wens geniet'.



## VIERDE GEZANG.

*Behelzende des VADERS redenvoering en befluit, als hy zynen ZOON van verre ziet aankomen.*

Wat zie ik daar, zo verr' myn oog
Kan over 't vlak der aarde weiden?
Een' mens, of fchim, of geen van beiden?
Neen, 't is een mens: ô naar vertoog!
Een mens, geen' mens gelyk in 't treeden;

Een leevend lyk, dat flaauw en zwak,
Voelt 'telkens onder 's lichaams pak
Bezwyken zyne onvaste ſchreeden.
Hy nadert, en ontdekt met een
Zyn' droeven ſtand zo veel te klaarder,
Maar tevens ook zoo veel te naarder.
Een ſlet, geſlingerd om de leên,
Kan naauwlyks 't halve lyf omvangen.
Het aangezicht ſchynt ongedaan,
Vermagerd, bleek, en doods te ſtaan.
Hy droogt op elke ſtap zyn' wangen,
Hy wringt zyn' handen dicht in een,
En ſlaat zyn' borſt, ten klaaren teken,
Dat rouw en angſt hem 't herte breeken,
En de oogen dringen tot geween.
Nu ſtaat hy ſtil, en ſchynt verlegen
Te twyf'len, of hy voort zal gaan,
En ſlaat het oog vaſt herwaarts aan;
Dan raakt hy weder aan 't beweegen.
Daar ſtort hy plots ter aarde neêr,
En ſchynt, van droefheid ſchier bezweeken,
Den Hemel om zyn' gunſt te ſmeeken.
Daar ryſt hy op zyn' voeten weêr,
En ſtuurt zyn' kommerlyke treden
Rechtſtreeks naar deeze wooning toe.
Wat word my 't herte vreemd te moê,
En van gedachten ſterk beſtreeden,
Terwyl dit voorwerp van elend
Zich niet als vreemd'ling ſchynt te draagen,
Maar even of hem voor deez' dagen
Dit land en huis al was bekend!
Hoe zweef ik tusſen hoop en vreezen!
Zou dit myn zoon, myn jongſte kind,

Zou

Zou dit myn zoon, zo teêr bemind,
Zou dit myn eigen zoon wel weezen :
Myn zoon, in zo veel treurigheid,
In zo veel hertsverdriet en klaagen
Vergeefs verwacht zo veele dagen;
Myn zoon, zo lang met ſmert beſchreid,
Als dood, of te eenemaal verlooren?
ô Ja, hy is 't; ô ja, gewis,
Ik voel 't aan die beweegenis,
Uit zyn gezicht in 't hert gebooren.
Hy is 't; ik zie 't noch aan 't gelaat,
Ik zie 't aan lyfsgeſtalte en leden,
Aan zyn' gebaaren, en zyn' treden,
Schoon 't al misvormd, en droevig ſtaat.
Hy is 't : maar ach! hoe mag het weezen,
Dat hy verſchynt in 't vaderland
Zo wyd verſcheiden van den ſtand,
Waar in hy zich bevond voor deezen?
Hoe komt dat aanſchyn, glad voorheen,
Zo mager nu, en ingezonken?
Van waar die oogen, die zo blonken,
Nu rood en duiſter door 't geween?
Hoe komt hy met geſcheurde kleeden,
Half naakt, gelyk een bedelaar,
Die voormaals met de dierſte waar
En ſtoffen praalde om zyne leden?
Van waar dat deerlyk handgewring,
Dat ſchreijen, en dat ſlaan voor 't herte,
Getuigen van de diepſte ſmerte,
Die immer een gemoed beving?
Van waar die ongeſtadigheden,
Nu als bekommerd ſtil te ſtaan,
Dan weêr een weinig voort te gaan.

Met wankelende en flaauwe schreeden?
Van waar dat vallen op den grond,
Dat bidden, ernstig en bewoogen,
Terwyl hy, in het stof geboogen,
Het aardryk kust met zynen mond?
Helaas! ik zie wel klaar gebleeken,
Dat my geen id'le vrees beving,
Toen de onbedachte jongeling
My om zyn erfdeel aan kwam spreeken,
En, toen hy 't had in zyne macht,
Naar 't vreemde land zich ging begeeven.
Gewis, daar heeft zyn kwistig leven
All' zyne schatten doorgebragt,
En hem gedompeld in elenden.
Nu doet hem het gevoel van kruis
Ontwaaken, en naar 's Vaders huis,
Op hoop van hulp, zyn gangen wenden.
Maar ach! hy schaamt zich, dus gesteld
Voor 't Vaderlyk gezicht te komen,
En 't hert, van wroeging ingenomen,
Vertoont zich jammerlyk bekneld;
Terwyl van 't overtuigd geweeten
Het overtreeden van zyn' pligt
Hem reis op reis in 't aangezicht
Geworpen word, en toegebeeten.
Te feller, hoe zyn zwakke voet
Hem brengt aan deeze wooning nader,
En 't oog, gevest op my, zyn' Vader,
Hem des te meer herdenken doet,
Wat heil hy voormaals heeft genooten
Uit myne goedertierenheid;
Wat goed zyn roekeloos beleid
Onwaard veracht heeft, en verstooten;

Wat ſmert hy my heeft aangedaan.
Smert, die myn' ziele kwam doorſteeken,
Toen ik zyn opzet niet kon breeken
Door myn' gebeden en getraan;
Toen ik hem beevend gaf myn' zegen,
En onderrichtte uit zucht en trouw,
Op dat voorzigtigheid hem zou
Gelukkig leiden op zyn' wegen.
Zo ziet hy 't loon zich toegebragt,
Voor dat hy, los, en onberaaden,
In ſnoode lusten zich ging baaden;
En myn' vermaaning, ſtout veracht,
Met zyn bedryf dorſt wederſtreeven.
Maar heilzaam, maar gezegend loon,
Dat my dien lang verlooren zoon
Noch voor zyn' dood komt wedergeeven!
Gezegend loon, dat zyn gezicht
Deed opengaan, en hem, door 't nypen
Van droeve jammeren, begrypen,
Hoe verr' hy was van zynen pligt!
Gezegend loon, dat hem bezinnen,
Dat zyn gemoed beſluiten deed,
Te zoeken naar het eind van leed
Alleen in 't Vaderlyk beminnen!
Hoe voel ik nu van druk en ſmert
Al teffens myne ziel geneezen!
Hoe ſtreelt de vreugd, in plaats gereezen,
Op 't zien van mynen zoon, het hert!
Of ſchoon zyn goed is weggeronnen,
Al komt hy arm, en naakt, en bloot,
En ongedaan; geen nood, geen nood!
Ik heb (ô vreugd!) myn' zoon gewonnen.
Dat 's my genoeg, en meerder waard,

Oneindig meer, dan all' de ſchatten,
Die Ooſt- en Zuider kuſt bevatten,
Ja, al wat ſchuilt in 't hert der aard.
Myn rykdom kan de elende weeren,
Waarin hy naar het lichaam viel:
Maar de ondergang der ed'le ziel
Is met geen' rykdom af te keeren.
En blyf ik hier nog langer ſtaan?
Ik zal voor 't minſt myn' zoone wenken;
Of lyd de zaak noch meer bedenken
Wat raadzaam zy en beſt gedaan?
Zal ik zyn' ſchulden op gaan haalen
In myn gemoed, en, naar de maat
Van zyn voorheen gepleegde kwaad
Myn' goedertierenheid bepaalen?
ô Neen: zyne onbedreeven' jeugd,
Door ſchynluſt en verkeerde raaden
Zo licht verlokt tot ſlimme paden,
Zo licht verleid van 't ſpoor der deugd,
Kan eenigzins zyn' ſout verſchoonen.
Het lyden, dat zo zwaar en ſtyf
Hem knelde, dat zich noch in 't lyf
En aangezicht de tekens toonen,
Heeft zyne misdaad wel geboet,
En dringt, véel meer, dan bede, of kermen,
Tot medelyden en ontfermen
Myn Vaderlyk, myn teèr gemoed.
En daar ik mag zyn boett' aanſchouwen,
Zyn' ſchaamte en hertsverlegenheid,
Waar onder zich een' vonk verſpreid
Van hoop en kinderlyk vertrouwen;
Krygt de oude gunſt haar' volle kracht
Word ſtraffe ſtrengheid weggedreeven,

Het

Het kwaad genadiglyk vergeeven,
  En in vergetelheid gebragt.
Of heb ik reden om te vreezen,
  Dat myne goedheid, ftraks gereed
  Op 't eerfte blyk van rouw en leed,
Nadeelig voor myn' zoon zal weezen,
  En zyn gemoed, door trotfen waan
Van zonder einde gunft te vinden,
Zich eens op nieuw zal onderwinden
  Zyne eerfte wegen in te flaan?
Weg, zorgen, die my 't hert beklemmen;
  Weg, kommer, die myn' liefden-aard,
  Die myn' genade in haaren vaart
En ed'le werking zoekt te ftremmen.
  Een' zoete hoop voorfpelt myn hert
Wat beters van myn' zoon te wachten.
Dien zal in 't diepfte der gedachten
  Het treurig beeld van ramp en fmert,
Die hem zyn' dwaasheid deed beproeven,
  Geftaâg als tegenwoordig ftaan,
  En zich doen wachten, om voortaan
Zyns Vaders ziele te bedroeven.
  Dien zal de minnelyke kracht
Van myne liefde zo verwinnen,
Dat hy met al zyn hert en zinnen
  Zal overleggen dag en nacht,
Hoe dat hy beft, in alle zaaken,
  Door vlytige dienftvaardigheên,
  En opbouw van gefchikte zeên,
Zich myne gunft zal waardig maaken.
  Zo zal hy onder myn gezicht,
Beftuur, en zorg, geftadig leeven,
Daar 't alles acht op hem zal geeven,

Om

Om hem te houden in zyn' pligt.
En ſchoon myn' hoop wierd noch bedroogen,
Zal myne ziel, door dat misſchien,
Zo onverwacht, zo ongezien,
Van 't liefdewerk te rug getoogen,
Tot wrange ſtrafheid overgaan?
Zal ik myn hert en deure ſluiten,
En laaten mynen zoon daar buiten
Zo treurig, zo neêrſlagtig ſtaan?
Hoe kan 't een Vaders hert verdraagen?
Neen: moet van beiden een geſchiên,
Noch beter gunſt vergeefs te biên,
(Dat zal ik nimmer my beklaagen)
Dan dat, door overmaat van rouw,
Uit myne afkeerigheid gebooren,
Myn zoon in wanhoop gaa verlooren;
Daad, die my eeuwig ſmerten zou.
En wat ſtond anders hier te wagten
Wyl die elendige, overal
Verſtooten, in zyn ongeval
Geen uitkomſt vind, noch eind van klagten,
Dan in zyns Vaders teêr gemoed,
Tot liefde en weldoen ſteeds genegen,
En 's Vaders huis, zo ryk van zegen,
Zo opgepropt van alle goed?
Of zal myn oudſte zoon zich ſtooren,
Dat met zulk minnelyk onthaal
Myn' Vaderlyke liefde ſtraal'
En daale op deezen jongſtgebooren?
Neen, neen; de broederlyke min,
Wel verr' van afgunſt en benyden,
Zal hem met my zich doen verblyden,
En achten 't voor een groot gewin,

Zyn'

Zyn' broeder, lang by hem verlooren,
  Zyn' broeder, wiens verlies myn' ziel
  Zo veele jaaren pynlyk viel,
Te zien als uit het graf herboren.
  Of schoon 't vooreerst in zyn gezicht
Wat vreemd en wonderlyk mogt schynen,
Wel haast zal dat gevoel verdwynen,
  Wanneer myn mond hem onderricht.
Vooral, naardien hy niet kan vreezen,
  Dat myne ontferming, aangeboôn
  Aan mynen weêrgevonden zoon,
Zyn erfdeel schaadelyk zal weezen.
  En of 't my hier al mede ontviel,
My staat, als Vader, te bedenken,
Aan wien ik myne gunst zal schenken:
  En 't kinderlyk ontzach, de ziel
Van mynen zoon natuurlyk eigen,
  Zal hem beweegen, zonder klagt
  En murmureering, stil en zacht
Zyn' wil naar myne wil te neigen.
  Zo zeegepraalt myn' Vaderzucht
Van alles, dat haar af wou trekken.
Wat is 'er noch, dat haar kan strekken
  Tot hinderpaal in haare vlucht,
Om mynen zoon te gaan ontmoeten?
  Of wacht ik best, tot dat hy koom',
  En, vol weemoedigheid en schroom,
Zich buigende voor myne voeten,
  Zyne overtreeding eerst bely',
Dan smeeke om deernis en verschooning?
Neen; vaardigheid zet gunstbetooning
  Een' dubb'le kracht en waarde by.
Die zal myn' goedheid meê verheffen,

En deeze, hoe zy min verwacht
Aan mynen zoon word toegebragt,
Zyn hert zo veel te wisser treffen;
Zyn' ziel in zo veel sterker gloed
Van zuiv're wedermin doen blaaken,
Zo veel te omzichtiger doen waaken
Tot de oefening van alle goed,
Om steeds myn' liefde meer te ontsteeken.
Zo stryd myn' gunst, en zyne deugd,
Met wederzydse lust en vreugd,
Om dubb'le vlammen aan te kweeken.
En blyf ik dan noch langer staan?
Kan noch myn teder hert gedoogen
Myn' zoon te aanschouwen voor myne oogen;
Daar hy versmelt in treurgetraan,
En voelt zyn' bange ziel verslinden
Van droefheid, angst, en herten wee,
Wyl schaamte en vreeze, op elke treê,
Zyn' voeten schynen vast te binden:
Het lichaam, flaauw en afgevast,
De borst om ademtocht doet hygen,
En reis op reis dreigt neêr te zygen
Door 't prangen van dien zwaaren last?
Kan myn gemoed dit noch verdraagen,
Daar 't in myn' macht is, all' die smert
Met eenen streek van 't kwynend hert
Door een genadig woord te vaagen?
Neen, neen, ik wil van stonden aan
Den droeven jongeling ontmoeten;
Ik wil myn' liefdelust gaan boeten,
Om zynen hals myne armen slaan,
Hem kussen voor zyn' mond en wangen,
Betuiging doen, hoe myn' genaê

En

En milde goedheid vaardig ſtaa,
Om, als myn' zoon, hem weêr te ontfangen.
Ik wil, na dat ik dus dien nacht
Van treurigheid heb doen verdwynen,
En 't licht van blydſchap weder ſchynen,
Zo zegenryk, als onverwacht,
Myn' zoon met eigen' hand geleiden
Tot in myn huis, daar 't al, verheugd,
Zal juichen van oprechte vreugd,
Zo haaſt die maar' zich koom' verſpreiden.
Is 't waar? en voel ik op dat beeld,
Dat my zo zoet voor 't oog komt zweeven,
Een' nieuwe kracht van geeſt en leven,
Die my door bloed en ad'ren ſpeelt?
Gewis, ik voel my als verjongen:
Ik kan myn' voeten, als voorheen,
Weêr reppen met gezwinde ſchreên,
Ja huppelen met luchte ſprongen.
't Gaat wel: zo ſtaat het lyf bereid,
Te volgen, daar 't de geeſt wil ſtieren,
Terwyl zyn' drift door leên en ſpieren
De kracht van haare vlam verſpreid.
Zo kan ik 't myne voeten vergen,
Langs 't veld te rennen zo gezwind,
Zo vaardig, als een hart of hind'
Door bos, en dal, en hooge bergen.
Zo loop, zo loop ik heen, en ruk
My en myn' zoon uit ſmert en druk.



# STICHTELYKE
# GEZANGEN.



# MORGEN-ZANG.

ô Groote Heerſer, die de ronden
Des hemels hebt aan een gebonden,
Het aardryk door uw' macht gegrond;
Die in het loopperk van de wolken
De zon en maan, tot dienſt der volken,
Doet rennen om het groote rond:

Myn' ziel, door all' uw' goede daaden
En gunſtbewyzen overlaaden,
Wil, uw' geduchten Naam ten prys,
Een' dankbaare offerhand' ontſteeken,
Die door de wolken heen kom' breeken,
En looven u op zoete wys.

Wat heeft uw' gunſt my mild gezegend,
Door uwe liefde neêrgeregend
Met volle ſtroomen op myn hoofd!
Een rykdom, die de ziel doet dwaalen,
Daar ze eind in vinden kan, noch paalen,
Hoe zeer ze in 't zoeken wroet en ſlooft.

Het Morgenlicht, haar noch geſchonken,
Kan weer op nieuw de luſt ontvonken,
Om u te pryzen, goede Heer;
Dat wekt haar' ſtem, om u te looven,
Die zend zy vroolyk op naar boven,
En zingt vol vreugde tot uwe eer.

Gy

Gy hebt my, naar uw welbehaagen,
Bevryd voor veelerhande laagen,
  Die my omringden in den nacht:
Terwyl ik lag van ſlaap bekroopen,
Hield gy uw' waakende oogen open,
  En over my zo trouwen wacht.

Uw' hand, almachtig in haar' werken,
Steld' al 't gevaar zyn' vaste perken,
  Die 't nimmer kon te buiten treên.
Nu komt gy my weêr gunſtig wekken,
Als uit de dood in 't leven trekken,
  Verfriſt de ziel, en ſterkt de leên.

Gy laat de gulde zonneſtraalen,
Weer op hun beurt op aarde daalen,
  En noopt al 't mensdom door dat licht,
Het lichaam tot zyn werk te geeven,
Den geeſt, om hoog tot u verheven,
  Met ernſt te buigen tot zyn' pligt.

Hoe groot, ô Heer, zyn uw' genaden!
Hoe doet gy ziel en lichaam baaden
  In een' onpeilb'ren Oceaan!
Wy danken u met hert en zinnen;
Wy willen eeuwig u beminnen,
  En nooit van uwe wegen gaan.

Verleen ons moed, en ſterke krachten,
Die nooit bezwyken in 't betrachten,
  En jaagen naar het noodig Een:
Uw Geeſt, uw Goddelyk vermogen
Daal' in ons hert van uit den hoogen,
  Om 't heilpad vlytig langs te treên.

Zo vinden w' ons gehard, gedreeven,
U onafſcheidbaar aan te kleeven,
En naar het richtſnoer van uw' wet,
Door zonden nimmer afgeweeken,
Door ramp noch onheil ooit bezweeken,
Te wandelen met vasten tred.

Zo willen w', als de zon aan 't zinken,
Eens ophoud op onze aard' te blinken.
In 't licht van uwe majeſteit,
Op 't ſnaarenſpel der Hemelingen
Den lof van uwe goedheid zingen
Met Eng'lentaal in eeuwigheid.

# AVOND-ZANG.

Terwyl de nacht met bruine vlerken
De waereld dekt, en alle werken,
Van uwe hand geteeld,
Het oog ontſteelt,
Heft zich myn gemoed,
Heer, myn hoogſte goed,
Heft zich myn gemoed naar boven,
Om u te bidden, en te looven.

Gy hebt my noch dit brosſe leven
Gerekt, en deezen dag gegeeven.
Nu leg ik my te ruſt,
Maar onbewuſt,

Of het morgenlicht
Noch eens myn gezicht
Met zyn' luifter zal beftraalen,
Dan of hier 's levens zon moet daalen.

Dat ftaat alleen aan uw behaagen.
In uwe hand zyn onze dagen.
Des ruft ik zacht en ftil
In uwe wil,
Die den ryksftaf heeft
Over al dat leeft,
En aan elk zyn' vaste wetten
Van leven en van dood moet zetten.

Uw' gunft, die nu zo veele jaaren
Uw' dienaar wilde in 't leven fpaaren,
En kroonde in overvloed
Met heil en goed,
Zy alom verbreid,
Eeuwig lof gezeid;
Zy met dankbaar hert en tonge
Onfterfelyke roem gezongen.

Ik weet, ô Heer, en moet belyden,
Dat myn gemoed niet t' allen tyden
Naar eis uw goed bedacht,
Noch heeft betracht;
Dat myn' doffe ziel
Vaak in zonden viel,
En, van 't heilig fpoor gegleeden,
Uw' wil en wet heeft overtreeden.

Zelf deeze dag, dien gy liet lichten,
Draagt tuige van 't verzuim der pligten.

Dat

Dat ſlaat myn treurig hert
Met diepe ſmert.
Ach! dat uw' genaê
Kom' myn' ziel te ſtaê!
Ach! laat uw' genaê de vlekken
Van myne feilen toch bedekken!

Kan 't uw' rechtvaardigheid gehengen,
Wil myne dagen noch verlengen,
Op dat met meerder vlyt
Myn levenstyd
Werde naar het licht
Van uw' wet gericht,
't Hert beſteede all' zyne krachten
In uw' bevelen te betrachten.

Terwyl we ons dan ter ruste ſchikken,
Om 't matte lichaam te verkwikken,
Ons leggen buiten macht
By naaren nacht,
Laat uw Godlyk oog,
Dat zich nooit bewoog,
Nimmer ſluimerde, ons bewaaken,
Dat geene rampen ons genaaken.

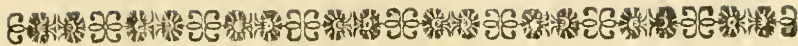
Uw' ſterke hand wil ons bewaaren
Voor alle lyfs- en ziels- gevaaren,
Voor al wat kwetſt en ſteekt,
Of ruſt verbreekt.
Roep van brand of moord
Werde niet gehoord.
Wil met kracht het woên betoomen
Van fellen wind, en holle ſtroomen.

Bedek ons zo met uwe vleug'len
Wil Satans lift en macht beteug'len,
Die in de donkerheid
Zyn' laagen leit,
En vol fnood verraad
Om ons heenen gaat,
Helfe netten weet te hangen,
Om loofelyk de ziel te vangen.

Laat dus op morgen ons ontwaaken,
Om ons vol iver op te maaken
Tot vroolyk maatgeklank,
Uw' Naam ten dank,
Om met fcherpe wacht,
Op uw' wil bedacht,
Om met onverwrikte fchreeden
Des levens heirbaan te betreeden.

Tot dat we in 't ryk, dat geene nachten,
Geen' duisternisfen heeft te wachten,
In ongeftoorde ruft,
Vol hertenluft,
By 't oneindig licht,
Dat van uw gezicht
Straalt door 's hemels ruime zaalen,
Van eeuw tot eeuwe zegepraalen.





II.

# MORGEN-ZANG.

ô Morgenſtond, voor wiens aanminnig licht
De duiſternis met all' haar' naarheid zwicht,
Die mens en vee als op een nieuw doet leeven,
Die kruid en plant een nieuwe jeugd komt geeven,
Uw glans, die 't lyf te hulp komt in zyn' daân,
Wyſt onzen geeſt ook deeze pligten aan.

ô Eeuwig Licht, oneindig eeuwig Goed,
ô God, die ſtaâg ons lichaam en gemoed
Met zegen kroont, wy heffen 't hert naar boven,
Om uwen naam, uw' grooten naam, te looven:
Wy looven u voor 't geen gy voormaals deed;
Wy looven u voor 't goed, ons nu beſteed.

Flus lag ons lyf als van de dood verkracht;
Terwyl de ziel, tot ſtille ruſt gebragt,
Zich zelv' vergat, van alle zorg ontlaaden:
En had het u behaagd, op onze daaden
Het heilig oog, tot billyk loon, te ſlaan,
Gy had ons, Heer, den doodſlaap in doen gaan.

Want buiten dat uw goedheids overvloed
Naar 't lichaam ons beſchonk met alle goed,
Ging over ons de dag van uwe waarheid
En kennis op, in onbevlekte klaarheid,
Op dat het hert, des levens waarde paên
By zulk een licht zou leeren in te ſlaan.

Maar ach! hoe vaak wierd uw' genaê veracht!
Ons zielen-oog tot fluimering gebragt!
Ons hert geftopt voor uwe liefdeftraalen,
Om dwaafelyk in 's waerelds nacht te dwaalen,
Om onbedacht op 't zondenpad te treên,
Welks uitgang leid naar 't eeuwig duifter heen!

Dus had gy recht, om 't overwaarde licht
Van goed en heil t' onttrekken ons gezicht:
Dus had gy recht, om ons onwaardig leven
Den nacht der dood al lang ten prooi te geeeven,
Waar op, helaas! uw rechtdag en een nacht
Van eeuwig leed en jammer wierd verwacht.

Doch Lof zy u, Lof zy in eeuwigheid
U, goedheids bron, met hert en mond gezeid,
Dat g' ons uw' gunft vernieuwt met deezen morgen,
En tyd verleent, om naauwer te bezorgen
Het noodig Een, op dat door waare boet'
Het oud gebrek zy naar uw wil vergoed.

Geef, gunftig Heer, nu 't lichaam is ontwaakt,
Dat ook de ziel uit haaren flaap geraakt:
En wyl de dag ons lieflyk fchynt in de oogen
Die 't al verkwikt, zo geef, dat uit den hoogen
Uw Hemels licht met onbezwalkten gloed
Zyn' ftraalen fchiet' in 't opgewekt gemoed.

Dryf door dien glans de nevels aan een kant
Van eigenwil en dwaalend onverftand,
Die 't hert te fterk de waereld doen beminnen;
Op dat voor 't oog van onze ziel en zinnen
Uw dierbaar heil verfchyn' in klaaren dag,
En heel 't gemoed in liefd' ontfteeken mag.

Uw

Uw zegen kroon' het werk van onze hand,
Tot noodbehoeft' en 's lichaams onderſtand.
Uw geeſt verſterk' de ziel met hemelkrachten,
Om boven al het waardſte te betrachten,
Om al haar doen, voorzigtig, onbelet,
En onvermoeid, te richten naar uw' wet.

Geleid ons zo, op 't heillicht van uw woord,
Door 't eeuwig goed geſtadig aangeſpoord,
En deezen dag, en alle verd're dagen,
Langs 't pad van uw geheiligd welbehaagen,
Door lief en leed, door voor- en tegenſpoed,
Door al 't gevaar, dat immer ons ontmoet.

Geleid ons zo, dat onze jongſte dag
Met vaste hoop onz' oogen ſluiten mag,
Dat ons uw Zoon zal uit den doodſlaap wekken,
En in zyn ryk van vreugde tot zich trekken,
Daar eeuwig in den dag voor uw gezicht
Elk vroome zelf zal blinken, als het licht.

---

II.

# AVOND-ZANG.

Terwyl de dag in 't westen daalt,
De zon beneên de kimmen
Haar glanzig hoofd weêr onder haalt,
En maan en ſterren klimmen,

Daar

Daar alles noodigt mens en vee
Te rusten op hun legersteê,
  Betaamt het ons te vooren
De stem met lofzang en gebeên
Te zenden door de wolken heen
  Tot Gods genadig' ooren.

Grootmachtig Heer, door all' uw' daân
  Zien w' uwe wysheid dringen,
Die all' uw' werken doet bestaan
  Door staâge wisselingen,
Die dag en nacht doet ongesteurd
Elkander volgen beurt op beurt,
  Den dag ons hebt beschooren
Tot d' oefening van bezigheên,
Den nacht om de afgesloofde leên
  Door rust te zien herbooren.

Wy roemen, Heer, uw diep beleid,
  Wy looven uw' genade,
Die 's morgens zich op ons verspreid,
  En 's avonds komt te stade;
Wy danken u, dat deezen dag
Uw' Liefde-zon, gelyk zy plag,
  Ons weder heeft bescheenen;
Wy danken u, dat gy den nacht,
Tot steun van 's lichaams flaauwe kracht,
  Ons gunstig komt verleenen.

Maar ach! wat zyn w' in dat gety'
  Omringd van veel' gevaaren,
Van brand, en moord, en dievery;
  Van droomen, die bezwaaren,

En

En vullen 't hert met giftig zaad
Door 's vyands list, die om ons gaat;
Van droeve lichaams kwaalen;
Van onverwagt door fellen schoot
Getroffen van de bleeke dood,
In 't donker graf te daalen.

Dit doet ons denken om den nacht,
Beschooren voor den boozen,
Die roekeloos en dwaas bedacht
Den dag verwaareloozen:
Dit doet ons hert met kommer aan,
Om diep in aandacht na te gaan,
Of w' op den dag van heden
Gevorderd zyn op 't heilig pad
Naar uw' gewyde vreugdestad,
Of van het spoor getreeden.

Ontsluit ons, Heer, het zielgezicht,
Op dat w' erkennen mogen,
Waar in wy, door verzuim van pligt,
Ten kwaade zyn getoogen.
Maar laat ook uw' ontfermenis,
En liefde, die oneindig is,
De schulden ons vergeeven,
Op dat geen doodslaap deezen nacht,
Ontydig over ons gebragt,
Een einde maak' van 't leven.

Ei laat, terwyl wy ziel en leên
Van zorg en wacht ontslaaken,
Uw oog, van slaapzucht nooit bestreên,
Tot onzen welstand waaken,

Op dat geen ramp den ſlaap belett',
Geen angel zich in 't herte zett',
  Om listig te verſtrikken
Door eenig beeld van ſnoode luſt,
Maar dat door ongeſtoorde ruſt
  Zich lyf en geeſt verkwikken.

Vergun ons zo met verſe kracht
  Onz' oogen weêr t' ontluiken.
Om uw' genaê met ſcherper wacht
  Ten goede te gebruiken,
En ſteeds, als kinders van het licht,
Te wand'len voor uw aangezicht:
  Op dat wy, 't naare duiſter
Des helſen nachts uit gunſt ontvloôn,
U mogen looven voor uw' troon
  In eeuwig licht en luiſter.



# TRAAGHEID, DE BRON VAN ONHEIL.

Geen' ſchaadelyker zonde op aarde,
Geen kwaad, dat grooter onheil baarde,
  Als traage en vuige ledigheid,
Die, zich vergeetende in de pluimen,
Doet alle zorg het herte ruimen,
  En viert van allen arrebeid.

Wat vrucht kan zulk een wortel draagen,
Dan ſpaaden rouw, en bitter klaagen,
  In droevige armoede en gebrek?
Maar ach! het ſluimerig geweeten,
Te dwaas verwaarloosd en vergeeten,
  Krygt grooter ſchaade, en ſnooder vlek.

't Verzuimde land geeft nimmer kooren,
Maar niet dan distelen en dooren:
  Geen huis, hoe vaſt het ſchynt gebouwd,
Hoe ſchoon, hoe ſierelyk te brallen,
Dat niet in 't korte moet vervallen,
  Zo niemand daar de hand aan houd.

Die tegen ſtroom zoekt op te vaaren,
Word afgedreeven door de baaren,
  Zo niet geſtaâg de riemen gaan.
Dus word de geeſt, tot ruſt begeeven,
Allengskens achterwaarts gedreeven,
  Te rug gevoerd van 's levens paên.

De doffe ziel, van ſlaap bekroopen,
Stelt achteloos den ingang open
Voor Satans liſt, die op haar paſt;
Die ſluipt 'er ongevoelig binnen,
Die maakt zich meester van de zinnen,
En ſtelt terſtond zyn' zetel vaſt.

Dan ſtrooit hy ſluks, verheugd en wakker,
Vergiftig zaad in 's herten akker,
Dat ſpreid zich onbelemmerd voort,
En teelt in 't kort een' oogſt van ſtruiken,
Die deugds gewas doet onderduiken,
En all' haar' vrucht in 't eind verſmoort.

Dus ziet me in de overwonnen' zielen
Eerlang een neſt van monſters krielen,
Van Slangeſpog gekweekt, gevoed;
Gelyk in vuile modderpoelen
Ontelb're wangedrochten woelen,
Van wreeden aard, vol giftig bloed.

Zo is de vrucht van achteloosheid
Een aanteelt van ontaarde boosheid,
Vermindering van deugd en goed:
Maar ſnoode vrucht, die eens in 't ende,
Gevolgd van jammer en elende,
Te wrangen ſmaak geeſt aan 't gemoed.

Laat dan, ô mens, u nooit gelusten,
Zo dwaas, zo traagelyk te rusten:
Stap onvermoeid, ſtap rustig voort.
Door arbeid word het loon verkreegen.
Door wakk're vlyt op 's levens wegen
Dringt ook de ziel door de enge poort.

# NADEEL DER HOOVAARDIGHEID.

Ja, ontaarde Hoovaardy,
Dek uw hoofd met paauweveêren,
Sier uw lyf met zyde kleêren,
Voeg 'er goud van Ofir by,
Diamant en paerlesnoeren,
Laat van Ooſt- en Wester-kuſt
Alle ſchoonheid herwaarts voeren,
Tot vervulling van uw' luſt.

Zo, zo ſchynt gy een' godin,
Die alom ontelb're zielen
Voor uw' mogendheid doet knielen,
Vaſt geboeid aan uwe min,
Vlytig om u ſteeds te vieren,
En vol iver dag en nacht
U het offer toe te zwieren
Op altaaren, ryk van pracht.

Noch kan al dat ſchoon gewaad,
Al die glans van zo veel' ſchatten
Niet op onze ziele vatten;
Neen, 't is al by haar gehaat.
Die met opgehelderde oogen
Door al 't ſchynſchoon heenen ziet,
Dat de waereld houd bedroogen,
Acht haar' luiſter min als niet.

Laas! wat dekt die zoete pracht?
Nietige aarde, ſchoon beſtreeken,
Maar een gaſthuis vol gebreken,
Dat, tot aarde eerlang gebragt,
Moet het graag gewormte voeden,
En in 't kort vergaat, verrot,
Als een bloem, door 't hevig woeden
Van den noordewind geknot.

Maar noch vinniger venyn,
Magtig om de ziel te moorden,
Schuilt 'er in die goude boorden,
In dat hulſel ſchoon van ſchyn;
Daar het hoofd der helſche ſlangen
U geſtadig vergezelt,
En de ziel, als zyn' gevangen,
Aan die boeijen houd gekneld.

Nu vermomt hy zyn gelaat,
Om, als ſlaaf, naar uw behaagen
U de ſlippen na te draagen,
Daar ge uw' voeten zet op ſtraat.
Maar hoe bitter wil 't verkeeren,
Als die knecht eens meester word,
En zyn' vrouw, naar zyn begeeren,
Met haar' pracht ten afgrond ſtort!

Keer dan noch, hoogmoedig hert,
Slaa dien hoog verheven çeder
Van hoovaardigheid ter neder,
Die Gods gramſchap tergt en ſart:
Schut de rampen, die u naaken,
Schrik voor 't wauken van Gods roê,
Eer zyn toorn beginn' te onwaaken,
En voor eeuwig u verdoe.

't Hert,

'T Hert, dat God eerbiedig vreeſt,
En in ootmoed neêr wil daalen,
Kan alleen zyn' gunſt behaalen;
Dat 's een wooning voor zyn' geeſt;
Dat een beemd, die, mild doordronken
Uit zyn goedheids Oceaan,
Vruchten teelt, die eeuwig pronken,
Eeuwig vol van luiſter ſtaan.

DE

# BETHLEHEMSE KINDERMOORD.

Hoe haaſt verdooſt het zuur den ſmaak der zoetſte vruch-(ten!
Het ned'rig Bethlehem heeft naauwelyks gehoord
De maar' van Jezus heilgeboort,
Of ſmelt en ſmoort in rouw, in traanen, en in zuchten;
Terwyl de Dwingeland, gewekt door de Oosterlingen,
En Wyzen van de Joodſe Wet,
Tot veiliging zyns troons, voor ſcherpgeſleepen' klingen
De teêre jeugd verwoed ten doele zet.

Daar rukt in Efrata het rot van wreede tygers:
De droeve moeder beeft, en poogt haar lieve vrucht
Voor 't zwaard te bergen door de vlucht;
't Onkundig wichtje groet de onmenſelyke krygers
Met

Met een' onnoz'len lach, of valt bedrukt aan 't weenen,
Dat marmer zelf beroeren zou;
Maar ach! de moorder ſpot met kinderlach en ſteenen,
En 's moeders angſt en troosteloozen rouw.

Daar gaat de moord zyn' gang: 'k zie duizend zuigelingen
Verraſt op 's moeders ſchoot, en in haar' arm geſmoord,
Of aan de borſt van 't ſtaal doorboord,
Dat met den zelven ſlag door 's moeders hert komt dringen.
Die opent haaren mond vergeefs tot treurig klaagen;
De droefheid ſluit haar bange hert,
En ſtuit den naaren galm; zy valt op 't lyk verſlaagen,
En blyft als dood, verſtomd door bitt're ſmert.

Zo woed het ſtaatbelang van 't hoofd der dwingelanden.
Maar ach! wat baat het hem, daar Gods beleid en macht,
Die met Herodes wreedheid lacht,
Het rechte doelwit reeds gerukt heeft uit zyn' tanden?
Ja daar hy gretig wenſt Gods Zoon in 't bloed te ſmooren,
Verſtrekt hy in Gods ſterke hand
Het werktuig, om zyn woord, voorzegd zo lang te vooren,
Volmaakt in kracht te ſtellen en in ſtand.

Dat dan de boosheid vry zich matte in vinnig woeden,
De vroome vind in God een' ſteun en toeverlaat,
Die tegen al 't geweld beſtaat,
En weet voor ramp en ſchaâ zyn' kinders te behoeden.
En gy, Onnozelen, die ſnood belang doet ſneeven,
Hoe zalig is uw martellot!
Gy ſneuvelt vry van kwaad, om vroeger heen te ſtreeven
Naar 't Paradys, vol vreugd en heilgenot.

SCHAA-

# SCHAADELYKHEID DER WAERELD-LIEFDE,

GETOOND UIT DE ONVOLMAAKTHEID EN NIETIGHEID DER WAERELDSE GOEDEREN, EN DE BROSHEID DES MENSELYKEN LEVENS.

*I. DEEL.*

'T Luſt my nu met ſchellen toon,
Die de waereld door kan dringen,
Al 't bedrog van 's Waerelds ſchoon,
En zyn' nietigheid te zingen;
Schoon, dat eerſt aanminnig vleit,
En de ziel te dwaas verleid,
In 't eind met ſmerte ſcheid.

Hy, die Satans liſt en macht,
Die al 't onderaards vermogen
Heeft verwonnen en verkracht,
Geev' my byſtand uit den hoogen;
Hy, die nu op 's hemels troon
Voert den ſtaf, en draagt de kroon,
Verſterk' myn laagen toon.

Kom dan, blinde Waereldling,
Leen my hier uw hert en ooren,
Daar ik van de dwaasheid zing,
Die uw' ziele kan bekooren;
Hoor myn' zang met ſtillen moed,
Zo gy trek tot waarheid voed,
Gebruik ze, vind gy 't goed.

Toen wel eer het heilloos rot.
Van ontaarde hemelingen
Zich dorſt kanten tegen God,
En naar de opper eere dingen,
Smeet hen Gods getergde macht
In des afgronds naaren nacht,
Die nimmer einde wacht.

Zo wiſt God de muitery
Billyk haaren loon te geeven,
Daar ze in droeve ſlaaverny
Eeuwig ſlyten moet haar leven;
Zo wierd 's Hemels zalig hof
Schoon geveegd van ſlyk en ſtof,
En zong de Godheid lof.

Sedert deed een bitt're ſpyt
't Hoofd der helſe muitelingen
Steeds met rustelooze vlyt
Naar 't verderf der menſen dingen,
Woelen, wroeten dag en nacht,
Dat de mens door liſt of kracht
Werde in 't verdriet gebragt.

Zou-

Zoude een klomp van nietig ſtof
De opperzaligheid beërven,
En vol vreugde in 't Godlyk hof
Heerſen zonder ooit te ſterven,
Deelen in 't oneindig goed,
Dat hy eeuwig derven moet
Met al zyn hels gebroed?

Neen, dat was te hard een brok,
Om met goeden moed te zwelgen.
Dies, geſard van helſen wrok,
Zoekt hy 't mensdom te verdelgen,
Zoekt hy hen, vervreemd van God,
Listig heen te voeren tot
Zyn ongelukkig lot.

Even als een vogelaar,
Die in welgeſtelde netten
't Pluimgediert, dat geen gevaar
Vreeſt, noch onheil, wil bezetten,
't Fluitje blaaſt nu zacht, dan ſterk,
Lokt de vogels binnen 't perk,
Zo gaat hy ook te werk.

Helſe netten, dicht gebreid,
Weet hy listig toe te ſtellen,
Om de ziel, bekoord, verleid,
In die ſtrikken vaſt te knellen;
Met bedriegelyk geluid
Dryft hy angſt en zorgen uit,
En lokt dien vetten buit.

Nu moet al de glans en 't ſchoon,
Al 't ſieraad en pronk der waereld,
Met de pracht van ſtaf en kroon,
Eer, en ſchatten ryk bepaereld,
't Lokaas zyn, dat hert en zin,
Dwaas geboeid aan haare min,
Sleept tot zyn' netten in.

Dus, naar 't hert zich vind geſteld,
Komt hy elk zyn deel vertoonen,
Deezen macht van aards geweld,
Purper kleed, en goude troonen,
Dien geneugte en lichaams zoet,
And'ren milden overvloed
En ſchat van geld en goed.

Met een' meereminnen-toon,
Die de zielen op kan trekken,
Weet hy 't kwaad, dat ſtaf en kroon,
Weelde en ſchat verzelt, te dekken,
Pryſt hy 't hert de waereld aan,
Dat, door 't lief gevlei verraân,
Hem nadert onbelaân.

Dus beſluit hy welgemoed
In zyn net een' drom van zielen,
Die, verzot op 's waerelds goed,
Voor haar outer nederknielen,
Eeren haar, als afgodin,
Blind door onbedachte min,
Om eenig aards gewin.

Zo word menig reizenaar
Door 't vermaak van groene paden,
Daar 't gevogelt paar by paar
Zingt en kweelt, van zorg ontlaaden,
Van zyn onheil aangetaſt,
Daar een ſlang, die op hem paſt,
Hem onvoorziens verraſt.

Domme herten, die zo zot
Gaat u zelv' verroekeloozen,
Om een' ſchaduw van genot
Te verkrygen van den boozen,
Om 't verwerven van een goed,
Dat, hoe ſchoon het ſchynt en zoet,
Geen' ruſt geeft aan 't gemoed.

Ach! was uw gezicht zo klaar!
Kon 't door all' de nevels dringen,
Zien de moeite en al 't gevaar,
Die al 's waerelds goed omringen,
Ach! met hoe gezwinden tred
Wierd uw voet te rug gezet,
En uit den ſtrik gered!

Zal men van zyns vyands hand
Gaaven neemen en geſchenken,
Daar men woelt aan beider kant,
Om elkanders macht te krenken?
Neen, al wierd ze ons toegebragt,
Zulk een' gift was ſteeds verdacht,
Verworpen, en veracht.

Maar wat blinde raazerny
Heeft veroverd uw' gedachten,
Dat gy van uw' weêrparty
Durft een goed geschenk verwachten,
Die gestaàg uw onheil zoekt?
Neen, zyn' gaaf, hoe opgedockt,
Is waard te zyn gevloekt.

Open, open dan uw oog,
Zie de list der helse logen,
Die de ziel zo vals bedroog,
En haar heeft in 't net getoogen:
Open 't oog, noch is het tyd,
Dat de ziele werd' bevryd,
En haare rampen myd'.

Wat toch word u toegebragt
Door die opgesmukte gaaven?
Zorg en arbeid dag en nacht,
Eeuwig wroeten, slooven, draaven,
Daar u 's herten graage lust,
Nooit verzaadigd, nooit geblust,
Geen' stilte gunt, noch rust.

Treft u dan noch eenig goed,
't Raakt alleen uw lyf en leden,
Dat gy 't lichaam lekker voed,
En versiert met pracht van kleeden,
Daar de ziel zich bloot vind staan,
Ja veeltyds met euveldaàn
En zonden word belaàn.

SCHAA-

# SCHAADELYKHEID DER WAERELD - LIEFDE, ENZ

*II. DEEL.*

Geniet gy nu, na 't ſlaaven,
Na arbeid zonder ruſt,
Na alle uw' moeite en draaven,
Het voorwerp van uw' luſt,
Wat is, helaas!
Groothartig dwaas,
Al 't geen u word geſchonken?
Een nietig goed,
Vol ebbe en vloed,
In 't kort uw' hand ontzonken.

De groote Vorſt der wyzen,
Die zonder tegenſpoed
Zyn' mogendheid zag ryzen,
Schatte alle waerelds goed
Voor idelheid,
Die 't hert verleid
Door valsvermomde logen,
Voor damp en rook,
Wiens dunne ſmook
Zeer haaſt is weggevloogen.

Als kinders, die zich ſtreelen
Met id'le vreugd en ſpel,
Daar ze onbekommerd ſpeelen
Met losſen waterbel,
Die, naauw gevlucht
Door de open' lucht,
Losbreeken moet en ſpatten.
Bedriegt het kind
Met id'len wind,
En zyne hand in 't vatten:

Zo gaat het met de menſen,
Die binnen 't aards genot
Bepaalen al hun wenſen,
En erven ſlechts een lot,
't Geen 't avontuur,
Zeer kort van duur,
Haaſt uit zyn' ſtand komt ſling'ren,
Welks glans, hoe ſchoon
Geſteld ten toon,
Druipt ſchielyk door de ving'ren.

Al wat zich hier beneden
Het groote zonnelicht,
Hoe net in alle leden,
Vertoont voor ons gezicht,
Als 's waerelds kloot,
Zo ſchoon, zo groot,
Met all' zyn' ryke ſchatten,
Moet eens van kant,
En, uit zyn' ſtand
Verwrikt, in duigen ſpatten.

Een

Een dag zal 't alles enden:
God, als met grammen moed,
Zal van den hemel zenden
Een' fellen zwavelgloed,
Die 't al ontſteekt,
Verſcheurt, en breekt,
Hoe ryk van glans en luister,
En ſtort met kracht
All' 's waerelds pracht
In 't eindelooze duiſter.

Wat zal 't dan zyn ten lesten
Met hen, die all' hun min
Op 's waerelds ſchyngoed veſtten,
Verblind van hert en zin?
Dan galmt de lucht
Van 't naar gezucht,
Van 't kermen, klaagen, kryten,
Dat aan het hert,
Van angſt benerd,
Zyn' dwaasheid komt verwyten.

En waar zyn uwe borgen,
ô Idel waerelds kind,
Dat niet misſchien op morgen
Die groote dag begint?
God deed u lang
Dien ondergang
In 't heilig woord verkonden;
Noch toeſt de ſtraf,
Noch wacht hy af
De boete van uw' zonden.

Maar ſtreelt ge u met gedachten,
Dat die langmoedigheid
Altoos zal blyven wachten?
Neen, 't is te dwaas gevleid.
Te lang gevergd,
Geſard, getergd,
Zal eens Gods gramſchap daalen,
Die 't zondig hert
Met grooter ſmert
Die traagheid zal betaalen.

Gods roê kan lang vertraagen,
En klimt met ſlaauwe ſchreên,
Maar treft met feller ſlagen,
Als ze eindlyk ſtort beneên.
Dat toon', dat leer'
De vloed, die eer,
Na zulken reeks van jaaren,
In 't eind met kracht
Al 't boos geſlacht
Bedolf in 't graf der baaren.

En ſchoon u Gods genade,
En onverdiend gedult
Noch eeuwen kwam te ſtaade,
En droeg uw' zondenſchuld,
Dat baat u niet,
Terwyl men ziet,
Dat 's waerelds waanbehaagen,
Hoe ſchoon het blinkt,
Vergaat, verzinkt,
En eindigt alle dagen.

Niets

Niets, dat hier lang kan duuren,
't Neemt alles haaſt een' keer,
Dan ploffen ſterke muuren,
En koningryken neêr,
Dan vliegt het goed
Met ſnellen ſpoed
Op arends vleugels heenen,
Dan is de luſt
In 't kort gebluſt,
Vernietigd, en verdweenen.

Doorloop all' de oude blaêren,
Daar zal zich klaar beſcheid
Voor de oogen openbaaren
Van 's waerelds nietigheid:
Daar ziet gy de eer
Van menig heer,
Nu luisterryk in 't blinken,
Tans, van zyn' lof
Ontbloot, in 't ſtof
Neêrſtorten en verzinken.

Daar ziet gy 't groot vermogen
Van ſchatten zonder end
In 't kort vergaan, vervloogen,
Verwisſeld in elend;
Daar menig mens,
Die nu naar wens
Kon in geneugte baaden,
Na weinig tyd
Zyn' vreugde kwyt,
Met ſmerten overlaaden.

Het aards geluk, hoe heerlyk,
Hoe ſchoon voor 't oog, en ryk,
Hoe lustig, en begeerlyk,
Staat los, en is gelyk
Het buigzaam was,
Of teder glas,
Welks glanſen 't oog verrukken,
Maar haaſt geknakt,
Geſcheurd, verzwakt,
In ſcherven ſpat en ſtukken.

En kan dat goed u noopen
Door uiterlyken ſchyn,
Om ſteeds, als ſlaaf, te loopen
In arbeid, moeite, en pyn?
Neen, dwaaze mens,
Bepaal uw' wens,
't Is al te veel gewoogen,
De prys te duur
Voor zo veel zuur,
't Geen 't hert bedriegt door logen.



# SCHAADELYKHEID DER WAERELD-LIEFDE, ENZ.

*III. DEEL.*

Nu zaagt gy, Waerelds kind,
Dat al wat gy bemint,
Bezit op aarde,
Dat alle waerelds goed,
Hoe ſchoon 't zich open doet,
Hoe hoog in waarde,
Maar ſchyngoed is; dat, uiterlyk beſtreeken,
Het oog verrukt, doch vol is van gebreken,
Vol zorge, die het herte
Geduurig vult met ſmerte,
In vreeze en angſt de zielen houd begraaven,
En doet haar zonder rusten,
Tot voedſel van haar lusten,
In moeite en pyn, en arbeid eeuwig ſlaaven.

Nu zaagt gy, hoe die pracht
Een deerlyk einde wacht,
En moet bezwyken,
Ja midden in 't genot
De ziele vaak beſpot,
En heen gaat ſtryken.

Dat waar een' les, een ſpiegel, om te aanſchouwen,
Hoe zwak, hoe los die grond is van vertrouwen,
En dus in tyds te leeren
Beteug'len uw begeeren.
Maar kan dat al u niet genoeg beweegen,
Welaan, noch eene reden
Wil u myn zang ontleeden,
Om dwaaze min ſchoon uit het hert te veegen.

Gy voed misſchien een' hoop,
Dat niet met zulken loop,
Zo ſnel in 't draaven,
U 't wankelbaar geval
De vrucht ontdraagen zal
Van al uw ſlaaven:
Die hoop heeft kracht, om u in ſlaap te wiegen,
Maar ſtaat te los, en kan u licht bedriegen.
Noch kon 't u ook gelukken,
Die id'le vrucht te plukken,
Die 't hert bekoort, en kan zyn' luſt behaagen;
't Luk, dat op losſe ſchyven
Geſtadig rolt, kon blyven
In vasten ſtand ten einde van uw' dagen.

En ſtel eens, dat u God
Vergunde zulken lot,
Dat zich uw herte
Altyd van aards geluk
Bedeeld zag, vry van druk,
En ramp, en ſmerte;
Zie dag op dag uw' ſchatten vry vermeêren,
Uw' naam met roem van elk gedienſtig eeren,

Zwem

Zwem ſteeds in volle ſtroomen
Van weelde, niet te toomen,
Laat al dat goed, geen' inbreuk van elende,
Die zon van vreugd en luiſter,
Geen' wisſeling van duiſter
Gevoelende, 't hert ſtreelen tot den ende.

Maar is u onbekend,
Hoe ſpoedig 's levens end
Ons dikwils by is?
Wie gaf u, blinde zot,
Pand, dat van zulken lot
Uw leven vry is?
Daar duizenden in 't bloeijendſt van hun jaaren
Voor uw gezicht ten duiſt'ren grave vaaren,
Als bloemen, ras verdorven,
En van hun ſteel gekorven,
Verwelkt, vertreên, wanneer het Noord en Zuiden,
Ten kerker uitgebroken,
Elkander fel beſtooken,
En ſchenden al 't ſieraad van bloem en kruiden.

Al ſtond dan 's waerelds goed
Op onverwrikten voet,
Wiens ſterk vermogen
Voor ramp noch onheil zwicht,
En op zyn zwaar gewigt
Blyft onbewoogen;
Die loſſe duur van 't leven, haaſt verſtreeken,
Verkort die lengte, en kan de vaſtheid breeken.
Of kan de hoop u vleijen
Van niet zo ras te ſchei'en

Van

Van de aarde, die zo ſterk uw' luſt kan trekken?
Neem weêr, dat God wou geeven
Uw' hertenwens, en 't leven
Naar uwe wil tot hooge jaaren rekken.

Maar ach! wat baat het al,
Daar eenmaal moet en zal
Uw broſſe leven,
Het zy dan vroeg, of laat,
Zyn' aangevangen draad
Ten einde weeven?
Al wilde u God door zyne goedheid ſpaaren,
Om Enochs zoon in leeftyd te evenaaren,
Ja verr' voorby te loopen,
Wat heil is hier te hoopen,
Als dat ge uw' zorg ziet groeijen door 't verlengen,
Daar 't uurglas van uw' dagen
Toch eens, met korte vlaagen
Verloopen, alle uw' vreugd ten eind zal brengen?

De dood, de felle dood,
Ontziet, noch klein, noch groot,
Noch arm, noch ryken;
Wat 's levens licht geniet,
Moet al voor haar gebied
En rykſtaf wyken:
Haar wreede voet, die weet van geen' verſchooning,
Klopt zonder keur aan vorſt- en herders-wooning;
Haar zeiſen, nooit te paaijen,
Weet alles af te maaijen,
Wat ploeg beſtuurt, of ſteeds in goud kan praalen:
Hier baat geen tegenwoelen,
't Moet al haar' macht gevoelen,
En jong of oud ten naaren kerker daalen.

Daar

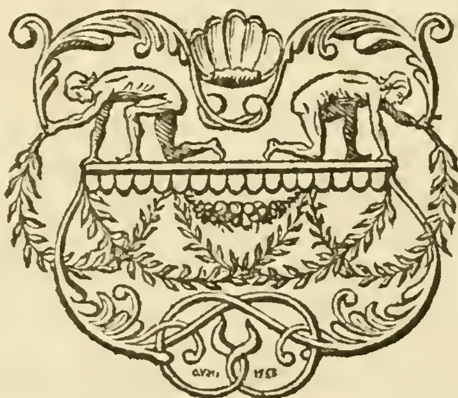
Daar word dan all' de luſt
Met eenen ſlag gebluſt,
De vreugd geſchonden
Van 's waerelds logen-aas,
Dat hier het hert zo dwaas
Hield vaſtgebonden.
En noch waar 't goed, had alles ſlechts een ende:
Maar dan begint het jammer en de elende
Der valsverleide zielen,
Gewoon met vlyt te knielen
Voor ſchat, en eer, en zondelyke vermaaken,
Daar ze in des afgronds poelen
De bitt're voorſmaak voelen
Der helſe pyn, die eenmaal ſtaat te naaken.

Bedenk dit, waerelds kind,
Te jammerlyk verblind,
Doe de oogen open,
En ſlaâ de elende gaâ,
En 't onheil dat hier na
U zal beloopen.
Of ſtreelt ge uw hert te dwaas met die gedachten,
Dat ge uwen pligt in d' ouderdom betrachten,
En u op 't eind van 't leven
Tot betering zult geeven?
't Zy verr', dat werk noch langer uit te ſtellen,
Dit uur te laten glyden,
Op hoop van and're tyden,
Daar elken dag de dood u dreigt te vellen.

Of zult ge u dan zo ſterk
Bevinden, om dit werk

Naar eis te pleegen,
Als 's waerelds dwaaze min
Gants heeft haar' zetel in
Uw' ziel gekreegen?
Een oude boom, vaſt in den grond geſchooten,
Word niet zo licht verplant, als jonge loten.
Zo gaat het met de zonden,
Wier wortels, in de gronden
Van 't hert gehecht, verid'len alle krachten.
Neig dan uw hert en ooren,
En laat geen' tyd verlooren:
Volg 's Hemels raad, zo hebt gy heil te wachten.

EINDE



[$*$]$^1$, †$^2$, $*^4$, $**^2$, A-S$^4$; A-L$^4$, m$^1$

[6], xii, 144; 90 pp.

engraved allegorical frontispiece, title vignette, and
30 etchings by Vincent vander Vinne
plus 4 plates in last work by J.C. Philips